

Lohjan Yhteislyseon lukio

Lupaus

Yhteisöllisestä

Laadukkaasta

Lukiosta

Yli vuosisata Lohjalla
– nuorten parhaaksi

Kutsuva kohtaamispaikka
Oppimisympäristöjen ykkönen
Turvattu tulevaisuus!

Vastuullisuus • Uteliaisuus • Yhteisöllisyys • Myötätuntoisuus • Tavoitteellisuus

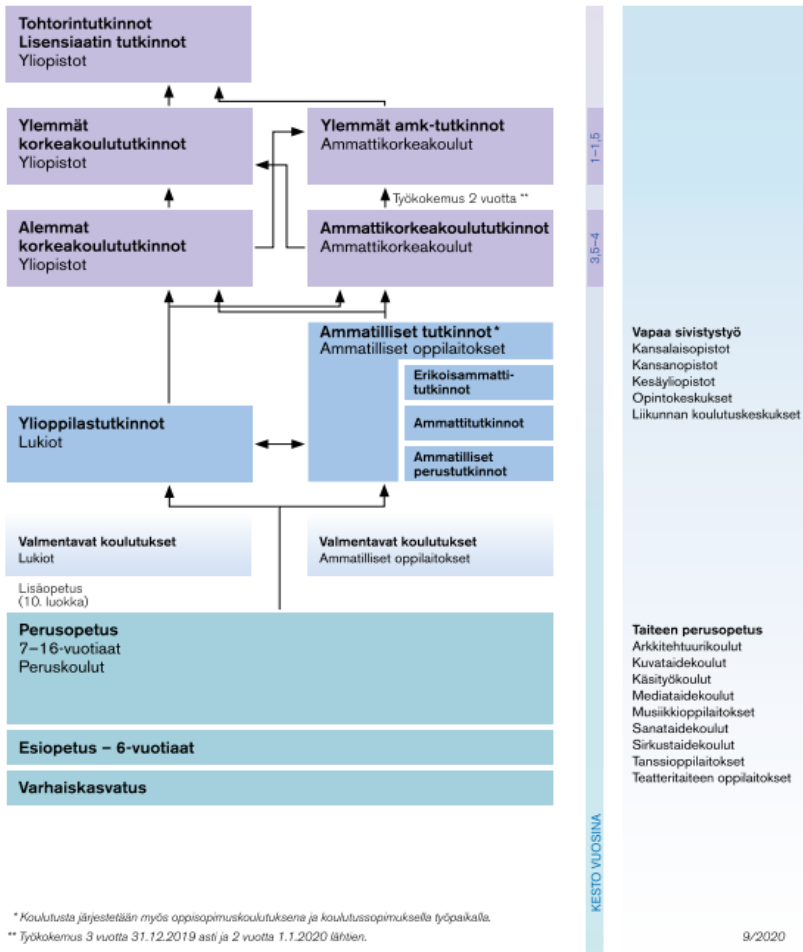
Lukijalle

Tämä opinto-opas on tarkoitettu kaikille Lohjan Yhteislyseon lukiossa opiskeleville. Opas on laadittu siten, että sen avulla voit tutustua yleisesti lukio-opiskeluun sekä laatia oman opinto-ohjelman koko lukion oppimäärän suorittamiseksi. Oppaassa selvitetään lukion käyntiin keskeisesti liittyviä käsitteitä sekä esitellään lyhyesti Lohjan Yhteislyseon lukion tarjoamat opintojaksot.

Lukukausikohtaiset opiskeluun liittyvät päivämäärät ja yhteystiedot löytyvät lukuvuositedotteesta ja koulun kotisivulta.

Lukio-opinnot	5
Arvioinnit	23
Ylioppilastutkinto	32
Hyvä tietää	34
Opintojaksot	52
Biologia	55
Elämäkatsomustieto	62
Englanti	67
Espanja	71
Filosofia	79
Fysiikka	83
Historia	89
Italia	96
Kemia	98
Kuvataide	104
Latina	114
Liikunta	117
Maantiede	121
Matematiikka	127
Musiikki	136
Opinto-ohjaus	141
Psykologia	144
Ranska	151
Ruotsi	159
Saksa	166
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	174
Terveystieto	178
Tietotekniikka	181
Uskonto - evankelisluterilainen	184
Uskonto - ortodoksinen	189
Venäjä	193
Yhteiskuntaoppi	201
Äidinkieli ja kirjallisuus	208
Temaattiset opinnot	214
Lukiodiplomit	218
Muut opinnot	219

Koulutus Suomessa

Opetushallituksen sivusto

Lukion sekä ylioppilastutkinnon ainevalinnoilla on merkitystä valittaessa opiskelijoita jatkokoulutukseen ja myös varsinaisissa jatko-opinnoissa. Ylioppilaalla on Suomessa, muissa EU-maissa sekä Norjassa ja Islannissa kelpoisuus hakea sekä korkea-asteen että toisen asteen koulutukseen. Nämä ovat päävaihtoehdot, mutta ammattiin voi kouluttautua myös oppisopimuksella tai voi hakeutua töihin, ulkomaille tai valmentavaan koulutukseen esimerkiksi kansanopistoon.

Lukio- opinnot

Lukio-opiskelun tavoitteet

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lohjan Yhteislyseon lukion arvopainotukset

VASTUULLISUUS

Jokaisella työyhteisön jäsenellä on vastuu itsestään, yhteisöstään, yhteisön muista jäsenistä ja ympäröivästä maailmasta. Yhteisön jäsenet ymmärtävät oman toimintansa vaikutukset lukioyhteisössä ja yhteiskunnassa. He ovat sitoutuneet lukion päätehtävään, opiskeluun, sekä lukion työyhteisön jäsenten hyvinvoinnista huolehtimiseen ja hyvään käytökseen.

UTELIAISUUS

Uteliaisuus synnyttää aktiivisuutta ja herättää halun ymmärtää ja selvittää asioita. Se luo myös motivaation nähdä opitun merkitys omalle toiminnalle sekä löytää uusia näkökulmia turvalliseen tulevaisuuteen. Näin syntyvät edellytykset elinikäiselle oppimiselle.

MYÖTÄTUNTOISUUS

Myötätuntoisuus tukee kasvua ihmisenä ja lisää niin yksilön kuin yhteisönkin hyvinvointia. Siihen kuuluu kyky asettua toisen ihmisen asemaan ja ymmärtää tämän tunteita. Myötätunto synnyttää suvaitsevaisuutta ja lisää positiivista ajattelua.

YHTEISÖLLISYYS

Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat lukioyhteisöä. Kaikkien jäsenten arvo tunnustetaan, ja jokainen kykenee vaikuttamaan yhteisön toimintaan. Yhteisöllisyys syntyy yhdessä tekemisestä ja toistemme arvostamisesta. Se synnyttää positiivista me-henkeä ja luo hyvän ilmapiirin lukion toiminnalle. Yhteisöllisyyteen liittyy aina myös vastuu yksilöiden hyvinvoinnista.

TAVOITTEELLISUUS

Tavoitteellisuus antaa suunnan ajallisesti kestäväälle ja hyvinvointia lisäävälle toiminnalle. Se ohjaa pienin askelin kohti määriteltyä päämäärää. Turvattu tulevaisuus saavutetaan hyvällä suunnitelmalla. Konkreettiset välitavoitteet jäsentävät toimintaa selkeiksi osakokonaisuuksiksi. Ne tuovat myös toimintaan tehoa ja ohjaavat varsinaisen päämäärän saavuttamisessa. Tavoitteellisuuteen liittyy myös kyky arvioida omaa toimintaansa. Konkreettiset mittarit tukevat tällaisen itsearvioinnin toteutumista.

Lukion opiskelu-aika

Lukio-opinnot on mitoitettu kolmen vuoden täysipäiväistä opiskelua varten, mutta luokattomuus mahdollistaa opintojen nopeuttamisen ja hidastamisen, jolloin opiskelu-aika voi olla 2-4 vuotta. Rehtori voi perustellusta syystä myöntää opiskelijalle suoritusajan pidennystä.

Lukiossa voit itse valita opinto-ohjelmasi ja opiskelu-aikataulusi. Useimmilla lukiolaisilla opiskelu kestää kuitenkin edelleen kolme vuotta. Onnistuneen opiskelun edellytys on realistisen aikataulun ja suunnitelman laatiminen. Aikataulussa on otettava huomioon omat voimavarat ja opintosuunnitelma opintojaksojen suorittamiseksi.

Jos tavoitteesi on suorittaa lukio kolmessa vuodessa, opiskelet sekä ensimmäisenä että toisena opintovuotena molempina vähintään 60 opintopistettä ja kolmantena vähintään 30 opintopistettä. Näin sinulle kertyy vähintään minimimäärä 150 opintopistettä.

Lukuvuosi on jaettu periodeihin, ja lukujärjestyksesi vaihtuu aina periodin vaihtuessa. Jotkut opintojaksot saattavat kuitenkin loppua periodin puolella välissä. Kussakin periodissa sinulla on vain niiden aineiden opintojaksoja, jotka olet valinnut.

Lukion opinto-ohjelma

Opiskelijan opinto-ohjelma käsittää

- pakolliset opinnot (94 –102 opintopistettä)
- valtakunnallisia valinnaisia opintoja vähintään 20 opintopistettä
- Lisäksi on opiskeltava valtakunnallisia ja koulukohtaisia valinnaisia opintoja niin, että opintojaksojen suorittamisen jälkeen opiskelijan kokonaismäärä on vähintään 150 opintopistettä.

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot ovat opiskelijoille valinnaisia, oppiaineen pakollisiin opintojaksoihin liittyviä opintoja, joita opiskelijan on valittava opinto-ohjelmaansa vähintään 20 opintopisteen verran. Ylioppilaskirjoitusten tehtävät laaditaan pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen pohjalta.

Opintojaksojen suorittamisen enimmäismäärää ei ole.

Lukio-opintojen alussa tehdään ainevalintoja mahdollisia jatko-opintoja ja kiinnostuksia ajatellen. Valintoja tehdessä on tärkeää, että opiskelija pohtii omia tavoitteitaan ja tekee sekä omasta ajankäytöstä että opiskelumենestyksestä realistisia arvioita.

Opiskelija rakentaa lukion alussa henkilökohtaisen opinto-ohjelman. Opintojen edetessä ja omien tavoitteiden tarkentuessa opiskelija voi täydentää ja muuttaa opinto-ohjelmaansa.

Opiskelija tekee perusopetuksessa perusvalinnat, lukiossa erilaiset poikkeamiset ja muutokset. Pakollisten opintojen valinnan jälkeen voi muut valinnaiset opinnot valita vapaasti. Lukuvuosittain laadittava opintotarjotin tehdään opiskelijoiden tekemien aine- ja opintojaksovalintojen pohjalta.

Oppimäärän valinta – kielet ja matematiikka

Opinto-ohjelmaan tulee kuulua toinen kotimainen kieli (ruotsi) ja vähintään yksi vieras kieli, josta on opiskeltava A-oppimäärä. Mikäli opiskelija ei ole opiskellut ruotsia perusopetuksessa, hän voi anoa kirjallisesti lukio-opintojen alussa rehtorilta vapautusta ruotsin opiskelusta. Muussa tapauksessa toisen kotimaisen kielen opinnot suoritetaan tuntijaon mukaisesti. Valinnaisia vieraita kieliä (B2- ja B3 - kielet) voi opiskella monipuolisesti kiinnostuksensa mukaan.

Matematiikasta on valittava joko pitkä tai lyhyt oppimäärä. Matematiikan oppimäärän ensimmäinen opintojakso on yhteinen sekä pitkän että lyhyen matematiikan opiskelijoille ja auttaa suuntaamaan valintaa. Oppimäärää on mahdollista tarvittaessa vaihtaa vielä lukio-opintojen aikana, tällöin tulee olla yhteydessä opinto-ohjaajaan.

Katsomusaineen valinta

Uskonto (sekä evankelisluterilainen että ortodoksinen) ja elämäkatsomustieto ovat vaihtoehtoisia kirkkoon kuulumattomille. Elämäkatsomustietoa ei voi valita pakolliseksi oppiaineeksi, jos opiskelija kuuluu kirkkoon. Rehtorilta voi anoa kirjallisesti vapautusta lukion katsomusaineista, jos saa jonkin muun uskontokunnan opetusta, mutta lukion opintojen kokonaismäärän tulee silti olla vähintään 150 opintopistettä.

Taideaineiden opinnot

Taideaineissa on kolme pakollista opintojaksoa, joista yksi on kuvataiteen ja toinen musiikin opintojakso. Kolmannen pakollisen opintojakson voi valita jommankumman aineen pakollisesta opintojaksosta.

Opintojaksojen hyväksiluku

Opinto-ohjelmaan voi sisällyttää muissa oppilaitoksissa suoritettuja opintojaksoja. Pääsääntöisesti muissa lukioissa suoritettut opinnot hyväksytään lukion oppimäärään. Jos opiskelija haluaa korvata jonkin opetussuunnitelmaan kuuluvan opintojakson muussa oppilaitoksessa suoritettulla opintojaksolla, opintojakson korvaavuus tulee etukäteen tarkistaa oman koulun opinto-ohjaajalta.

Kesälukioiden osalta on syytä etukäteen käydä tarkistamassa opinto-ohjaajalta opintojaksojen vastaavuus ja riittävä laajuus. Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa opintojaksoja myös ammatillisissa oppilaitoksissa, yliopistoissa ja korkeakouluissa. Lukion oppimäärään voidaan hyväksyä myös muita koti- tai ulkomaisia opintoja.

Muualla suoritettavista opintojaksoista sekä niiden hyväksymisestä lukion oppimäärään saat tietoa opinto-ohjaajaltasi. Päätöksen korvaavuudesta tai hyväksi lukemisesta tekee lukion rehtori tutustuttuaan alkuperäisiin todistuksiin.

Lukioaikaiset korkeakouluopinnot

Lukion opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua maksuttomiin korkea-asteen opintoihin. Lukio ei sitoudu maksullisiin korkeakoulujen tarjoamiin opintoihin. Korkeakouluopintojen suorittaminen jo lukioaikana auttaa suuntaamaan jatko-opintoihin hakeutumista ja syventämään lukion päättövaiheen osaamista.

Voit tutkia mielenkiintoisia korkea-asteen opintoja joko suoraan korkeakoulujen kurssitarjonnasta tai voit kysyä kurseista opinto-ohjaajalta tai aineenopettajilta.

Kun löydät sinua kiinnostavan korkeakoulukurssin, menettele seuraavasti:

1. Ota yhteys lukion opinto-ohjaajaan, niin sovitaan ilmoittautumisesta.
2. Osallistu kurssille ja suorita se loppuun.
3. Saat suorituksesta todistuksen, joka kirjataan suoritukseksi myös korkeakoulujen tietojärjestelmään tulevaisuutta varten.
4. Tuo tieto suoritetusta kurssista myös lukion apulaisrehtorille, jotta se kirjautuu lukio-opintoihisi.

Vaihto-opiskeluvuotta suunnitteleville opiskelijoille

Erilaiset järjestöt ja yhdistykset järjestävät vaihto-opiskeluun liittyviä mahdollisuuksia lukiolaisille. Opiskelija hankkii vaihtopaikan itse.

Jos suunnittelet vaihto-opiskelua, ota yhteys opinto-ohjaajaan ja apulaisrehtoriin. Vaihto-opiskelusta tulee myös ilmoittaa rehtorille kirjallisesti poissaoloilmoituksella hyvissä ajoin. Vaihto-opiskeluvuoden poissaoloilmoituksen lomakkeita saa lukion opintotoimistosta.

Vaihto-opiskelijavuoden lukiotasoisista opinnoista hyväksytään erikseen neuvoteltavat suoritukset. Periaatteena on, että esimerkiksi kaksi opintopistettä vastaa 38 oppitunnin työmäärää. Kun lukio-opintoihin anotaan hyväksyttäväksi ulkomaisia opintoja, tulee opiskelusuorituksista olla selkeä eritelty näyttö: opiskelupaikan taso, opintojen laatu ja kesto tunteina, arviointi ja/ tai suoritustaso. Pääsääntöisesti lukio-opintoihin hyväksyttävät opintojaksot ovat koulukohtaisia valinnaisia opintojaksoja.

Vaihto-opiskelu kestää yleensä yhden lukuvuoden ja usein lukio-opintojen suoritusaikaa on pidennettävä. Kun palaat opiskelijavaihdosta takaisin, huolehdi opintojaksojen valintojen tekemisestä apulaisrehtorin kanssa.

Opintojen suunnittelu – opintotarjotin ja tuntikiertokaavio

Opiskelija valitsee opiskelemaansa aineet ja opintojaksot lukuvuosittain laadittavalta ja toukokuussa julkaistavalta opintotarjottimelta, jonka lukemisessa opinto-ohjaaja ja ryhmänohjaaja opastavat. Jokainen opintotarjottimen pystypalkki tarkoittaa samanaikaisesti opetettavia opintojaksoja, joista yhden voi valita omaan lukujärjestykseensä. Opintotarjottimelta tehdyt valinnat siirretään tuntikiertokaavioon mukaisesti opiskelijan omaksi lukujärjestykseksi.

Valinnaisten opintojaksojen suuri määrä tarjoaa mahdollisuudet yksilöllisiin ratkaisuihin opintokokonaisuuden rakentamisessa. Aine- ja opintojaksovalinnat voivat perustua opiskelijan opintomenestykseen, harrastuksiin tai urasuunnitelmiin. Keskeistä on, että opiskelija asettaa itselleen tavoitteita ja oppii tiedostamaan omat vahvuutensa ja kiinnostuksen kohteensa. Tavoitteellisuus, suunnitelmallisuus ja oman vastuun ottaminen ovat lukio-opiskelun keskeisiä tunnuspiirteitä.

Opinto-ohjelman tarkistaminen ja opintojen seuranta WILMAssa

Wilma on Lohjan Yhteislyseon lukion hallinto-ohjelmaan integroitu [www-liittymä](#), joka on opiskelijoiden käytettävissä koko lukuvuoden. Opiskelija tekee omilla tunnuksillaan opintojaksojen valinnat WILMAan ja siten samalla ilmoittautuu opintojaksoille.

Koko kuluva lukuvuoden opinto-ohjelma on oltava valmiina ensimmäisen periodin aikana. Opiskelija voi tehdä aine- ja opintojaksovalintoja kaikkien opintojen osalta syysloman alkuun asti. Opintojaksomuutoksia tehdessä opiskelijan pitää huolehtia siitä, että lukuvuoden opintopistekertymä on riittävä. Opiskelija itse kantaa vastuun omien opintojaksojen sujuvasta etenemisestä, mutta siihen saa apua tarpeen mukaan ryhmänohjaajalta ja opinto-ohjaajalta.

Opiskelija voi lukio-opintojen aikana tarkistaa opinto-ohjelmansa ja muuttaa sitä. Syysloman jälkeen opintojaksojen muutokset ovat sallittuja vain valinnaisissa opintojaksoissa sekä pakollisissa opinnoissa seuraavista syistä: tason vaihto tai muu syy esim. virheellinen opintojen kokonaissuunnitelma. Pakollisten opintojaksojen muutokset tehdään joko apulaisrehtorin tai oman ryhmän opinto-ohjaajan kanssa.

Lukion aine- ja opintojaksotaulukon lukuohje (seuraava sivu):

Pakolliset opintojaksot on merkitty numerolla
esim. **GE1** (maantiede opintojakso 1)

Valinnaiset valtakunnalliset opintojaksot on merkitty tähdellä ja numerolla
esim. ***GE3** (maantiede opintojakso 3)
(huom. Ainevalintakortissa GE3*)

Valinnaiset koulukohtaiset opintojaksot on merkitty alleviivauksella
esim. **GE5** (maantiede opintojakso 5)

Opintojaksojen laajuuden (= opintopistemäärän) voi tarkistaa kunkin oppiaineen opintojaksojen esittelyn yhteydestä.

Lukion oppimäärässä on yhteensä vähintään 150 opintopistettä.

Pakollisten opintojaksojen opintopisteitä on oltava 94 - 102.

Valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen opintopisteitä on suoritettava vähintään 20.

Huom.

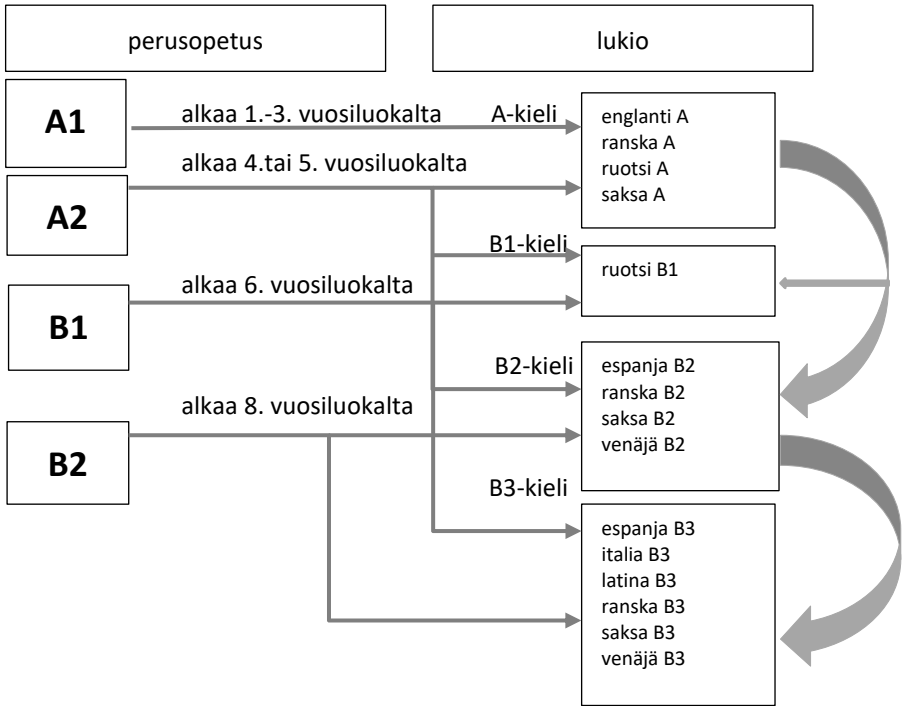
Musiikista ja kuvataiteesta on valittava yhteensä vähintään kolme pakollista opintojaksoa siten, että molemmista on vähintään yksi opintojakso.

Opinto-ohjauksen opintojakso OP2 jakautuu 2. ja 3. vuositasolle.

Lohjan Yhteislyseon lukion opintojaksotarjonta

		1 piste	2 pistettä		3 pistettä	PAKOLLISET VALTAKUNNALLISET										VALINNAISET VALTAKUNNALLISET *					VALINNAISET KOULUKOHTAISET									
OPINNE	koodi	I vuositaso					II vuositaso										III vuositaso					MUUT OPINTOJAKSOT								
Aidinkieli ja kirjallisuus	Ai	1	2	3	4	12	16	5	6	7	9*	13	14	15	17	18	8	10*	11*				19	20	21					
S2-kurssit		1	2	3	4			5	6	7	9*						8	10*	11*											
A-kieli																														
Englanti A	ENA	1	2	3	12			4	5	6	10	11					7*	8*	9				13	14						
Espanja A	EAA	1	2	3	12			4	5	6	10	11					7*	8*	9				13	14						
Ranska A	RAA	1	2	3	12			4	5	6	10	11					7*	8*	9				13	14						
Ruotsi A	RAA	1	2	3	12			4	5	6	10	11	13				7*	8*	9				14	15						
Saksa A	SAK	1	2	3	12			4	5	6	10	11					7*	8*	9	15			13	14						
Venäjä A	VEA	1	2	3	12			4	5	6	10	11					7*	8*	9				13	14						
B1-kieli																														
Ruotsi B	RUB1	1	2	12				3	4	5	10	11	13				6*	7*	8	9			14	15						
B2-kieli																														
Espanja C	EAR2	1*	2*	3*	14			4*	5*	6*							7*	8*	9	11			10	12	13					
Ranska C	RAR2	1*	2*	3*	14			4*	5*	6*	11						7*	8*	9	10			12	13						
Saksa C	SAR2	1*	2*	3*	14			4*	5*	6*	11						7*	8*	9	10			12	13						
Venäjä C	VER2	1*	2*	3*	4*	14		5*	6*	7*	8*	10					9						11	12	13					
B3-kieli																														
Espanja D	EAR3	1*	2*	3*	4*			5*	6*	7*							8*	9	11				10	12	13					
Italia D	ARD	1*	2*	3*				4*	5*	6*	11						7*	8*	9	10			12	13						
Latina D	LAR3	1*	2*	3*	10	11	12	4*	5*	6*							7*	8*	9				13							
Ranska D	RAR3	1*	2*	3*				4*	5*	6*	11						7*	8*	9	10			12	13						
Saksa D	SAR3	1*	2*	3*				4*	5*	6*	11						7*	8*	9	10			12	13						
Venäjä D	VER3	1*	2*	3*	4*			5*	6*	7*	8*	10					9						11	12	13					
Matematiikka, pitkä	MAA		2	3	4	11*	9	5	6	7	8	9	10*	16			12*	13	14	15			17							
Matematiikka, lyhyt	MAB		2	3	9			4	5	6	7	8*					9*	10	11			12								
Biologia	BI	1	Z	8				2	3	4*	5*	9					6*	10	11											
Maantiede	GE	1	5	Z				2*	3*	5	9	Z					4*	8	10											
Fysiikka	FY	1	2	3*	4*	11		5*	6*	7*	10						8*	9	12	13			14							
Kemia	KE	1	2	3*				4*	5*	8							6*	Z	9			10								
Uskonto ev.lut.	UE	1	Z					2	3*	4*	8	9	10				5*	6*	11			12								
ortod.	UO	1						2	3*	4*							5*	6*												
Elämäkats. tieto	ET	1	4*	5*	Z			2	8								3*	6*	9			10								
Filosofia	FI	1	8					2	3*	5	9	Z					4*	9				10								
Psykologia	PS	1	2*					3*	6	Z	8	9	10				4*	5*	11			12								
Historia	HI	1	4*	5*				2	6*	Z	8	11					3	9				10	12							
Yhteiskuntaoppi	YH	1	Z	8	9			2	3	8	10						4*	5				11	12	13	14					
Kuvataide	KU	1	6	Z	8	12	15	2	3*	5	9	10	11	13	16		4*	14				17	18	19	20	21	22	23	24	25
Musiikki	MU	1	6	8	10	12	15	2	3*	Z	8	11	13				4*	5	14			16	17	18	19	20	21	22	23	24
Liikunta	LI	1	3*	6	Z	11		2	4*	5*	8	9	10	12			13				14	15								
Terveystieto	TE	1						2*									3*	4			5									
Tietotekniikka	AT	1	2	3	10	11	4	5	6	9							Z	8				12								
Opinto-ohjaus	OP	1						3	4								2					5	6	Z	8	9				
Urheiluväimennus	UI	16	17	18	19			20	21	22	23						24	25												
Temaattiset opinnot	TO	1	10					2	11								3	12				4	5	6	Z	8	9			
Lukiodiplomit	KLD																KOLDO	LILDA	MELDO	MOLDO	TALDO	TELDI								
Muut opinnot	MO	1	4	5													3					2	6	Z	8	9	10	11		

Lukion kieliohjelmanpolku

Perusopetuksessa alkaneet A-, B1- ja B2-kielien jatkuvat lukiossa. Lukiossa voi aloittaa valinnaisen B3-kielen.

Opiskelija tekee kielivalinnan lukioon hakiessaan.

Jokaisen opiskelijan on opiskeltava yksi pitkä vieras kieli (A) ja toinen kotimainen kieli (ruotsi).

Opintopolkuvaihtoehtoja

Lukio-opintojen suunnittelun tueksi on luotu vaihtoehtoisia opintopolkuja.

- jos tietää, mihin haluaa jatkaa, polkua on helppo seurata
- kaikki opintojaksot kuitenkin valittavissa polkujen välilläkin
- kielet kaikkien polkujen käytettävissä

Polku	Polku 1	Äi	Polku 2	Äi	Polku 3	Äi	Polku 4	Äi	Polku 5
Polku johtaa	LUMA: Lääketiede, tekniikka, luonnontiede		Yhteiskunta, oikeustiede, kauppätieteet, yrittäjyys		Kulttuuri, taide, ilmaisutaito		Käyttäytymis- tieteet, opetus, kasvatus, psykologia		Urheilu- valmennus, Liikunta- kasvatus
Kieli	Kieliprofiili								
Avain- aineet	FY, KE, BI, MA		YH, HI, FI, UE/ET		KU, MU, ÄI, LI		ÄI, MA/MB, PS+ toinen reaali, kieli		LI, TE
Opinto- jaksot	Ilmoitetaan myöhemmin								
YO- tutkinto	Äi, MA/MB, FY/KE/BI/GE pitkä kieli		ÄI, MA/MB, 2 reaalia, 1-2 kieltä		Äi + 4 yo ainetta Lukiodiplomit		ÄI,MA/MBPS+ toinen reaali, kieli		Äi + 4 yo ainetta

Korkeakouluysteistyö

Lohjan Yhteislyseon lukion opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus tutustua korkeakouluopintoihin vierailijoiden ja vierailuiden kautta. Opiskelijat voivat suorittaa jo lukio-opintojen aikana korkeakoulujen tarjoamia kursseja. Korkeakoulukurssien suorittamisesta ja hyväksilukemisesta tulee sopia etukäteen opinto-ohjaajan kanssa. Eri oppiaineiden osalta kartoitetaan lukuvuosittain korkeakoulukursseja ja –opintoja, joita voidaan suorittaa joko erillisenä suorituksena tai osana lukion opintojaksoa.

Työelämävalmiudet

Lohjan Yhteislyseon lukion opiskelijoiden työelämävalmiuksia kehitetään eri oppiaineiden opintojaksoissa. Ohjauksessa ja opetuksessa tuodaan esille tulevaisuuden työelämän tietoja ja taitoja sekä käytetään työtapoja, jotka vahvistavat opiskelijoiden työelämävalmiuksia.

Kansainvälinen osaaminen

Monipuolinen vieraiden kielten opetustarjonta on keskeisessä asemassa Lohjan Yhteislyseon lukion kansainvälisyyspainotuksessa. Lisäksi opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa YK:n Maailmankansalaisen kypsyyskoe. Sekä opiskelijoiden että henkilökunnan liikkuvuus tukee kansainvälisyyttä ja kieliopintoja. Liikkuvuutta pyritään järjestämään eri aineryhmien välisenä yhteistyönä sekä Suomen sisällä sekä muualle maailmaan. Ystävyyskoulutoiminta luo parhaat puitteet kansainväliselle vuorovaikutukselle. Kotikansainvälisyyttä voidaan toteuttaa myös koululle suunnatuilla vierailuilla tai etäluennoilla. Erilaisten opetuskäyttöön tarkoitettujen alustojen avulla voidaan luoda vuorovaikutusta muiden maiden kouluihin myös Suomesta käsin. Lisäksi lukio vastaanottaa vaihto-opiskelijoita muista maista ja lähettää omia nuoria vaihto-opiskelijoina maailmalle.

Opiskelutekniikka

Opiskeluun tarvitaan ammattitaitoa. Sitä kutsutaan opiskelutekniikaksi.

Opiskelutekniikkaan lukiossa kuuluvat ainakin seuraavat seikat:

- Työrauha ja viihtyisä ympäristö, joiden tulee olla jokaisen opiskelijan oikeus.
- Määrätietoisuus opiskelussa.
Tulokset, joita mitataan todistusnumeroilla ja ylioppilaskirjoitusten arvosanoilla, saattaa merkitä oman elämänuran kannalta hyvin paljon.
- Itsenäisyys ja vastuullisuus.
Nuori on itse vastuussa omasta opiskelustaan.
- Älyllinen uteliaisuus, halu tietää ja osata.
Lukio-opiskelu on varsin teoreettista, mutta se ei saa olla pelkkää ulkolukua ja pänttäämistä. On pyrittävä syvemmälle, oivaltavaan ja soveltavaan tietoon.
- Opiskelu lukiossa on erilaista kuin perusopetuksessa.
Kotitehtävät lisääntyvät ja koealueet pitenevät. Tämä vaatii säännöllistä työntekeä ja aikatauluttamista. Kokeita on joka periodin viimeisellä viikolla, ns. arviointiviikolla. Kokeita voidaan pitää myös periodin puolivälissä päättyvien opintojaksojen projektipäivinä.
- Lukio-opiskelu vaatii motivaatiota ja oman opiskelutaidon kehittämistä.
Koulumenestys saattaa aluksi laskea, kunnes oppii tehokkaan opiskelutekniikan. Itsenäisen työn ja oman vastuun osuus on suuri lukiossa. Koulutyön onnistumisen edellytys on, että opiskelija omakohtaisesti kokee opiskelun mielekkääksi ja omien tarpeittensa mukaiseksi. Ulkopuolelta tuleva painostus tuottaa harvoin hyviä opiskelutuloksia. Hyvän tietopohjan oman opiskelutekniikan kehittämiseen saa eri oppiaineiden tunneilla sekä lukion psykologian ja opinto-ohjauksen ensimmäisellä opintojaksolla.

Opiskelun reunaehdot

- Lukiolainen on oppivelvollinen 18-vuotiaaksi saakka tai kunnes 2. asteen tutkinto on suoritettu.
- Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta ja opinto-ohjausta.
- Lukion oppimäärä tulee suorittaa enintään neljässä vuodessa, jollei rehtori myönnä opiskelijalle perustellusta syystä suoritusaikaan pidennystä. Opiskelija, joka ei ole suorittanut lukion oppimäärää yllä mainitussa ajassa, katsotaan eronneeksi.
- Eronneeksi katsotaan sellainen opiskelija, joka pätevää syytä ilmoittamatta on poissa opetuksesta, jos on ilmeistä, ettei hänen tarkoituksenaan ole jatkaa opintoja. Opiskelun etenemisen turvaamiseksi lukiolain edellyttämällä tavalla seuraavien reunaehto- jen on täytyttävä:
 - kussakin periodissa on suoritettava vähintään neljä (4) opintopistettä.
 - lukuvuoden aikana on suoritettava vähintään 40 opintopistettä.
 - kahden ensimmäisen opiskeluvuoden aikana liikunnasta on suoritettava vähintään yksi (1) pakollinen opintojakso/lukuvuosi.
- Opiskelija, joka ilman pätevää syytä ilmoittamatta ei täytä näitä ehtoja, katsotaan eronneeksi, jollei rehtori perustellusta syystä myönnä tähän poikkeusta. Erityistilanteessa rehtorit voivat perustellusta syystä myöntää opiskelijalle yhden jakson pituisen koeajan.
- Mikäli opiskelijalla on anomuksesta myönnetty oikeus opiskella opintojakso itsenäisesti osallistumatta opetukseen, niin siitä on saavutettava hyväksytty suoritus. Muutoin kyseistä opintojaksoa ei voida lukea opiskelijan opintopistemäärään.
- Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta. Opiskelija, joka ilman pätevää syytä on poissa ainevalintaansa kuuluvan opintojakson opetuksesta niin, että opintojakson tavoitteet opettajan arvion mukaan jäävät saavuttamatta, voidaan opiskelija poistaa opintojaksolta eikä hänellä ole oikeutta osallistua arviointiviikon kokeeseen. Opiskelijalle annetaan asiasta ennakkovaroitus ja opiskelijalla on oikeus tulla kuulluksi.
- Opiskelijalla on oikeus lukea hyväkseen lukion oppimäärään muualla suoritettut opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia. Muissa oppilaitoksissa opiskeltuja erillisiä hylättyjä opintojaksoja ei voi siirtää lukion oppimäärään.

- Opiskeltu opintojakso on arvioitava, mikäli opiskelija osallistuu kokeeseen tai antaa muun näytön. Hyväksytystä opintojaksosta voidaan antaa suoritusmerkintä (S), mikäli opetussuunnitelmassa niin määrätään. Hylätty opintojaksosuoritus on arvioitava numerolla. Poikkeuksena ovat opinto-ohjaus ja koulukohtaiset valinnaiset opinnot, jotka voidaan arvioida hylättynä (H).

Itsenäisen opiskelun periaatteet

Lohjan Yhteislyseon lukiossa on asetettu seuraavia reunaehtoja itsenäiselle opiskelulle:

- Pakollisia opintojaksoja ei voi opiskella itsenäisesti. Pakollinen opintojakso voi kuitenkin sisältää osioita, joissa edellytetään itsenäistä työskentelyä.
- Opiskelijan on sovittava opettajan kanssa itsenäisesti opiskeltava opintojakso tai sen osa sen periodin alussa, jossa itsenäinen opiskelu tapahtuu.
- Opiskelijan tulee suorittaa opettajan määräämät itsenäisen opiskelun tehtävät annetussa määräajassa, jotta hän on oikeutettu arvosanaan tai suoritusmerkintään. Itsenäisesti suoritettavasta opintojaksosta on tehtävä selkeä suunnitelma, josta käy ilmi opintojakson suorituksen edellyttämät tehtävät ja määräajat.
- Itsenäisesti opiskeltu opintojakso on suoritettava hyväksytysti, jotta sen voi lukea oppimääräänsä.
- Aiemmin suoritettua hyväksytyä opintojaksoa ei voi opiskella itsenäisesti.
- Itsenäisen opiskeluun liittyvä näyttö suoritetaan pääsääntöisesti lähiopetuksen arviointiviikkojen yhteydessä. Pääallekkäisyyksien sattuessa itsenäisesti opiskeltavan opintojakso suoritus siirtyy muuhun ajankohtaan, esimerkiksi uusintatilaisuuksien yhteyteen.
- Luvan näistä periaatteista poikkeamiseen myöntää rehtori yhdessä aineenopettajan kanssa.

Arviointiviikko

Kunkin periodin lopussa pidetään arviointiviikko, jonka aikana voidaan järjestää periodissa opiskeltujen aineiden kokeita. Kokeita on päivittäin yksi. Arviointiviikon työpäivän tarkan aikataulun ilmoittaa kunkin opintojakson opettaja.

Projektipäivät

Osassa periodeista pidetään puolivälissä projektipäiviä. Tällöin voidaan järjestää kokeita niissä opintojaksoissa, jota päättyvät periodin puolivälissä.

Koejärjestys

- Koejärjestys on kaikkia opiskelijoita velvoittava.
- Matkapuhelinten, kellojen ja muiden teknisten laitteiden hallussapito on kokeen aloitusajankohdasta alkaen ehdottomasti kielletty. Määräys ei koske sallittuja laskimia.
- Laskimien muistit pitää olla nollattuna ennen koetta ja opiskelijan tulee poistaa laskimeen asennetut ja tehdyt omat tiedostot.
- Matemaattisten aineiden kokeissa sallitaan taulukkirja. Taulukkirjassa ei saa olla ylimääräisiä merkintöjä eikä ylimääräisiä papereita (nimitiedot sallittuja).
- Valvoja jakaa kaikki koepaperit koetilaisuudessa.
- Kokeessa opiskelijalla saa olla mukana kynät, kumit, viivoittimet, harpit ja teroittimet (ei penaalia).
- Sähköisessä kokeessa pitää olla mukana oma tietokone, Abitti-tikku ja kuulokkeet.
- Mahdolliset eväät tulee pakata läpinäkyviin pusseihin, juomapulloissa ei saa olla etikettejä.
- Arviointiviikolla koulupäivän kesto on 3h 40 min.
- Kokeesta myöhästyneitä ei oteta kokeeseen sen jälkeen, kun samassa kokeessa ollut opiskelija on poistunut koetilaisuudesta.
- Huom! Koejärjestystä valvotaan mm. satunnaisin tarkastuksin.
- Koejärjestyksen rikkomisesta seuraa koesuorituksen mitätöinti ja opiskelijalle huomautus. Koejärjestyksen törkeästä rikkomisesta annetaan kirjallinen varoitus.

Opintojakson uusintakoe

- Opintojakson arvosanaa on mahdollista korottaa ainoastaan yhden kerran uusintakuulustelussa lukuvuosisuunnitelman mukaisesti.
- Hylätyn arvosanan korottaminen on suositeltavaa ensi tilassa.
- Jokaisen periodin jälkeen on yksi uusintakuulustelukerta, jossa voi korottaa hylättyjä arvosanoja.
- Hyväksytyyn opintojakson voi yrittää korottaa uusintakokeessa yhden kerran. Hyväksytyjen opintojaksojen uusintapäivät järjestetään kaksi kertaa lukuvuodessa.
- Ilmoittautuminen tehdään sähköisesti ja se on sitova.
- Uusintatilaisuudessa voi suorittaa enintään kaksi koetta.
- Opintojaksojen suorituksista parempi jää voimaan.
- Jos uusinta on käytetty, niin korotus voi tapahtua vain osallistumalla opintojaksolle uudestaan.
- Opiskelijan, joka ilmoittautuu uusintaan, mutta jää saapumatta ilman pätevää syytä, katsotaan käyttäneen uusintakertansa.
- Uusintakuulusteluun voi osallistua lukio-opintojen aikana, jos yritys-kerta on käyttämättä.

Arvioinnit

Opintojakson arviointi

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppiaineen opintojaksosta, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain.

Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10.

- 4.....hylätty
- 5.....välttävä
- 6.....kohtalainen
- 7.....tyydyttävä
- 8.....hyvä
- 9.....kiitettävä
- 10.....erinomainen

Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi (S) tai hylätyksi (H).

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella.

Opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksytyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Jos opiskelija on poissa opintojaksolta enemmän kuin neljä (4) oppituntia, opintojaksoa ei arvostella ja opiskelija saa opintojaksosta keskeytysmerkinnän K. Perustellusta syystä voidaan menetellä myös toisin. Tällöin aineenopettaja ja rehtori päättävät opintojakson suorittamistavasta ja hyväksymisestä.

Opiskelija voi korottaa hyväksytyyn tai hylätyn opintojakson arvosanaa yhden kerran osallistumalla uusintakuulusteluun lukuvuosisuunnitelmaan kirjatulla tavalla. Opintojakson arvosanaksi tulee suorituksista parempi. Rehtori voi perustellusta syystä myöntää oikeuden lisäkuulusteluun.

Hylätyn opintojakson opiskelija voi suorittaa myös käymällä opintojakson uudestaan. Hylättyä opintojaksoa on mahdollista korottaa osallistumalla kyseisen aineen ohjaavaan opintojaksoon. Tällöin opettaja voi korottaa arvosanan hylätystä (H) suoritetuksi (S) tai arvosanasta neljä (4) arvosanaan viisi (5).

Opiskelija saa tiedon opintojakson arvioinnista perioditodistuksesta. Huoltajat ja opiskelijat näkevät arvioinnin Wilmassa. Mikäli opiskelija saa hylätyn arvosanan opintojaksosta, tulee aineenopettajien ja ryhmänohjaajan ohjata opiskelijaa osallistumaan heti seuraavaan uusintakuulusteluun.

Periodiarviointi

Lukion suorittaminen edellyttää vähintään 150 opintopisteen suorittamista. Ohessa on esitetty taulukko helpottamaan opintopistemäärän seuraamista normaalissa lukiosuorituksessa: periodia kohden 10 – 12 opintopistettä, opiskeluaika 13 periodia (= kolme vuotta). Hylätyt arvosanat eivät kuulu normaalisuoritukseen ja ne olisivat syytä aina suorittaa pois. Hylätty arvosana on aina riski opintojen etenemiselle ko. oppiaineessa.

”Normaalisuorituksen” opintopisteiden alaraja

	Periodi 1	Periodi 2	Periodi 3	Periodi 4	Periodi 5
1. opiskeluvuosi	10 - 12	20 - 24	32 - 36	44 - 48	56 - 60
2. opiskeluvuosi	68 - 72	80 - 84	92 - 96	104 - 108	116 - 120
3. opiskeluvuosi	126 - 130	136 - 140	150 -		

Esimerkiksi toisen vuoden opiskelijalla tulisi olla 3. periodin arvioinnissa vähintään 92 - 96 opintopistettä.

Perioditodistuksessa näkyvät suoritettut opintojaksot ja niiden arvosanat sekä opintopisteiden yhteismäärä.

Perioditodistuksessa voi olla seuraavat merkinnät:

4 (hylätty) 5 (välttävä) 6 (kohtalainen) 7 (tydyttävä) 8 (hyvä) 9 (kiitettävä) 10 (erinomainen)	Lukio-opintojen pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi numeroarvosana tai suoritusmerkintä paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Hylätty arvosana on riski oppimäärän suorittamiselle. Hylätyt arvosanat tulisi korottaa välittömästi lukuvuosisuunnitelman mukaisina uusintapäivinä.
S (suoritettu)	Opiskelija suorittanut oppimäärän hyväksytysti.
H (suoritusmerkinnällä arvi- oitava kurssi hylätty)	Hylättyä arvosanaa ei lasketa opiskelijan oppimäärään.
O (osallistunut)	Opiskelija on osallistunut opintojakson opiskeluun, mutta arvioinnin edellytykset puuttuvat (esimerkiksi arviointiviikon/projektipäivien selvitetty sairauspoissaolo, tehtävien viivästyminen erityisestä syystä). Opiskelijan tulee täydentää O-merkintä välittömästi lukuvuosisuunnitelman mukaisena uusintakoepäivänä. O-merkintä ei kartuta opiskelijan opintopisteitä. Jos O-merkintä perustuu muuhun kuin päättökokeen puuttumiseen, opettaja merkitsee sanallisen arvioinnin kohdalle arvioinnin edellyttämät puuttuvat suoritukset. Jos opiskelija on poissa opintojakson päättökokeesta ilman perusteltua syytä, päättökokeen arvosana on hylätty (4) ja opettaja tekee arvioinnin tämän mukaan. Opintojaksoon liittyvät tehtävät tulee lähtökohtaisesti suorittaa ennen opintojakson päättymistä. Määräaikaisten noudattamatta jättäminen voi alentaa opintojakson arvosanaa.
K (keskeytynyt opintojakso)	Keskeytysmerkintä tulee tehdä ennen arviointiviikon alkua. Keskeytysuhan alla olevalle opiskelijalle tulee antaa tieto Wilman tuntimerkintöjen avulla ja täten mahdollisuus tulla kuulluksi ennen keskeytystä. Mikäli opiskelija haluaa myöhemmin suorittaa opintojakson, se on aloitettava alusta.
V (tasonvaihto)	Hallinto tekee merkinnän oppimäärästä poistetun tason kohdalle.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet.

Osa-alueet ovat:

- 1) hyvinvointiosaaminen,
- 2) vuorovaikutusosaaminen,
- 3) monitieteinen ja luova osaaminen,
- 4) yhteiskunnallinen osaaminen,
- 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä
- 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Oppiaineen oppimäärän arviointi

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on opintooppaan osiossa ”Opintojaksot”. Matematiikan yhteinen opintojakso luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään.

Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti.

Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valtakunnallisia opintoja	hylättyjen opintojen enimmäismäärä
2 – 5 opintopistettä	0 opintopistettä
6 – 10 opintopistettä	2 opintopistettä
12 – 17 opintopistettä	4 opintopistettä
18 opintopistettä tai enemmän	6 opintopistettä

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimäärästä annetaan numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Lukion oppimäärän suoritus

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarviointin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Päättöarviointi

Opiskelija saa lukion päättötodistuksen, kun hän on suorittanut lukion koko oppimäärän eli vähintään 150 opintopistettä. Päättötodistuksen voi saada, vaikka saa ylioppilastutkintotodistusta.

Huom. Ylioppilastutkintotodistusta ei saa, ellei opiskelija saa lukion päättötodistusta.

Vuosittain helmikuussa kolmannen ja neljännen vuoden opiskelijat, jotka keväällä kirjoittavat loput ylioppilastutkinnon kokeet, saavat todistuksen sen hetkisestä opiskelutilanteestaan. Tämän alustavan kokonaisarvioinnin tarkoituksena on kertoa opiskelijan kokonaisopintopistemäärän tilanne sekä myös ainekohtaisesti näyttää ovatko eri aineiden oppimäärät kokonaan suoritettu. Tästä todistuksesta näkyy myös minkä arvosanan opiskelija on saamassa päättötodistukseen eri oppiaineissa.

Oppiaineen oppimäärä arvioidaan yhdellä arvosanalla.

Päättöarvioinnissa numeroarvosanoin arvioidaan kaikki pakollisten oppiaineiden oppimäärät sekä valinnaiset vieraat kielet. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä.

Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä. Tämä valinta on sitova ja tehdään ennen päättöarviointia.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksessa merkinnällä ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritettut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Opiskelijalla on mahdollisuus ennen päättötodistuksen antamista osallistua oppiaineen korotuskuulusteluun. Kuulusteltavan oppimäärän laajuus määräytyy opiskelijan opinto-ohjelmasta. Mikäli opiskelija osoittaa tässä kuulustelussa suurempaa kypsyttä ja oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvioinnista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttäisi, niin arvosanaa voidaan korottaa.

Korotuskuulusteluun voi osallistua vain kerran. Jos opiskelijan saa kuulustelussa huonomman arvosanan kuin varsinainen arvosana - todistukseen merkitään parempi arvosana.

Ylioppilas- tutkinto

Ylioppilastutkinto – aikataulu ja tutkinnon rakenne

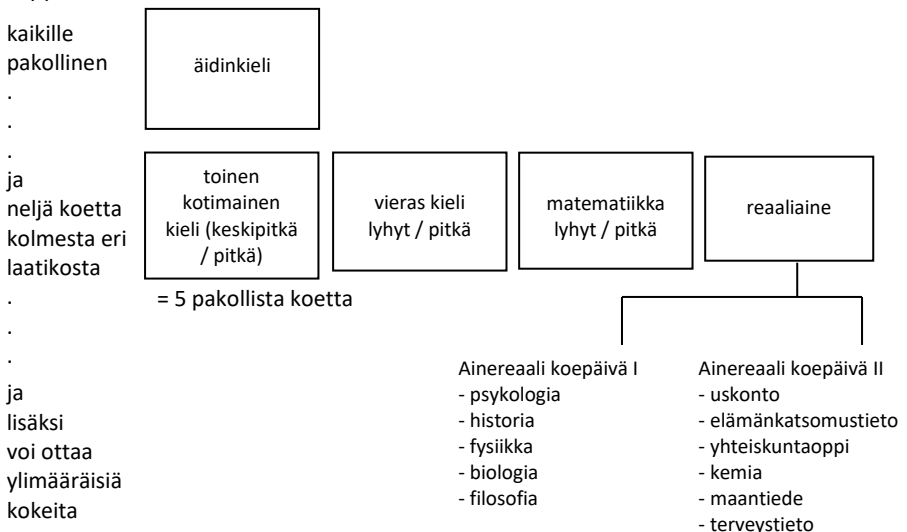
Lukiokoulutus päättyy ylioppilastutkintoon. Ylioppilastutkinto on suoritettava enintään kolmen perättäisen tutkintokerran aikana. Tutkinnon suorittaminen katsotaan aloitetuksi, kun opiskelija ilmoittautuu ensimmäisen kerran yo-tutkinnon kokeeseen. Ylioppilaskirjoitusten hajauttaminen tulee huomioida hyvissä ajoin suunniteltaessa opinto-ohjelma ja opintojaksovalinnat.

Opiskelijalla tulee olla suoritettuna aineen pakolliset opintojaksot päästäkseen osallistumaan kyseisen aineen yo-kokeeseen. Ylioppilastutkinnon tarkoituksena on saada selville, onko opiskelija omaksunut lukion opetussuunnitelman mukaiset tiedot ja taidot sekä saavuttanut riittävän kypsyyden ja yleissivistyksen.

Tutkintoon vaadittujen viiden kokeen lisäksi kokelas voi suorittaa yhden tai useamman muun kokeen. Tutkintoon tulee sisältyä vähintään yksi pitkän oppimäärän koe. Kokelas voi halutessaan suorittaa eri oppimäärien kokeita samassa tutkintoaineessa. Saman aineen eri oppimäärien kokeet voidaan kuitenkin laskea suorituksiksi vain kerran, esimerkiksi lyhyt ja pitkä matematiikka.

Opiskelijalle annetaan ylioppilastutkintotodistus, kun hän on hyväksytysti suorittanut viisi koetta ja myös saanut lukion päättötodistuksen tai todistuksen ammatillisen tutkinnon suorittamisesta.

Ylioppilastutkinnon rakenne:

Lisätietoja ylioppilaskirjoituksista saa osoitteesta www.ylioppilastutkinto.fi.

Hyvä
tietää

Opintokompassi

<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block; margin-bottom: 5px;"> Keneltä kysyn? </div> <p>Ensisijaisesti vastuu henkilökohtaisesta opinto-ohjelmasta on opiskelijalla.</p>	REHTORI	APULAISREHTORI	RH/MÄNOHJAAJA	OPINTO-OHJAAJA	AINEENOPETTAJA	OPINTOSIHTTEERI	ERITYISOPEETTAJA	PSYKOLOGI	KURAATTORI	TERVEYDENHOITAJA
elämänhallinnan ohjaus								x	x	x
henkilökohtaiset ongelmat	x		x	x			x	x	x	x
itsenäinen opiskelu	x			x	!					
jatkokoulutus- ja työelämä tieto				!	x					
korkeakouluopinnot lukioaikana		x		!	x					
korotuskuulustelu		!			x					
kurssien /opintojaksojen suoritusjärjestys			x		!					
lukion oppimäärän seuranta		x	!	x		x				
muiden oppilaitosten opinnot	x	!		x	x					
opinto- ja matkatuet			x			!			x	
opintojen keskeyttäminen	x		x	!		x				
opinto-ohjelman muutokset		x	x	!						
opinto-ohjelman toteutuminen		x	!	x						
opiskelijatodistus ja yhteystietojen muutos						!				
opiskelun etenemisen seuranta opintojaksolla/ kursseilla			!	x	!		x			
opiskeluvaikeudet				x	x		!	x	x	x
poissaololupa	C		B		A					
uusintakuulustelut	x	x	!	x	x	x	x			
vaihto-opiskeluvuosi		!	x			x				
virheet todistuksissa			x		!	x				
yhteishaut				!						
YO-tutkinnon erityisjärjestelyt	!						!	x		
YO-tutkinnon hajauttaminen	x		x	!	x	x				
YO-tutkinto	!	x	x	x	x	x				
äkillinen sairastuminen										!

! merkitty henkilö, jonka puoleen opiskelijan tulee ensimmäiseksi kääntyä henkilökohtaisessa ohjauksessa.

x merkitty toissijainen henkilö.

A) yksittäinen oppitunti - B) enintään 1 viikko - C) yli viikko

Lukiolaiset aakkoset

Abiturientti eli abi

Lukion ”päättöluokkalainen”, joka valmistautuu ylioppilas-tutkintoon.

A-kieli

Perusopetuksen 1. - 5. vuosiluokalta alkanut kieli (englanti, ruotsi, ranska, saksa tai venäjä).

B1-kieli

Perusopetuksen 6. vuosiluokalta alkanut yhteisenä aineena opiskeltava kieli (ruotsi).

B2-kieli

Perusopetuksen 8. vuosiluokalta alkanut valinnainen vieras kieli (espanja, ranska, saksa tai venäjä).

B3-kieli

Lukiossa alkava valinnainen vieras kieli (espanja, italia, latina, ranska, saksa tai venäjä).

Erytisyopetus

Erytisyopettaja keskittyy lukiossa muun muassa lukio-opintonsa aloittavien LUKI -vaikeuksien seulomiseen ja ohjantaan. Erytisyopettajan työhön kuuluu esimerkiksi tarvittavien erityisjärjestelyjen hakeminen lukio-opiskelua ja ylioppilaskirjoituksia varten. Erytisyopettajan palvelut on tarkoitettu kaikille lukiolaisille, vaikka ei olisikaan todettu erityistä lukemisen tai kirjoittamisen vaikeutta. Vastaanottoajat ilmoitetaan lukuvuoden alussa.

Etenemisriski

Oppiaineen opiskelulle muodostuu etenemisriski, jos opiskelija ei kykene suorittamaan hyväksytysti kahta opintojaksoa kyseisen oppiaineen pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opintojaksoista. Etenemisriskitilanteessa olevan opiskelijan tulee toimia saamansa erityisohjannan mukaisesti, esimerkiksi suorittaa kyseisen aineen tarpeelliseksi katsottuja tukio-pintojaksoja ja pyrkiä estämään oppiaineen päättöarvioinnin estyminen.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma

Lukio-opintojen alussa kukin opiskelija tekee henkilökohtaisen opintosuunnitelman, jota päivitetään opintojen ajan. Opintosuunnitelma koostuu kolmesta eri osa-alueesta:

- Opiskelusuunnitelma, laaditaan opintojen alussa ja päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.
- Ylioppilastutkintosuunnitelma, laaditaan ensimmäisen opiskeluvuoden aikana ja tarkennetaan toisen opiskeluvuoden aikana. Suunnitelma sisältää ylioppilaskirjoitusten suorittamisen ja hajauttamisen lisäksi mahdolliset erityisjärjestelytarpeet.
- Jatko-opinto- ja urasuunnitelma, laaditaan ja päivitetään lukio-opintojen aikana. Jos lukiolainen suunnittelee pitävänsä välivuoden, tehdään suunnitelma myös tälle ajalle.

Hidastaminen

Pääsääntöisesti lukio suoritetaan kolmessa vuodessa. Erityisestä syystä (opintomenestys tai oma harkinta) opiskeluaikaa voi pidentää. Lisäinformaatiota antaa opinto-ohjaaja.

Itsenäinen opiskelu/opiskelu osallistumatta opetukseen

Opiskelija voi erityisestä syystä saada oikeuden opiskella opintojakson itsenäisesti osallistumatta opetukseen. Pakolliset opinnot tulee pääsääntöisesti suorittaa osallistumalla opetukseen. Luvan itsenäiseen opiskeluun myöntää ao. aineenopettaja ja samalla sovitaan suoritukseen liittyvistä tehtävistä. Opinnoista on aina saavutettava hyväksytty suoritus (vähintään arvosana 5 tai suoritusmerkintä S). Lupa on annettava ennen opintojakson alkua.

Jatko-opinto- ja urasuunnitelma

Henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan kirjatan opiskelijan jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Kahden tutkinnon opinnot

Ammatillista perustutkintoa opiskellessa voi samanaikaisesti suorittaa myös ylioppilastutkinnon. Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa ylioppilaskirjoituksissa kirjoitettavat viiden pakollisen aineen lukio-opinnot osana ammatillista perustutkintoaan, osallistua ylioppilaskirjoituksiin ja saada ylioppilastutkintotodistus. Lukio-opinnot hyväksytään ammatilliseen perustutkintoon kuuluvaksi. Opintoja suoritetaan rinnakkain ammatillisessa oppilaitoksessa ja lukiossa. Kahden tutkinnon opintojen suorittaminen edellyttää pitkäjänteisyyttä ja tavoitteellista opintojen suunnittelua.

Kestävä kehitys - KEKE

Kestävä kehitys on yksi koulumme painopistealueista. Kestävän kehityksen työryhmä (KEKE) vastaa kestävän toimintatavan ylläpidosta ja seurannasta. KEKE-työryhmän tehtävä on parantaa työyhteisön ja -ympäristön hyvinvointia ja viihtyisyyttä. KEKE-ryhmä mahdollistaa opiskelijoiden ja henkilökunnan toimimisen ympäristöystävällisesti koulun arjessa. KEKE tarjoaa opiskelijoille myös vaikuttamiskanavan oman koulun toimintojen kehittämiseen. Työryhmään kuuluu rehtori, opettaja- ja opiskelijajäseniä sekä muuta henkilökuntaa. Ryhmä suunnittelee ja toteuttaa kestävään kehitykseen liittyviä tempauksia ja tietoiskuja vuosittain laaditun toimintasuunnitelman mukaisesti. Koulun sivuilta löytyy lisää tietoa toiminnasta.

LYLL toteuttaa kestävää kehitystä myös kansainvälisesti. Koulumme kansainvälisyysprojektit edistävät opiskelijoittemme maailmankansalaisuutta ystävyyskoulutoiminnan ja matkojen kautta vahvistaen kulttuurista ja sosiaalista kestävyyttä.

Korkeakouluopinnot

Lukioaikana opiskelijat voivat suorittaa maksuttomia korkeakoulujen tarjoamia ns. kurkistuskursseja. Korkeakouluopintojen suorittamisesta on sovittava etukäteen opinto-ohjaajan kanssa.

Korvattavat opintojaksot (muut oppilaitokset)

Opiskelija ottaa ennen opintojakson suorittamista yhteyttä rehtoriin, apulaisrehtoriin tai opinto-ohjaajaan. Muissa oppilaitoksissa (esim. aikuislinjalla) opiskeltuja erillisiä hylättyjä opintojaksoja ei voi siirtää päivälukioon.

Korotuskuulustelut eli tentit

Opiskelijalla on mahdollisuus ennen päättötodistuksen antamista osallistua oppiaineen korotuskuulusteluun. Kuulusteltavan oppimäärän laajuus määräytyy opiskelijan opinto-ohjelmasta. Mikäli opiskelija osoittaa korotuskuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja oppiaineen hallintaa, päättötodistukseen tulevaa arvosanaa korotetaan.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

Lukion tarjoamia valinnaisia opintojaksoja, joita opiskelija voi valita mielenkiintonsa mukaan. Koulukohtaiset valinnaiset opinnot on aina suoritettava hyväksytysti.

Kuraattori

Opiskelija voi keskustella kuraattorin kanssa opiskeluun liittyvistä asioista, sosiaalisista suhteista, tunne-elämästä, elämänhallinnasta ja sosioekonomisista asioista.

Lukiodiplomi

Lukion opiskelijana saat mahdollisuuden antaa erityisen näytön osaamisestasi ja harrastuneisuudestasi taito- ja taideaineissa. Lukiodiplomit täydentävät muiden lukio-opintoihin liittyvien erillisten näyttöjen tavoin lukion päättötodistuksen ja ylioppilas-tutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukion päättötodistus

Lukion oppimäärän, minimi 150 opintopistettä, suorittaneelle opiskelijalle annetaan lukion päättötodistus.

Luokattomuus

Opintojaksot valitaan vuosittaisesta opintotarjottimesta. Luokalle ei jäädä eikä ehtoja anneta. Opettaja voi vaihdella opintojaksotain, opetusryhmät eivät pysy samoina ja niiden koko voi vaihdella suurestikin. Voit säädellä opiskeluajan pituutta, lukuvuosittaista työmäärääsi ja lukujärjestystäsi. Tämä kaikki tuo mukanaan myös kasvavaa vastuuta.

Lukitodistus

Opiskelijalla on mahdollisuus hakea erityisjärjestelyjä opintojakson kokeeseen ja/tai ylioppilaskirjoituksiin. Asiasta on sovittava erityisopettajan kanssa.

Lukuvoositiedote

Lukuvoositiedote on luettavissa koulun kotisivulta. Siihen on koottu lukuvuoden aikataulut, opettajien ja ryhmäohjaajien tiedot, yleistä koulun toiminnasta, opintososiaaliset edut ja opiskelijan hyvinvointiin liittyvää tietoutta.

Matkatuki

Matkakustannusten alarajan KELA määrittelee lukuvouosittain. Lomakkeita tuen hakemiseen löytyy hallinnon käytävällä.

Opintojakso

Jokaisen lukion oppiaineen oppimäärä on jaettu opintojaksoihin. Lukiot päättävät opintojaksojen laajuudet. Oppiaineen omat tai eri oppiaineiden yhteiset opintojakson ovat yleensä 1- 3 opintopisteen laajuisia kokonaisuuksia, yleisimmin 2 opintopistettä. Opintojaksot voivat olla laajuudeltaan erilaisia. Opintojaksoon sisältyvät sekä opetus että kaikki tehtävät työt ja kokeet.

Opinnot arvioidaan opinto-jaksoittain. Jos kyseessä on useiden oppiaineiden yhteinen opinto-jakso, annetaan kustakin oppiaineesta omat arvosanat.

Opintojaksot ovat itsenäisiä kokonaisuuksia, ja ne arvioidaan toisistaan riippumatta.

Opintojaksokartta

Opintojaksokartta selvittää oppiaine- ja opintojaksokohtaisesti, milloin kutakin opintojaksoa on tarjolla.

Opintojakson arvosana

Pakolliset ja valtakunnalliset opinnot arvioidaan numeroilla 4 - 10. Joistain opintojaksoista voi saada vain suorituserkin (S). Arvosanaan vaikuttavat koe ja oleellisena osana myös opintojaksolla opiskeluun osallistuminen. Kunkin opintojakson alussa opettaja kertoo opintojakson arviointiperusteet. Koulukohtaiset valinnaiset opintojaksot arvioidaan asteikolla 5 - 10 tai suorituserkinnällä.

Opintojakson valintamuutokset

Kyseessä on opiskelijan tekemä muutos valintoihinsa. Opiskelijat voivat tehdä muutoksia kaikkiin valintoihinsa syysloman alkuun asti. Muutoksia voi tehdä Wilman kautta. Tämän jälkeen muutokset ovat sallittuja vain valinnaisissa opintojaksoissa sekä pakollisissa opinnoissa seuraavista syistä: tason vaihto tai muu syy esim. virheellinen kokonaissuunnitelma. Syysloman jälkeen pakollisten opintojaksojen muutokset tehdään joko apulaisrehtorin tai oman ryhmän opinto-ohjaajan kanssa.

Opinto-ohjaus

Lukion opinto-ohjaus pyrkii auttamaan opiskelijaa, kun hän suunnittelee opiskeluohjelmaansa, tukemaan häntä lukio-opintojen eri vaiheissa ja valmistelemaan häntä elämänuran ja myöhemmän koulutuksen suunnitelmia ja valintoja varten.

Opinto-ohjelma / opintojen laajuus

Opiskelija laatii vuosittaisen opinto-ohjelman, suunnitelman siitä, mitä opintojaksoja hän opiskelee. Lukion päättötodistuksen saadakseen on opiskeltava vähintään 150 opintopistettä (sisältää pakolliset opinnot sekä vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja).

Opintopiste

Lukiokoulutuksen oppiaineiden oppimäärien ja niihin kuuluvien opintojen mitoituksen perusteena käytetään opintopisteitä. Lukion oppimäärän laajuus on nuorille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa vähintään 150 opintopistettä. Suurin osa opintojaksoista on laajuudeltaan 2 opintopistettä.

Opintotarjotin

Kaikki lukiossa lukuvuoden aikana opetettavat opintojaksot on merkitty periodeittain opintotarjottimeen, josta voi valita annettujen ohjeiden mukaan ne opintojaksot, jotka opiskelija aikoo kunakin vuonna opiskella.

Opintotarjottimelta valitaan omaa työjärjestystä varten opintojaksoja numeroiduilta palkeilta. Opintotarjottimessa on lukuvuoden aikana koulussa tarjottavien opintojaksojen aikataulu. Kaikki lukuvuoden aikana opetettavat opintojaksot näkyvät opintotarjottimella. Opintotarjottimelta opiskelija valitsee periodeittain ne opintojaksot, jotka opiskelija haluaa suorittaa. Valintojen perusteella muodostuu lukujärjestys, joka vaihtuu kunkin periodin jälkeen.

Opintotuki

Lukiolaiset ovat tietyin edellytyksin oikeutettuja saamaan Kelan opintotukea täytettyään 17 vuotta. Opintotukiasioissa opiskelija ottaa yhteyttä lukion opintosuhteisiin. Lomakkeita löytyy hallinnon käytävällä.

Oppiaine

Lukion oppiaineet on jaettu opintojaksoihin. Opintojaksoja on tarjolla eri aineissa vaihtelevia määriä. Oppiaine voi sisältää pakollisia, valtakunnallisia valinnaisia ja koulukohtaisia valinnaisia opintojaksoja.

Opiskelijakunta

Lukiossa on opiskelijakunta. Opiskelijakunnan tehtävänä on suunnitella ja edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa ja koulutyötä sekä vapaata harrastustoimintaa. Opiskelijakunnan hallitus valitaan syksyllä, ja hallituksen toimikausi on lukuvuosi.

Oppivelvollisuus

Oppivelvollisuus päättyy, kun nuori täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon.

Opiskelusuunnitelma

Henkilökohtainen opintosuunnitelma sisältää opiskelusuunnitelman.
Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

- aikaisempi koulutus ja muu osaaminen
- suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet
- hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen
- suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat
- opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt
- opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve
- korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot
- työelämän tutustumisjaksot
- arvioitu opiskeluaika

Pakolliset opinnot

Lukiossa pakollisia opintoja suoritetaan 94 tai 102 opintopistettä. Pakollisten opintojen määrä riippuu opiskelijan valitsemasta matematiikan laajuudesta (pitkä / lyhyt). Pakolliset opinnot arvioidaan numeroin.

Penkinpajaiset eli ”penkkarit”

Keväisin abiturientit lähtevät ennen talvilomaa lukulomalle ja juhlivat lähtöään.

Periodi

Lukuvuosi on jaettu viiteen periodiin, joista jokaisella on oma lukujärjestys. Lukuvuodessa suoritetaan opiskelutahdista riippuen noin 60 opintopistettä. Opiskelijan työmäärä voi vaihdella periodeittain riippuen valituista opintojaksoista.

Periodiarviointi

Opiskelija saa jokaisen periodin päätyttyä arvioinnin, johon on merkitty opiskelijan siihen asti lukiossa opiskeleмиensa opintojaksojen suoritukset sekä valitut pakolliset, valtakunnalliset valinnaiset ja koulukohtaiset valinnaiset opintojaksot.

Poissaolot ja myöhästyminen

Opiskelija on velvollinen olemaan läsnä jokaisella hänelle kuuluvalla työjärjestyksen mukaisella oppitunnilla sekä koulun yhteisissä tilaisuuksissa.

Hyväksyttävän poissaolon syynä on todisteellinen sairaus tai muu luvallinen asia. Opettaja voi halutessaan pyytää opiskelijalta poissaolonselvitystä.

Poissaolomerkintä laitetaan Wilmaan tunnin päätteeksi, viimeistään seuraavana päivänä (ei tunnin alussa, koska poissaolosta menee viesti huoltajalle reaaliajassa). Huoltajat kuittaavat poissaolot Wilmaan. 18-vuotiaat opiskelijat selvittävät itse poissaolonsa.

Opiskelijan opintojaksosuoritus voidaan jättää arvioimatta, mikäli arvioinnin edellytykset eivät täyty.

Koululla on oikeus antaa opiskelijalle hyväksyttävästä syystä lupa poissaoloon koulusta.

- Satunnaisen vapautuksen opetuksesta voi pätevistä syistä myöntää aineenopettaja.
- Ryhmänohjaaja voi antaa luvan enintään viikon poissaoloon koulusta.
- Yli viikon kestävät vapautukset koulunkäynnistä on hyvässä ajoissa anottava lukion rehtorilta.

Vapautusta koulunkäynnistä esim. lomamatkaa varten ei myönnetä päättöviikkojen ajaksi.

Jos opiskelija on poissa opintojaksolta enemmän kuin neljä (4) oppituntia, opintojaksoa ei arvostella, ja opiskelija saa opintojaksosta keskeyttämismerkinnän K. Jos opiskelija on poissa enemmän kuin neljä (4) tuntia, aineen opettaja ja rehtori voivat päättää opintojakson suorittamistavasta ja hyväksymisestä erityisistä syistä.

Projektipäivät

Periodin puolivälissä voidaan pitää projektipäivät. Tällöin opiskelijoiden lukujärjestys poikkeaa normaalista lukujärjestyksestä. Projektipäivien aikana voidaan pitää kokeet periodin puolivälissä päättyivistä opintojaksoista.

Psykologi

Psykologin kanssa opiskelija voi keskustella mieltä painavista asioista, kuten ystäväsuhteista, seurustelusta, tulevaisuuden suunnitelmista, väsymyksestä, jännityksestä, stressistä.

Päivittäinen työskentely

Samaa opintojaksoa opiskellaan yleensä kolmesti viikossa. Joillakin opintojaksoilla tunnit voidaan pitää erikseen sovittavina ajankohtina.

Päätötodistus

Opiskelija saa lukion päätötodistuksen, kun hän on suorittanut lukion koko oppimäärän eli vähintään 150 opintopistettä. Päätötodistuksen voi saada, vaikka ei saa ylioppilastutkintotodistusta.

Päätöviikko / arviointiviikko

Periodin seitsemän viimeistä päivää muodostavat päätöviikon. Kunakin päätöpäivänä opiskelijat keskittyvät yhteen opintojaksoon. Ohjelmassa voi olla mm. kertaustunti, koe, arviointokeskustelu, vierailuja tai oppitunteja. Päätöpäivän pituus on 3 h 40 min. Päätöviikon lukujärjestys on muusta periodista poikkeava.

Ryhmä

Opiskelu tapahtuu vaihtelevissa oppiaineryhmissä. Toiminnan järjestämisen vuoksi opiskelijat jaetaan opintojen alussa perusryhmiin.

Ryhmänohjaaja - RO

Kullakin perusryhmällä on oma, lukion opettajista valittu, ryhmänohjaaja. Ryhmänohjaaja huolehtii oman ohjausryhmänsä opiskelijoista koko opiskelun ajan. Ryhmänohjaaja tapaa oman opiskelijaryhmänsä ryhmänohjaustuokioissa, joita pidetään säännöllisesti. Ryhmänohjaaja on yhteydessä huoltajiin ja tapaa opiskelijoita henkilökohtaisesti.

RO-isku

Ryhmänohjaaja pitää 30 minuutin mittaisia ro-iskuja torstaisin opiskelijoille ajankohtaisista kouluun liittyvistä asioista. RO-iskuja ei pidetä päätöviikolla.

Ruokailu

Lukion opiskelijoille tarjotaan koululounas.

Noudata oman opiskeluryhmäsi ruokailuvuoroa! Itsestään selvää on myös se, että ruokailemaan mentäessä päällystakit ja päähineet jätetään naulakoihin.

Muistathan, että kenelläkään ei ole oikeutta etuilla ruokajonossa!

S-merkintäpyyntö

Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan päättötodistukseen suoritusmerkinnän

- liikunnasta
- sellaisten oppiaineiden opintojaksosta, joista on suoritettu vain kaksi opintopistettä
- valinnaisten kielten opinnoista, joista on suoritettu vain neljä opintopistettä

Opinto-ohjauksesta ja temaattisista opinnoista annetaan suoritusmerkintä.

Tämä valinta on sitova ja tehdään ennen päättöarviointia.

S-merkinnällä opiskelija voi vaikuttaa päättöarvioinnin keskiarvoon.

Tasonvaihto kielissä

Tasonvaihto on tehtävä ennen kuin kaikki pakolliset opinnot on suoritettu. Taso vaihdettaessa on aina otettava yhteys opinto-ohjaajaan. Arvosanat siirtyvät sellaisenaan, jos opiskelija ei erillisessä näyttökokeessa halua osoittaa aineen alemman tason parempaa hallintaa. Siirrettävistä kursseista $\frac{2}{3}$ pitää olla hyväksytysti suoritettuja. Näyttökoe sisältää alemman tason vaatimusten mukaisia tehtäviä korvattavista opinnoista. Näyttökokeesta saatu arvosana tulee jokaisen korvattavan opintojakson arvosanaksi. Näyttökokeeseen voi osallistua vain kerran. Yksittäisiä korvaavia opintojaksoja voi halutessa korottaa osallistumalla ko. opintojaksolle. Ylemmän tason hyväksytysti suoritettujen opintojaksot, joille ei ole korvaavuutta, luetaan kokonaisuutensa.

Perusopetuksesta siirryttäessä:

- A -kieli B2/B3 -kieleen: kaksi ensimmäistä opintojaksoa voi suorittaa näyttökokeella.
- B2 -kieli B3 -kieleen: ensimmäisen opintojakson voi suorittaa näyttökokeella.

Tasonvaihto matematiikassa

Tasonvaihto on tehtävä ennen kuin kaikki pakolliset opinnot on suoritettu. Tasoja vaihdettaessa on aina otettava yhteys opinto-ohjaajaan. Arvosanat siirtyvät sellaisenaan, jos opiskelija ei erillisessä näyttökokeessa halua osoittaa aineen alemman tason parempaa hallintaa. Siirrettävistä kursseista $\frac{2}{3}$ pitää olla hyväksytysti suoritettuja. Näyttökoe sisältää alemman tason vaatimusten mukaisia tehtäviä korvattavista opinnoista. Näyttökokeesta saatu arvosana tulee jokaisen korvattavan opintojakson arvosanaksi. Näyttökokeeseen voi osallistua vain kerran. Yksittäisiä korvaavia opintojaksoja voi halutessa korottaa osallistumalla ko. opintojaksoille. Ylemmän tason hyväksytysti suoritettut opintojaksot, joille ei ole korvaavuutta, luetaan kokonaismäärään.

Tason vaihtaminen pitkästä matematiikasta lyhyeen:

MAA2 ⇔ MAB2

MAA9 ⇔ MAB7

MAA3 ⇔ MAB3

MA18 ⇔ MAB11

MAA6 ⇔ MAB8

MAA0 ⇔ MAB0

MAA8 ⇔ MAB5

Terveydenhoito

Vastaanotolla: terveystarkastukset ja -todistukset, rokotusasiat, sairaanhoito, terveysneuvonta ja -ohjaus. Vastaanottoajat ilmoitetaan lukuvuoden alussa.

Tiedottaminen

Koulun asioista tiedotetaan Wilmassa, ryhmänohjaajan iskuissa, info-televisiossa, koulun kotisivuilla ja ilmoitustauluilla.

Opiskelija on itse vastuussa siitä, saako hän opiskeluunsa ja koulun tapahtumiin tarvitsemansa tiedot ajoissa. Opiskelijan tulee aktiivisesti osallistua ryhmänohjaukseen ja muihin infotilaisuuksiin. Lisäksi hänen tulee säännöllisesti seurata Wilmaa ja koulun kotisivun kalenteria sekä ajankohtaisia tiedotteita. Ylioppilaskirjoitukseen liittyvistä asioista järjestetään erikseen tilaisuuksia ja nämä infot ovat pakollisia kaikille niille, joille se on suunnattu.

Jokaiselle lukiolaiselle jaetaan opinto-opas. Se tulee säilyttää koko lukioajan. Myös huoltajien toivotaan tutustuvan siihen.

Ylioppilaskirjoitukseen osallistuvat saavat Abi-infomateriaalin. Tämän lisäksi pidetään ylioppilaskirjoitusinfoja.

Tuntijako

Tuntijako selvittää oppiaineiden pakollisten, valtakunnallisten valinnaisten ja koulukohtaisten valinnaisten opintojen lukumäärän.

Tuntikiertokaavio

Tuntikiertokaavion avulla opiskelija sijoittaa valitsemansa opintojaksot lukujärjestykseen.

Tuntipalkki

Opintotarjottimessa oleva tuntinumero, joka sijoitetaan tuntikiertokaavion mukaisesti työjärjestykseen.

Tutor

Ryhmänohjaajien ja opinto-ohjaajien tukena toimivat tutorit, jotka auttavat opiskelijaa erityisesti lukio-opintojen alussa. Tutorit on valittu toisen vuosikurssin opiskelijoista.

Työjärjestys, lukujärjestys

Lukiolaisen on laadittava itselleen joka periodia varten oma työjärjestys. Periodikohtaisen lukujärjestyksen näet ja saat tulostettua Wilmasta <https://lohja.inschool.fi>

Urheiluvalmennus

Urheiluvalmennuksen opintojaksot on tarkoitettu omassa urheilulajissaan huipulle tähtääville opiskelijoille ja niiden tavoitteena on tukea opiskelijan urheilu-uraa ja valmentautumista. Urheiluvalmennus järjestetään yhteistyössä Kisakallion Urheiluopiston ja urheilijan oman seuran kanssa.

Liikunnan 10 urheiluvalmennuksen opintojaksoa mahdollistavat päämäärätietoisien urheiluharrastuksen jatkumisen Lohjan Yhteislyseon lukiossa. Urheiluvalmennus sisältää eri fyysisten osaluokkien harjoittelua, lajiharjoittelua ja omatoimista harjoittelua.

Urheiluvalmennukseen hakeminen tapahtuu erillisellä lomakkeella lukioon hakemisen yhteydessä. Lukioon palautetaan sekä ainevalintakortti että urheiluvalmennuksen hakulomake. Lisätietoja saa lukion apulaisrehtorilta.

Urheiluvalmennuksen opiskelijoille asetetaan seuraavat vaatimukset:

- Liikunta on tavoitteellista ja alkanut jo perusopetuksen aikana.
- Opiskelijalla on valmentaja, joka toimii tarvittaessa yhteistyössä liikunnan opettajan kanssa.
- Valmennus on pitkäjänteistä ja koko lukioaikaista.
- Harjoitusohjelmat toimitetaan liikunnanopettajalle.
- Valmennuksesta pidetään kurssipäiväkirjaa, josta tarvittaessa valmennus ja harjoittelu voidaan todeta.
- Opintojaksot ovat liikunnan koulukohtaisia valinnaisia opintoja ja suorituksen hyväksymisestä päättävät liikunnanopettajat.

Uusintakoe

Päättöviikon jälkeen järjestetään uusintakokeet. Tarkemman ohjeet opinto-oppaan sivulta 22.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Valtakunnallisia valinnaisia opintoja on suoritettava lukion oppimäärässä vähintään 20 opintopistettä. Ylioppilastutkinto perustuu oppiaineen pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin. Nämä opintojaksot arvioidaan numeroin.

Wanhojen tanssit

Kun abit ovat lähteneet lukulomalle, seuraavaksi vanhimmat opiskelijat juhlivat ”Wanhoina”.

WILMA

Wilma on Lohjan Yhteislyseon lukion hallinto-ohjelmaan integroitu www-liittymä, jonka kautta opiskelijat voivat mm. tehdä omat kunkin periodin opintojaksovalintansa opintotarjottimesta. Lisäksi opiskelija näkee Wilman kautta työjärjestyksensä, opintosuorituksen sekä poissaolonsa. Ohjelman avulla opiskelija voi tarvittaessa muokata valintojaan lukuvuoden aikana syysloman alkuun saakka. Uusintakokeisiin ja ylioppilaskirjoituksiin ilmoittaudutaan Wilmassa. Opiskelijat voivat saada ohjelman kautta myös opettajien, ryhmänohjaajien ja hallinnon tiedotteita.

Lohjalaisten opiskelijoiden ja huoltajien tunnukset pysyvät samoina kuin yläkoulussa. Muualta tulleiden opiskelijoiden tunnukset jaetaan ryhmänohjaajan tunnilla ja huoltajille postitetaan avainkoodi kotiosoitteeseen. Huoltaja hyväksyy alle 18-vuotiaan opiskelijan poissaolot Wilmassa.

Jos opiskelijalla tai huoltajalla on ongelmia Wilma-tunnuksen kanssa - ota yhteyttä opintotoimistoon.

Ylioppilaskokelas, ”kokelas”

Ylioppilaskirjoituksiin osallistuvaa opiskelijaa kutsutaan ylioppilaskokelaaksi tai kokelaaksi.

Ylioppilastutkinto, ”yo-tutkinto”

Lukion oppimäärän tai kolmivuotisen ammatillisen perustutkinnon suorittanut voi antaa näytön lukuaineiden osaamisestaan vähintään valitsemisissaan ylioppilastutkinnon pakollisissa kokeissa.

Ylioppilastutkinnon hajauttaminen

Ylioppilastutkinto on suoritettava enintään kolmen perättäisen tutkintokerran aikana.

Ylioppilastutkinnon kokeet eli ylioppilaskirjoitukset

Ylioppilastutkinnon kokeet järjestetään kaksi kertaa vuodessa, keväisin ja syksyisin.

Ylioppilastutkintosuunnitelma

Opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan kirjataan ylioppilastutkintasuunnitelma. Suunnitelman laadinta aloitetaan ensimmäisenä opintovuotena ja tarkennetaan toisen opintovuoden aikana.

Ylioppilastutkintotodistus

Ylioppilastutkinnon hyväksytysti suorittaneelle kokelaalle annetaan ylioppilastutkintotodistus.

Huom. Ylioppilastutkintotodistusta ei saa, ellei opiskelija saa lukion päättötodistusta.

Opinto- jaksot

Opintojaksojen arviointi

Valtakunnalliset pakolliset ja valinnaiset opintojaksot
Arviointi: arvosana 4-10

Koulukohtaiset valinnaiset opintojaksot
Arviointi: opintojaksokohtainen arviointi 5-10 tai suoritusmerkintä (S)

Opintojaksojen kuvaukset ovat tässä osiossa tiivistetyssä muodossa. Koulun kotisivuilla on opetussuunnitelma, jossa on opintojaksojen tavoitteet, sisällöt ja arvioinnit kokonaisuudessaan.

Laaja-alainen osaaminen lukiossa

Lukion oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Kansainvälisyysvalmiudet ja maailmankansalaisen asenne
- Suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalien kulttuuriperinnön tuntemus sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- Eettinen toimijuus globaalissa media- ja teknologia-maailmassa

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Arvolähtöinen ja eettinen toiminta yhteiseksi hyväksi
- Luonnon monimuotoisuuden arvostaminen ja tutkimustietoon perustuva ilmasto-osaaminen
- Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus

Hyvinvointiosaaminen

- Huolenpito itsestä ja muista
 - Omien vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen sekä identiteetin rakentaminen
 - Sinnikkyys muutosten ja yllätysten maailmassa

Vuorovaikutus-osaaminen

- Tunne- ja empatiataidot
- Sosiaaliset taidot, yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot
- Kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taito

HYVÄ, TASAPAINOINEN JA SIVISTYNYT IHMINEN

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Demokratiataidot, vaikuttaminen turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta
- Osaamisen käyttäminen sekä omaksi että yhteiskunnan hyväksi
 - Uudistumiskyky, työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Uteliaisuus ja motivaatio oppia sekä etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudella tavalla
 - Oppimisen säätely, lähdekritiittisyys ja jatkuva oppimistaitojen kehittäminen
 - Monilukutaito digijassassa

Vieraat kielet

Lohjan Yhteislyseon lukio tarjoaa opiskelijoille A-kielenä englantia, saksaa, ranskaa ja venäjää. B1-kieltä vieraana kielenä ei ole lukiossamme nykyään tarjolla; B2-kielinä ovat espanja, ranska, saksa ja venäjä jatkona yläkoulussa valitulle kielelle. Lukiossa voi aloittaa alkeista B3-kielenä italian, espanjan, latinan, ranskan, saksan ja venäjän. B3-kielen opetuksen aloittamisesta päätetään lukuvuosittain valintojen perusteella.

Vieraista kielistä käytetään seuraavia tunnuksia:

EN	=	englannin kieli
RA	=	ranskan kieli
IA	=	italian kieli
LA	=	latinan kieli
EA	=	espanjan kieli
SA	=	saksan kieli
VE	=	venäjän kieli

Oppimäärien tasotunnukset:

A	=	pitkä oppimäärä
B2 ja B3	=	lyhyt oppimäärä

Vieraiden kielten tunnukset muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten (B2 ja B3) sekä opintojaksonumeroiden mukaan. Esimerkiksi RAB32 tarkoittaa ranskan kielen B3-oppimäärän opintojaksoa 2.

*Huom. Espanjan, ranskan, saksan ja venäjän voi suorittaa A-kielenä opiskelemalla ko. kielen itsenäisesti sekä osallistumalla ko. kielen näyttökokeisiin. Opintojaksojen suorittamisesta on neuvoteltava rehtorin ja ko. kielen aineenopettajan kanssa.

Matematiikka

Lyhyen (MAB) ja pitkän (MAA) matematiikan opiskelijan opiskelevat ensimmäisen opintojakson yhteisesti (MAY1).

Biologia

Pakolliset opinnot

BI1 Elämä ja evoluutio (2op)

Biologia tieteenä

- elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen

Evoluutio

- solujen synty ja kehittyminen
- suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- muuntelu ja sen perinnölliset perusteet
- luonnonvalinta
- lajiutuminen
- kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat
- ihmisen evoluutio
- evoluution tutkiminen

Eliökunta

- luokittelun periaatteet
- eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit

B12

Ekologian perusteet (1op)

Ekologian perusteet

- ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus
- hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä
- populaatioiden ominaisuudet
- sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys
- lajien väliset suhteet

Luonnon monimuotoisuus

- lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus
- monimuotoisuuden merkitys

B13

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin (1op)

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin
- happamoituminen
- rehevöityminen
- vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa
- ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen

Kestävää tulevaisuutta kohti

- ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys
- toiminta kestävästä elämäntavasta edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen

***BI4**

Solu ja perinnöllisyys (2op)

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- solu tutkimuskohteena
- biomolekyylit
- eläin-, kasvi- ja sienisolu
- geenien ilmeneminen ja sen säätely
- fotosynteesi
- soluhengitys, käymisreaktiot

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja solun jakautuminen
- meioosi ja sukusolujen synty

Periytymisen perusteet

- geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit
- mendelistinen periytyminen
- kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutu- nut periytyminen, periytymistavan päättelemisen sukupuusta

***B15**

Ihmisen biologia (2op)

Solu, kudokset, elin

- solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut
- elinten muodostuminen eri kudostyypeistä

Elimistön säätely

- hermoston rakenne ja toiminta
- umpirauhaset ja hormonit

Aineenvaihdunta

- ruoansulatuselimistö
- verenkiertoelimistö
- hengityselimistö
- kuona-aineiden erityminen

Liikkuminen

- tuki- ja liikuntaelimistö

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- iho ja lämmönsäätely
- aistit
- puolustusjärjestelmä

Lisääntyminen

- hedelmöitys, raskaus ja synnytys
- sukuelimet ja sukupuolen kehitys

***B16**

Biotekniikka ja sen sovellukset (2op)

Mikrobit

- mikrobien luokittelu
- bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi
- virusten rakenne ja lisääntyminen
- mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot
- DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu
- DNA:n sisältämän informaation selvittäminen
- geenien siirto- ja muokausmenetelmät

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus
- lääketieteet
- genomitieto ja sen hyödyntäminen
- DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus
- ympäristönsuojelu
- teollisuus

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

B17

Biologian laboroinnit (2op)

- eliöiden rakenteen ja elintoimintojen tutkiminen, pohjana systemaattinen järjestelmä
- mikrobiologian perusteita
- mikroskopiointi, kemialliset analyysit, kasvatuskokeet
- sisäelinten preparoiminen
- tutkimuksen suunnittelemine ja toteuttaminen

Moduulin sisältö voi vaihdella tutkimusmateriaalin saatavuuden, opiskelijoiden kiinnostuskohteiden, vuodenaikojen ym. takia.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

B18

Luontoharrastusmoduuli (2op)

- linturyhmien ja -lajien tunnistaminen
- lintujen muutto ja muuton tutkiminen
- oman asuinalueen lintupaikat, retkeily lähialueella
- eläinten käyttäytyminen
- kasviryhmiä ja -lajien tunnistaminen
- oman asuinalueen kasvillisuusalueet, retkeily
- asuinympäristön erilaiset ekosysteemit ja luonnon kehitys
- oman tutkimuksen teko

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

B19

Ympäristötieteiden kenttätyöskentely (2op)

- moduulilla suoritetaan lähinnä ekologiaan liittyvää kenttätutkimusta
- moduuli sisältää tehtäviä maastossa sekä itsenäistä tiedonhaku
- tutustutaan eko- ja ympäristöpsykologiaan

Osa moduulista suoritetaan mahdollisesti kouluajan ulkopuolella.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

BI10

Bioteknologian ja perinnöllisyystieteen työtavat (2op)

- biotekniikan työmenetelmiin tutustuminen
- syvennetään DNA:n rakenteen ja toiminnan ymmärrystä
- perinnölliset sairaudet
- entsyymien toiminta ja siihen vaikuttavat tekijät
- mikrobien käytön perusteet bioteknologiassa

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

BI11

Biologian kertausta abeille (2op)

- keskeisten sisältöjen kertausta (opinnot BI1 - BI5) ja kokonaisuuksien hahmottaminen
- biologian ainerealiin vastaaminen

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Elämänkatsomustieto

Pakolliset opinnot

ET1

Minä ja hyvä elämä (2op)

- minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva
- hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja
- luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita
- yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus
- ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema

Minä ja yhteiskunta (2op)

- kriittinen ajattelu ja väitteiden järkipäriäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät
- median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämäntarkomukseen
- aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja
- yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään
- taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti
- globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävä kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030

*ET3

Kulttuurit (2op)

- kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuuri relativismi
- kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu
- kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämäntavoihin, Unescon maailmanperintöohjelma
- suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistö-kulttuurit
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulokset ja vaikutukset
- etnisyyden, rasmin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa

*ET4

Katsomukset (2op)

- katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne
- ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja jous- tavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi
- katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana
- poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön
- elämäntavojen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämäntavojen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat

ET5*Uskonnot ja uskonnottomuus (2op)**

- uskonnon sekä uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tutkiminen, määrittäminen ja selittäminen; käsityksiä uskontojen alkuperästä; uskontokritiikki
- keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, syMABoli ja jumala
- kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteetateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailman-katsomukselliset perusteet
- uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikka ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate

ET6*Tulevaisuus (2op)**

- tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita
- tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- ihmiskäsitysten ja hyvän elämän ihanteiden mahdollinen muutos: esimerkiksi kyborgit, transhumanismi, geeniteknologia; erilaisia suhtautumistapoja teknologiseen kehitykseen
- yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa
- globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset
- yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana
- erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

ET7

Katsomukset tänään (2op)

- suurten maailmanuskontojen pohjalta syntyneet yhteisöt ja niiden toiminta (esimerkiksi Amma-liike ja Bahai)
- uushenkisyys (esimerkiksi enkeliusko, Karhun kansa)
- ei-uskonnolliset katsomukset (esimerkiksi parodiauskonnot, ateistinen henkisyys)

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

ET8

Muinaiset myytit (2op)

- myyttisten kertomusten tyyppejä ja usein toistuvia teemoja
- muinaisten korkeakulttuurien, kuten Kreikan tai Egyptin mytologia
- muinaissuomalainen mytologia
- muinaisskandinaavinen mytologia

Sisältö voi vaihdella lukuvuosittain.

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

ET9

Elämäkatsomustiedon kertaus abeille (2op)

- keskeisten sisältöjen kertaus ja soveltaminen sekä liittäminen suurempiin kokonaisuuksiin (opinnot 1 - 6)
- elämäkatsomustiedon ajattelun sisältö ja merkitys
- reaalivastaamisen periaatteet

Elämäkatsomustiedon kertausmoduuli on tarkoitettu ylioppilas-kirjoituksiin valmistautuville.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

ET10

Elämäkatsomustiedon valinnainen teema (2op)

Lukuvuosittain vaihtuvasisältöinen moduuli tai toisessa oppilaitoksessa suoritettu moduuli.

Opintojakson arviointi: arvosana 5 – 10 tai suoritusmerkintä (S).

Englanti

A - oppimäärä

Pakolliset opinnot

ENA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1op)

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

ENA2 Englanti globaalina kielenä (3op)

- englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä
- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- kansainväliset suhteet
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin
- viestintätäytyli erilaisissa medioissa

ENA3 Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2op)

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

ENA4**Englannin kieli vaikuttamisen välineenä (2op)**

- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

ENA5**Kestävä tulevaisuus ja tiede (2op)**

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista moni- mutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys
- englantia tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet

ENA6**Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2op)**

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

***ENA7**

Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2op)

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

***ENA8**

Viesti ja vaikuta puhuen (2op)

- puhumisen eri piirteet
- englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin
- dialogisuus
- oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

ENA9

Preppausta abeille (2op)

- laajennetaan sanastovalmiutta vaativien tekstien avulla
- kerrataan kielioppia opiskelijoiden tarpeet huomioiden
- valmistaudutaan YO-kirjoituksiin vanhoja YO-tehtäviä tehden

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

ENA10

Sanasto haltuun (2op)

- laajennetaan sanastoa aihepiirisanastojen ja tekstien avulla käyttäen sähköisiä materiaaleja.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

ENA11

Kirjoita taitavasti (2op)

- harjoitellaan erityyppisten tekstien tuottamista
- valmentaudutaan myös ylioppilaskirjoituksia varten erilaisten kirjallisten tuotosten avulla

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

ENA12**Peruskoulun kertausta (2op)**

- kerrataan peruskoulusanastoa ja opitaan uuttakin
- opitaan englannin tärkeimmät rakenteet
- kerrataan verbimuotojen käytön perusasiat
- opetellaan prepositioita, artikkeleita ym.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

ENA13**Kohti kansainvälisyyttä (2op)**

- osallistuminen kansainväliseen projektiin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

ENA14**Abikertaus (2op)**

- muualla suoritettu abiturienteille suunnattu kertaus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Espanja

A - oppimäärä

Espanjan voi suorittaa A-kielenä opiskelemalla ko. kielen itsenäisesti sekä osallistumalla ko. kielen näyttökokeisiin. Opintojaksojen EAA1 - EAA6 suorittamisesta on neuvoteltava rehtorin ja ko. kielen aineenopettajan kanssa.

Pakolliset opinnot

EAA1

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1op)

- espanja porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen
- tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

EAA2

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen (3op)

- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- espanjan äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; espanjan variantit ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyylit erilaisissa medioissa

EAA3

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2op)

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

EAA4**Kieli vaikuttamisen välineenä (2op)**

- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

EAA5**Kestävä tulevaisuus ja tiede (2op)**

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista moni- mutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekirjittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

EAA6**Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2op)**

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

EAA7*Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2op)**

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

EAA8*Viesti ja vaikuta puhuen (2op)**

- puhumisen eri piirteet
- espanjan käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin
- dialogisuus

oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

EAA9

Preppausta abeille (2op)

- laajennetaan sanastovalmiutta vaativien tekstien avulla ja kerrataan kielioppia opiskelijoiden tarpeet huomioiden
- valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin vanhoja YO-tehtäviä tehden

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

EAA10

Sanasto haltuun (2op)

- laajennetaan sanastoa aihepiirisanastojen ja tekstien avulla käyttäen sähköisiä materiaaleja.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

EAA11

Kirjoita taitavasti (2op)

- harjoitellaan erityyppisten tekstien tuottamista
- valmentaudutaan myös ylioppilaskirjoituksia varten erilaisten kirjallisten tuotosten avulla.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

EAA12

Peruskoulun kertausta (2op)

- kerrataan peruskoulusanastoa ja opitaan uuttakin
- opitaan espanjan tärkeimmät rakenteet
- kerrataan verbimuotojen käytön perusasiat
- opetellaan prepositioita, artikkeleita ym.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

EAA13

Kohti kansainvälisyyttä (2op)

- osallistuminen kansainväliseen projektiin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

EAA14

Abikertaus (2op)

- muualla suoritettu abiturienteille suunnattu kertaus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Perusopetuksen 8. vuosiluokalla alkanut oppimäärä (B2)

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

- *EAB21 Perustason alkeet 3 (2op)**
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
 - vapaa-ajan vietto ja harrastukset
 - koulu
- *EAB22 Perustaso 1 (2op)**
- espanjan maantieteellinen levinneisyys, variantit
 - Suomi espanjankielellä opiskelun näkökulmasta
 - arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua
- *EAB23 Perustaso 2 (2op)**
- hyvinvointi ja terveys
 - eri elämänvaiheet
- *EAB24 Perustaso 3 (2op)**
- eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta
 - ajankohtaiset kulttuurialueet
 - luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella
- *EAB25 Perustaso 4 (2op)**
- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
 - tulevaisuudensuunnitelmat
- *EAB26 Perustaso 5 (2op)**
- ajankohtaiset aiheet
 - espanjankieliset mediat
 - lähdekritiikki

***EAB27 Perustason jatko 1 (2op)**

- erilaiset asuinympäristöt
- kestävä elämäntapa

***EAB28 Perustason jatko 2 (2op)**

- kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö
- tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin
- kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

EAB29 Preppausta abeille (2op)

- valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen vanhojen yo-kirjoitusten tehtävien avulla
- kerrataan ja syvennetään kielioppia ja sanastoa

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

EAB210 Kielioppi (2op)

- kerrataan kieliopin keskeisiä rakenteita ja tehdään niihin liittyviä tehtäviä sekä YO-kokeiden rakenneosioita
- valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

EAB211 Maantuntemus (2op)

- tutustutaan espanjankielisten maiden maantuntemukseen
- tarkastellaan espanjan maantieteellisiä eroja

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

EAB212 Kohti kansainvälisyyttä (2op)

- tarkastellaan kansainvälisyyttä ja elämänmuotojen erilaisuutta
- tehdään tehtäviä erikseen valitusta aihepiiristä
- moduuliin sisältyy mahdollisesti omakustanteinen matka kohdemaahan

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

EAB213**Abikertaus (2op)**

- muualla suoritettu abiturienteille suunnattu kertaus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

EAB214**Peruskoulun kertausta (2op)**

- kerrataan peruskoulussa opittuja perusrakenteita ja sanastoa tekstien, harjoitusten ja kuullunymmärtämisen kautta.
- valmistaudutaan espanjan lukio-opintoihin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Lukiossa alkava oppimäärä (B3)**Valtakunnalliset valinnaiset opinnot**

EAB31*Perustason alkeet 1 (2op)**

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

EAB32*Perustason alkeet 2 (2op)**

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

EAB33*Perustason alkeet 3 (2op)**

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajanviettoja harrastukset
- koulu

EAB34*Perustaso 1 (2op)**

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

***EAB35**

Perustaso 2 (2op)

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

***EAB36**

Perustaso 3 (2op)

- eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuuriaiheet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

***EAB37**

Perustaso 4 (2op)

- viestinnän kulttuurinen sopivuus
- koulu, myöhempi opiskelu ja työelämä sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmat

***EAB38**

Perustaso 5 (2op)

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

EAB39

Preppausta abeille (2op)

- valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen vanhojen yo-kirjoitusten tehtävien avulla
- kerrataan ja syvennetään kielioppia ja sanastoa

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

EAB310

Kielioppi (2op)

- kerrataan kieliopin keskeisiä rakenteita ja tehdään niihin liittyviä tehtäviä sekä YO-kokeiden rakenneosioita
- valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

EAB311

Maantuntemus (2op)

- tutustutaan kohdekielisten maiden yhteiskuntaan mm. maantieteen, kulttuurin, tapojen ja historian kautta
- perehdytään eri alueiden kielellisiin eroihin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

EAB312

Kohti kansainvälisyyttä (2op)

- tarkastellaan kansainvälisyyttä ja elämänmuotojen erilaisuutta
- tehdään tehtäviä erikseen valitusta aihepiiristä
- moduuliin sisältyy mahdollisesti omakustanteinen matka kohdemaahan

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

EAB313

Abikertaus (2op)

- muualla suoritettu abiturienteille suunnattu kertaus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Filosofia

Pakolliset opinnot

FI1

Johdatus filosofiseen ajatteluun (2op)

- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoittaminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: väitteiden muodostaminen, koetteleminen ja perustelevinen joissain lukion oppiaineissa.

FI2

Etiikka (2op)

- moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi
- moraalialia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet
- filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat
- ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet
- etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

*FI3

Yhteiskuntafilosofia (2op)

- yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoria
- vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot
- ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina
- poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat
- hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio
- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki

*FI4

Totuus (2op)

- kieli, merkitys ja totuus
- totuuden luonne ja totuusteoria; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus
- todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi
- tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka
- tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen
- selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

F15 Filosofia ja ajattelun taidot (2op)

- ajankohtaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden ja filosofian kysymysten käsittely harjoitusten avulla

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

F16 Kulttuurifilosofia (2op)

- filosofinen ihmistutkimus
- estetiikka ja taiteenfilosofia
- uskonnonfilosofia
- kielifilosofia
- filosofia oman aikakautensa tulkkina

Sisältö voi vaihdella lukuvuosittain.

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

F17 Filosofian osa-alueita ja erityiskysymyksiä (2op)

- elämänfilosofiaan ja elämän merkityksellisyyteen liittyviä kysymyksiä
- tekniikkaan, ympäristöön ja eläinten asemaan liittyviä kysymyksiä
- yhteiskunnallisia teemoja, kuten feminismi
- idän filosofia
- metafysiikan erityiskysymyksiä, kuten aika ja mielenfilosofia
- metaetiikka

Sisältö voi vaihdella lukuvuosittain.

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

F18 Filosofia eri aikoina –projekti (2op)

- filosofian historian suuria linjoja
- nykyfilosofian painopisteitä ja koulukuntia
- filosofisten kysymysten keskinäiset vaikutussuhteet sekä yhteydet muuhun kulttuuriin ja yhteiskuntaan

Sisältö voi vaihdella lukuvuosittain.

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

FI9

Filosofian kertaus abeille (2op)

- filosofian ylioppilaskokeen rakenne ja kysymystyytit
- filosofian valtakunnallisten moduulien sisällön kertaus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

FI10

Filosofian valinnainen teema (2op)

- tieteen suhde uskontoon
- tieteen etiikka

Lukuvuosittain vaihtuvasisältöinen moduuli tai toisessa oppilaitoksessa suoritettu moduuli.

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

Fysiikka

Pakolliset opinnot

FY1

Fysiikka luonnontieteenä (1op)

- suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä
- mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi
- graafinen malli ja lineaarinen malli
- yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus

FY2

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta (1op)

- energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen
- energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen
- energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: kemiallinen energia energialähteenä, kansallinen energiantuotanto ja -kulutus sekä energian käyttö kotitalouksissa.

*FY3

Energia ja lämpö (2op)

- voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana
- mekaaninen työ
- termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat
- lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine
- energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä
- aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset
- lämpölaajeneminen
- kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: energiantuotanto, rakentaminen ja energia kotona, ilmastonmuutos sekä lämpövoimakone.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeilla: absoluuttisen nollapisteen määrittäminen (ekstrapolointi), veden ominaishöyrystysmislämmön määrittäminen ja Boylen lain todentaminen.

*FY4

Voima ja liike (2op)

- tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike
- kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait
- voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö
- paino ja kitka
- liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia
- mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate
- liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: vesi- ja tuulivoima, liikenne sekä urheilu.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeilla: putoamiskiihtyvyyden määrittäminen, kitkakertoimen määrittäminen ja kappaleeseen vaikuttavien voimien määrittäminen.

FY5*Jaksollinen liike ja aallot (2op)**

- momentti ja kappaleen kiertyminen
- tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa
- tasainen ympyräliike ja normaalikihtyvyys
- gravitaatiolaki ja planetaarinen liike
- jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi
- harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia
- mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen
- mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot
- ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: heiluri, soittimet, akustiikka ja äänentoisto, melun haittavaikutukset ja kuulon suojaaminen sekä ultraäänikuvaus.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeilla: heilurin heilahdusajan määrittäminen, äänen nopeuden määrittäminen ja äänen taajuusanalyysi.

FY6*Sähkö (2op)**

- jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä
- resistanssi ja Ohmin laki
- sähköteho ja Joulen laki
- vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait
- akut ja akun latauspiiri
- Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä
- potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä
- kondensaattori ja kondensaattorin energia
- puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä
- sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: yksinkertaiset sähkölaitteet, aurinkokenno tasajännitelähteenä ja sähköenergian varastoiminen.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeilla: mittauksia komponenttien toiminnasta virtapiirissä ja pariston sisäisen resistanssin kokeellinen määrittäminen.

***FY7**

Sähkömagnetismi ja valo (2op)

- ferromagnetismi ja magneettinen dipoli
- magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima
- sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat
- generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla
- sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri
- valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valon interferenssi ja diffraktio
- valon polarisaatio kvalitatiivisesti

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: hiukkaskiihdytin, tuulivoima ja optinen tiedonsiirto.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeilla: magneettivuon tiheyden määrittäminen käämin sisällä, valon heijastumisen ja taittumisen tutkiminen rajapinnassa sekä laserin aallonpituuden määrittäminen hilan avulla.

FY8*Aine, säteily ja kvantittuminen (2op)**

- energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa
- fotonin sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina
- atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate
- kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet
- atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen
- ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia
- ydinvoima, fissio ja fuusio
- hajoamislaki
- ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa
- hiukkasfysiikan standardimalli
- maailmankaikkeuden kehitys

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: säteilyturvallisuus, säteilyn käyttö lääketieteessä, ilmastonmuutos ja kasvihuoneilmiö.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeilla: spektrin mittaaminen, spektrin muutoksen tarkastelu fluoresenssi-ilmiössä, mittaukset laser-diodeilla ja moduulin aihepiiriin liittyvät simulaatiot.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

FY9**Fysiikan kertausta (2op)**

- moduulien FY1–FY8 sisällöt

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

FY10**Kokeellinen fysiikka (2op)**

- tehdään mittauksia fysiikan tuttuihin malleihin liittyen, esimerkiksi määritetään putoamiskiihtyvyyden, maan magneettikentän voimakkuus jne.
- moduuli suoritetaan laatimalla 2–3 laajempaa mittausraporttia

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

FY11**Tähtitiede (2op)**

- tähtitaivas ja sen nimistö
- ajanmittaus, tähtien säteily, väri-kirkkauskaavio
- taivas eri aallonpituuksilla, etäisyysmitat
- aurinkokunta, tähdet, muuttujat, tähtijoukot, galaksit, galaksijoukot
- maailmankaikkeuden ja alkuaineiden synty

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

FY12**Fysiikan sähköiset työvälineet (2op)**

- fysiikan lukio-opinnot

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

FY13**Syventävää fysiikkaa (2op)**

- heittoliike
- pyörimisliike
- tasa- ja vaihtovirtapiirit
- geometrinen optiikka
- suppea suhteellisuusteoria

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

FY14**Fysiikan teemaopintoja (2op)**

- vaihtuvaisältöinen
- myös muussa toisen tai korkea-asteen oppilaitoksessa suoritettu sisällöltään riittävän laaja fysiikkaan liittyvä opintokokonaisuus.
- pyörimisliike

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

Historia

Pakolliset opinnot

HI1 Ihminen, ympäristö ja historia (2op)

Historia tieteenalana

- historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan
- historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö
-

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina
- maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty
- väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen
- rahatalouden ja kaupan kehitys

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- eurooppalaiset tutkimassa ja valloittamassa maailmaa
- kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön
-

Teollistuminen ihmisen ja luonnon suhteen muuttajana

- teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön
- väestökehitys ja muuttoliikkeet
- jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous

H12

Kansainväliset suhteet (2op)

Kansainvälisen politiikan perusteet

- kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet
- poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä
- maailmansotien syyt ja seuraukset
- demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu
- ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen
- dekolonisaation merkitys ja vaikutukset
- maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino

H13

Itsenäisen Suomen historia (2op)

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa
- demografiset muutokset ja väestön moninaisuus
- suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti
- eheyttämisen aika ja demokratian kriisi
- Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- Suomi toisessa maailmansodassa
- kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan

Kohti nykyistä Suomea

- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä soveltuvissa kohdissa

Moduulissa voidaan käsitellä myös Lohjan paikallisia asioita.

***HI4 Eurooppalainen ihminen (2op)**

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- antiikin kulttuurien yleispiirteet
- demokratian ja tieteellisen ajattelun synty
- keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa
- reformaatio ja tiedon vallankumous
- valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen
- 1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset

Kohti nykyaikaa

- taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen
- tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat
- demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat
- tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen
- sukupuoliroolien murros

HI5*Ruotsin itämaasta Suomeksi (2op)**

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- tutkimusmenetelmät ja lähteet
- käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä

Keskiaika

- Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen
- kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen
- yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri

Uusi aika

- reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta
- Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen
- elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa
- Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla

Suomi osana Venäjää

- Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty
- suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide

Moduulissa voidaan käsitellä myös Lohjan paikallisia asioita.

HI6*Maailman kulttuurit kohtaavat (2op)**

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- kulttuurit ja niiden vuorovaikutus

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- Aasian kulttuurit
- Afrikan kulttuurit
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Latalalaisen Amerikan kulttuurit
- Lähi-idän kulttuurit
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.

HI7

Sotahistoria (2op)

- sotien historiaa antiikista nykypäivään
- moduuli voi sisältää mm. verkossa olevien tehtävien tekemistä ja tutkielmien/esseiden
- laatimista sekä oppimispäiväkirjan ylläpidon
- sodat, taistelut ja niiden seuraukset ja opetukset antiikista nykypäivään
- sodan etiikan pohdintaa ja sotaan koskeva kansainvälinen lainsäädäntöön tutustuminen
- sotaan ja varustelua käsittelevän kirjoittelun ja uutisoinnin seuraaminen eri medioissa
- mahdollisesti tutustumisretkiä museoihin tai jokin muu sopiva vierailukohde
- itseä kiinnostavaan sotahistorialliseen aiheeseen perehtyminen
- sota kirjallisuudessa ja elokuvissa

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

H18

Antiikin historia (2op)

- Antiikin Kreikan ja Rooman kulttuuri-, taide- ja sosiaalishistorian tuntemus. Painotus on kulttuurihistoriassa.
- opintojakso voidaan toteuttaa itsenäisenä verkko-opiskeluna
- opintojakso voidaan järjestää myös yhteistyössä latinan, italian ja kuvataiteen opintojaksojen ja moduulien kanssa, jolloin opiskelija voi valita mihin mainituista aineista hän haluaa arvosanan tai suorituserkinnän
- opintojaksolla pidetään oppimispäiväkirjaa
- antiikin aikakauden hahmottaminen
- antiikin merkitys länsimaisen kulttuurin perustana
- antiikin ajan maailmankuva
- taide ja arkkitehtuuri
- kirjallisuus ja runous
- uskonto ja mytologia
- tiede
- arkipäivän elämä
- perehtyminen itseä kiinnostavaan antiikin historian aiheeseen
- antiikki elokuvissa ja kirjallisuudessa
- kreikan ja latinan kielten merkitys länsimaiselle kulttuurille
- kreikan ja latinan kielten merkitys länsimaiselle kulttuurille

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suorituserkintä (S).

H19

Historian kertaus abeille (2op)

- historian kertausmoduuli on tarkoitettu ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville.
- moduulilla kerrataan moduulien 1 - 6 keskeisiä sisältöjä.
- annetaan ohjeita yo-kokeeseen valmistautumiseen
- moduulilla kirjoitetaan harjoitusesseitä ja pidetään mahdollisesti koe

Opintojakson arviointi: suorituserkintä (S).

HI10

Historian tutkimus (2op)

- valmiudet ymmärtää historiallisen tiedon syntyä ja tutkimusprosessia ja päätelmien tekemistä
- lähteiden löytäminen ja niiden kriittinen arviointi
- tutkielman aiheen valinta
- voidaan perehtyä myös sukututkimukseen

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

HI11

Lohja ennen meitä ja nyt (2op)

- Suomen historian keskeiset käännekohtat lohjalaisesta näkökulmasta
- Lohjan esihistoria
- nimistöntutkimuksen anti Lohjan historian hahmottamiseksi
- Lohjan kirkkopitäjän hahmottuminen keskiajan ja uuden ajan taitteessa
- Lohja Ruotsin vallan aikana
- Lohja autonomian aikana
- Lohjan kehitys teolliseksi ja taloudelliseksi kesukseksi 1800- ja 1900-luvulla ja muutokset sen rakenteessa 1900-luvun kuluessa
- 1900-luvun sodat lohjalaisesta näkökulmasta
- kulttuurielämän vaikuttajia Lohjalla

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

HI12

Historian valinnainen teema (2op)

- lukuvuositain vaihtuvasisältöinen moduuli tai toisessa oppilaitoksessa suoritettu moduuli

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

Italia

Lukiossa alkava oppimäärä (B3)

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

- *IAB31 Perustason alkeet 1 (2op)**
- rutiininomaiset viestintätilanteet
 - keskeisimmät viestintästrategiat
 - tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset
- *IAB32 Perustason alkeet 2 (2op)**
- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
 - sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
 - tavanomaiset asiointitilanteet
- *IAB33 Perustason alkeet 3 (2op)**
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
 - vapaa-ajan vietto ja harrastukset
 - koulu
- *IAB34 Perustaso 1 (2op)**
- italian maantieteellinen levinneisyys, variantit
 - Suomi italian opiskelun näkökulmasta
 - arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua
- *IAB35 Perustaso 2 (2op)**
- hyvinvointi ja terveys
 - eri elämänvaiheet
- *IAB36 Perustaso 3 (2op)**
- eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta
 - ajankohtaiset kulttuuriaiheet
 - luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella
- *IAB37 Perustaso 4 (2op)**
- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
 - tulevaisuudensuunnitelmat

***IAB38 Perustaso 5 (2op)**

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

IAB39 Preppausta abeille (2op)

- valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen erilaisten tekstien avulla
- kerrataan ja syvennetään kielioppia ja sanastoa
- materiaalina myös vanhoja ylioppilaskirjoitusten tehtäviä

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

IAB310 Kielioppi (2op)

- kerrataan kieliopin keskeisiä rakenteita ja tehdään niihin liittyviä tehtäviä sekä YO-kokeiden rakenneosioita
- valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

IAB311 Maantuntemus (2op)

- tutustutaan kohdekielisten maiden yhteiskuntaan mm. maantieteen, kulttuurin, tapojen ja historian kautta
- perehdytään eri alueiden kielellisiin eroihin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

IAB312 Kohti kansainvälisyyttä (2op)

- tarkastellaan kansainvälisyyttä ja elämänmuotojen erilaisuutta
- tehdään tehtäviä erikseen valitusta aihepiiristä
- moduuliin sisältyy mahdollisesti omakustanteinen matka Italiaan.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

IAB313 Abikertaus (2op)

- muualla suoritettu abiturienteille suunnattu kertaus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

Kemia

Pakolliset opinnot

KE1

Kemia ja minä (1op)

- arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä
- kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa
- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla
- puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät
- ainemäärä ja konsentraatio

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: elintarvikkeet ja elintarvikelisiäaineet, hivenaineet ja terveys sekä kuluttajan valinnat.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: seoksen koostumuksen tai pitoisuuden selvittäminen erotusmenetelmiä käyttäen sekä liekkikokeet.

KE2

Kemia ja kestävä tulevaisuus (1op)

- tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävä elämäntavan edistämässä luonnontieteissä
- aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus
- aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: vesi ja ilma, alkuaineiden kierto ja riittävyys, elinkaariajattelu ja kiertotalous, vihreä kemia sekä atomi- tai sidosmallien historiallinen kehittyminen.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: aineiden ominaisuuksien tutkiminen ja selittäminen sidosten avulla sekä veden omien ominaisuuksien tutkiminen.

*KE3

Molekyylit ja mallit (2op)

- liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi
- hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet
- hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä
- hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria
- kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä
- tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: arjen ja elinympäristön yksinkertaiset molekyylit, kosmetiikka sekä lääkkeet ja muut fysiologisesti vaikuttavat aineet.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: hiilen yhdisteiden ominaisuuksien tutkiminen, hiilen yhdisteiden tunnistaminen funktionaalisten ryhmien osoitusreaktioilla, liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä liuoksen pitoisuuden määrittäminen standardisuoran ja lineaarisen mallin avulla

*KE4

Kemiallinen reaktio (2op)

- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet
- saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa
- ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä
- saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio
- protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä
- additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiilyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen
- polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: saannon merkitys vihreän kemian kannalta, palamistuotteet ja ilmanlaatu, biomolekyylit ravinnossa, polymeerimateriaalit vaatteissa ja arjen käyttöesineissä sekä biotuotetekniikka ja modernit materiaalit.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: reaktion saannon määrittäminen, kaasua muodostavan reaktion havainnointi ja osoitusreaktiot, esterisynteesi ja -hydrolyysi, biomateriaalin valmistaminen sekä muovien ominaisuuksien tutkiminen.

*KE5

Kemiallinen energia ja kiertotalous (2op)

- reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla
- reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet
- hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys
- sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi
- luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: reaktiosarjat teollisuusprosesseissa, kaivannaisteollisuuden merkitys yhteiskunnassa, energian tuotanto, varastoiminen ja käyttö uusiutuvassa energiataloudessa sekä hybridienergia.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: liukenemis- tai reaktioentalpian määrittäminen kalorimetrissä, hapetuspelkistytitraus, sähkökemiallisen parin jännitteen mittaaminen, esineen pinnoittaminen elektrolyytisesti, veden hajotus elektrolyysillä sekä polttokennon toiminnan tutkiminen.

*KE6

Kemiallinen tasapaino (2op)

- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät
- homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen
- hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä
- happo-emästasapainon laskennallinen käsittely
- puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla
- reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella
- tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: vesi ja vedenpuhdistus, happamoituminen ja ilmastonmuutoksen ehkäisy, savukaasujen puhdistus sekä lääkkeen tai jonkin peruskemikaalin tuotantoprosessin tehokkuus ja ympäristövaikutusten arvioiminen. Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: reaktionopeuden määrittäminen massan muutosta seuraamalla, vahvan ja heikon protolyytin titrauskäyrien laatiminen, tasapainotilaan kuten kompleksinmuodostukseen vaikuttaminen sekä puskuriliuoksen valmistaminen ja puskurointikyvyn tutkiminen.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

KE7

Kemian kertaus (2op)

- moduulien KE1-KE6 sisällöt

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S)

KE8

Kemian kokeellisia töitä (2op)

- harjoitellaan turvallisen työskentelyn taitoja laboratoriossa
- tehdä erilaisia mielenkiintoisia kemian kokeellisia töitä (gravimetriset työt, titraustyöt, synteesi, jne.)
- vähintään kahdesta työstä laaditaan työselostus

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S)

KE9

Soveltavaa kemiaa sähköisin välinein (2op)

- kemian oppimäärän kokonaisuudet yli yksittäisten moduulien

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

KE10

Erilaisia kemian teemoja (2op)

- vaihtuvasisältöinen moduuli, johon sisällöksi kelpaa myös muussa toisen tai korkea-asteen oppilaitoksessa suoritettu sisällöltään riittävän laaja kemiaan liittyvä kokonaisuus

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

Kuvataide

Pakolliset opinnot

KU1 Omat kuvat, jaetut kulttuurit (2op)

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuvaan ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen ja ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöihin ja kuvastoihin tutustuminen
- erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

KU2

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt (2op)

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa
- arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöihin ja kuvastoihin tutustuminen
- visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

***KU3 Kuva viestii ja vaikuttaa (2op)**

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Median kuvat

- kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla
- median, viestinnän ja taiteen käsitteistöihin ja kuvastoihin perehtyminen
- mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

***KU4**

Taiteen monet maailmat (2op)

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen kuvat

- kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot
- taiteen käsitteistöihin ja kuvastoihin perehtyminen
- eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena
- teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa
-

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

KU5

Nykytaiteen työpaja (2op)

- nykytaiteen ajankohtaiset ilmiöt ja kysymykset
- nykytaiteen tekniikat, joita hyödynnetään omassa kuvallisessa työskentelyssä
- erilaisten materiaalien ja ilmaisukeinojen käyttö itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- mahdollisia taidemuseo-, galleria- ja työhuonevierailuja

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10.

KU6

Värit - pintaa syvemmältä (2op)

- erilaiset väriopin teoriat, käsitteet ja värijärjestelmien mallinnokset
- väri-ilmaisu, värien psykologia, värisommittelu ja erilaisten värivälineiden käyttö
- värien vaikutus kuvailmaisussa

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10.

KU7

Luovan piirtämisen työpaja (2op)

- eri taiteilijoiden kädenjälkeen ja viivan luonteeseen tutustuminen
- harjoitellaan käden ja silmän yhteistyötä havainnointiin perustuvilla harjoitteilla, esimerkiksi croquis- ja elävän mallin piirtämisellä
- ilmaisullisuuden korostaminen esimerkiksi sommitteluun harjaantumisen kautta
- perinteiset ja kokeilulliset piirtämisen tekniikat

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10.

KU8

Kuvanveisto ja tilallisuus (2op)

- tutustutaan kolmiulotteisen ilmaisun mahdollisuuksiin kuvataiteen kentällä
- harjoitellaan saven työstämistä ja keramiikan lasittamista
- perehdytään kuvanveiston kokeileviin tekniikoihin, esimerkiksi kierrätysmateriaalien hyödyntämiseen
- kehitetään omaa ilmaisu kolmiulotteisilla materiaaleilla

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10.

KU9

Öljyvärimaalauksen työpaja (2op)

- suunnitellaan ja toteutetaan öljyvärimaalaus, jonka parissa opiskelija työskentelee koko kurssin ajan
- maalausohjan rakentaminen ja pohjustaminen, maalauksen ideointi, suunnittelu ja toteutus
- öljyvärimaalauksen historia ja tekniikat

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

KU10

Taidegrafiikan työpaja (2op)

- koho- ja syväpainografiikkaan perehtyminen tekniikoina
- omien vedostuslaattojen työstäminen, vedostaminen, kehystäminen ja vedosmerkintöjen tekeminen

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

KU11

Valokuvauksen työpaja (2op)

- harjoitellaan valokuvausta laaja-alaisesti neulanreikäkamerasta ja pimiötyöskentelystä digitaaliseen valokuvaamiseen ja kuvankäsittelyyn
- opetellaan käyttämään järjestelmäkameran manuaaliasetuksia
- harjaannutaan valokuvan sommittelussa, kuvien rajaamisessa ja kuvakerronnassa

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

KU12

Animaatio- ja videotyöpaja (2op)

- kuvakerronnan kehittäminen
- animaatiotyöskentelyyn perehtyminen suunnittelusta koostamiseen ja editointiin
- vaha-, pala- tai piirrosanimaation tai lyhytelokuvan valmistaminen ryhmässä tai yksin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

KU13

Sarjakuva (2op)

- oman sarjakuvan suunnittelu ja toteutus
- kuvakerronta ja tarinallisuus osana sarjakuvaa
- työprosessin hallinta

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10.

KU14

Ulkomailla suoritettavat kuvataiteen opinnot (2op)

- suoritetaan osittain tai kokonaan ulkomailla järjestettävän omakustanteisen opintomatkan aikana
- sisällöt vaihtelevat opintomatkasta ja kohteesta riippuen nykyaiteen, taidehistorian tai molempien alueella
- suoritus tehdään kuvallisilla ja kirjallisilla tehtävillä taidemuseo- ja galleriakäyntien pohjalta
- suoritusmahdollisuudet vaihtelevat lukuvuosittain

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

KU15

Graafinen suunnittelu (2op)

- kuvankäsittelyn, vektorigrafiikan ja julkaisun ohjelmistot
- oman kuvallisen ilmaisun kehittäminen graafisen suunnittelun välineillä
- graafisen suunnittelun tekniikat erilaisissa suunnittelutehtävissä
- värijärjestelmät ja värien käyttö digitaalisessa työskentelyssä

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

KU16

Piirustuksen ja maalauksen omat kuvat (2op)

- oman kuvallisen ilmaisun kehittäminen
- mahdollisuus työstää vapaavalintaisia aiheita piirustuksen ja maalauksen välineillä tai valita valmiista tehtävänannoista ja esimerkkitekniikoista
- prosessioppimisen ja portfolio työskentelyn harjoittelu

Opintojakson arviointi: arvosana 5-10

KU17

Kyvyt käyttöön – taideprojekti (2op)

- taideprojektin sisältö ja toteutustapa valitaan vuosittain osallistujien toiveiden mukaan tai ajankohtaisten teemojen ja tapahtumien ympärille
- toteutus voi olla teossarja, näyttely, visuaalisen ilmeen suunnittelu, laajempi videoprojekti tms.
- taideprojekti voi olla myös osa laajempaa taiteidenvälistä projektia
- taideprojektin voi suorittaa myös omatoimisesti yksin tai ryhmänä, jolloin aihe ja toteutustapa voi olla melkein mitä vain kuvataiteeseen liittyvää

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

KU18

Kuvataiteen valinnainen teema (2op)

- lukuvuosittain vaihtuvasisältöinen moduuli tai toisessa oppilaitoksessa suoritettu moduuli

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

Huom. Kuvataiteen opintojaksot KU19-KU25 voi suorittaa vain Lohjanseudun kuvataidekoulussa opiskeleva opiskelija. Ateljee-ryhmiin osallistuminen edellyttää vähintään kahden vuoden aiempia opintoja kuvataidekoulussa.

KU19

Piirustuksen ja maalauksen ateljee (2op)

- piirustus- ja maalaustyöskentely taiteenalalle ominaisten materiaalien ja tekniikoiden parissa yksilö- ja ryhmätyönä
- materiaalioppi, sommittelu, värioppi ja taidehistoria sisältäen nykyaikaisen alati muuttuvat sisällöt kulkevat jatkuvasti opinnoissa mukana
- itsenäisen työskentelyn rooli sekä omien painotusten mukaiset valinnat vaikuttavat sisältöihin vahvasti
- dokumentointitottumus ohjaa refleктоivaan työtapaan

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

KU20

Monialainen ateljee (2op)

- itsenäinen sekä ryhmäkohtainen taiteellinen työskentely kuvataiteen materiaalien ja tekniikoiden parissa
- työtavat vaihtelevat vapaasta itsenäisestä ilmaisusta kurinalaiseen tekniikkatreeniin käsiteltävän aihepiirin ja tehtävän sisällön sanelemana
- projektit, tilaustyöt ja tapahtumat ovat luontevasti monialaisen ateljeen opiskelijoille soveltuvia, jos ryhmä niistä innostuu

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

KU21

Printti ja piirustus –ateljee (2op)

- tekstiilin painokangas-työskentelyä paperikaavion, valotetun kaavion ja vahakaavion tekniikoilla
- kokeilevat tekniikat ja eri taiteenaloille ominaisten tekniikoiden lomittuminen
- piirtämisen monipuolisista tekniikoista ja piirustustaiteen traditiosta ammentaminen oman ilmaisun tueksi
- dokumentoinnin ja itsenäisen työskentelyn merkitys korostuu sisältöjä ohjaavana voimana

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

KU22

Arkkitehtuurin ateljee (2op)

- arkkitehtuurin peruskäsitteiden parissa jatketaan aiempien vuosien taitoja hioen ja syventäen rakenteluprojekteina
- työmuotoina tutkielmat, pienoismallit ja ryhmätyöt
- materiaalioppi, välineiden teknisen hallinnan harjoittelu sekä välinehuolto ovat jatkuvasti oleellinen osa työprosessia
- opiskelijoita kannustetaan omaehtoiseen rooliin tehtävien tavoitteiden ja sisältöjen äärellä

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

KU23

Mediataiteiden ateljee (2op)

- työmuodot vaihtelevat itsenäisestä työskentelystä ryhmittöihin, luentoihin, tapahtumatuotantoihin osallistumiseen sekä mahdollisiin tilaustöiden toteuttamiseen
- valokuvaaminen järjestämäkameralla ja kuvankäsittely pääasiassa Adobe Creative-ohjelmistoilla ovat mediataiteen ateljeen perusosaamisalueita, joita harjoitellaan jatkuvasti
- mahdollisuuksien mukaan tutustutaan video- ja äänitaiteeseen, valotaiteeseen, virtuaaliseen ja lisättyyn todellisuuteen sekä pelitaiteeseen

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

KU24

Sarjakuvan ateljee (2op)

- piirtämisharjoituksilla kehitetään käden ja näkemisen yhteistyötä ja vahvistetaan perustaitoja
- työskentelyssä hyödynnetään myös kuvankäsittelyn keinoja, tehdään materiaali- ja välinekokeiluita ja tarkastellaan niiden vaikutusta lopputulokseen
- kuvallista ajattelua kehittävät improvisaatioharjoitukset sekä kokeelliset tekniikat kuten kollaasi, valokuva, kolmiulotteinen ja vuorovaikutteinen sarjakuva
- työskentely tapahtuu pääosin yksilötasolla, mutta erityisesti harjoituksissa hyödynnetään myös ryhmätehtäviä

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

KU25

Keramiikka/monialainen ateljee (2op)

- savityöskentelyä sekä annettujen teknisten harjoitusten parissa että omaehtoisesti
- muovaustekniikoita (käsinarakentaminen, dreijaus, muottityöskentely) harjaannutetaan jatkuvasti
- keraamisen muotokielen rinnalla työskennellään myös muilla tekniikoilla esim tekstiilitaide, piirustus ja maalaus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

Latina

Lukiassa alkava oppimäärä (B3)

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

***LAB31 Ikkunat auki antiikkiin (2op)**

- Rooman valtakunnan latinan kielen vaiheet pääpiirteittäin
- antiikin ja nykypäivän Italiaa ja roomalaisia

***LAB32 Antiikin elämää (2op)**

- yksityinen ja julkinen elämä antiikissa
- työnteko antiikissa
- orjuus

***LAB33 Tietoa, taitoa ja taruperintöä (2op)**

- antiikin vapaa-aika
- antiikin roomalaisnuorten kasvatus ja koulunkäynti
- antiikin kreikkalais-roomalainen jumaltarusto ja faabelit

***LAB34 Rooman historian vaiheita (2op)**

- Rooman varhaishistoria ja siihen liittyvät tarinat
- Rooman historian käännekohtat
- Rooman kehittyminen maailmanvallaksi
- roomalainen aikakäsitys

***LAB35 Merkittäviä roomalaisia (2op)**

- Rooman historian merkkihenkilöitä
- roomalaiset hyveet

***LAB36 Kulttuuriperintömme (2op)**

- antiikin kulttuurin eri alueet ja niiden merkitys kulttuuriperinössämme
- antiikin tieteet ja taiteet

LAB37*Viestejä menneisyydestä (2op)**

- tekstit avaimena menneisyyden arkeen
- antiikin roomalaisten elämä ja suhtautuminen elämän eri ilmiöihin

LAB38*Latinaa kautta vuosisatojen (2op)**

- latinan kielen käyttöalueet myöhäisantiikista nykypäivään
- kristillinen ja humanistinen latina
- latinan lausuminen eri maissa
- Suomen latiniteetti

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

LAB39**Preppausta abeille (2op)**

- moduuli vahvistaa ja kertaat latinan muoto- ja lauseoppia sekä sanaston tuntemusta
- opetus pyrkii harjaanuttamaan opiskelijan latinan sanakirjan käyttöön ja kehittämään ja hiomaan opiskelijan taitoa kääntää latinasta suomeen
- opetuksessa käydään läpi vanhojen ylioppilaskirjoitusten tekstejä ja tehtäviä

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

LAB310**Latinan alkeita ja perintöä (2op)**

- opetuksessa perehdytään klassisen latinan ääntämiseen, muoto-opin perusteisiin ja perussanastoon tekstien ja harjoitusten avulla
- opetuksessa otetaan lyhyesti esille antiikin historiaa, myyttejä ja kulttuuria, latinankielisiä lentäviä lauseita sekä latinan sanastollisia yhteyksiä nykykieliin ja eri tieteenalojen termeihin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

LAB311

Latinan alkeiden jatko (2 op)

- opetuksessa harjoitellaan klassisen latinan ääntämistä ja perehdytään muoto-opin pääpiirteisiin, lauseopin perusteisiin ja keskeiseen sanastoon tekstien ja harjoitusten avulla
- opetuksessa tuodaan myös lyhyesti esille antiikin historiaa, myyttejä ja kulttuuria, latinankielisiä lentäviä lauseita sekä latinan vaikutusta eri kielten sanastoihin
- moduulin suorittaminen edellyttää yleensä moduulin LAB310 suorittamista

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

LAB312

Lisää latinaa ja vähän muinaiskreikkaakin! (2 op)

- opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään klassisen latinan muoto- ja lauseopin ja keskeisen sanaston hallintaa tekstien ja harjoitusten avulla
- opetuksessa tuodaan esille lyhyesti myös antiikin historiaa, myyttejä ja kulttuuria, lentäviä lauseita sekä latinan vaikutusta eri kieliin ja eri tieteenalojen (biologia ja lääketiede) termistöön
- opetuksessa käydään läpi myös muinaiskreikan aakkoset ja harjoitellaan lyhyesti niiden lukemista ja kirjoittamista
- moduulin suorittaminen edellyttää yleensä moduulien LAB310 ja LAB311 suorittamista

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

LAB313

Rooman leirikoulu (2 op)

- tutustutaan Rooman historiallisiin kohteisiin ja tehdään niistä pieniä esitelmiä
- moduuliin sisältyy omakustanteinen matka Roomaan opettajan/opettajien johdolla
- leirikoulu voidaan toteuttaa myös yhteistyössä jonkin toisen oppiaineen kanssa

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Liikunta

Pakolliset opinnot

- LI1 Oppiva liikkuja (2op)**
- o liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen
 - o opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja-leikit sekä pelit

- LI2 Aktiivinen elämä (2op)**
- o fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen
 - o liikkuvuus ja kehonhuolto
 - o ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa
 - o yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

- *LI3 Uudet mahdollisuudet (2op)**
- o uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen
 - o liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen
- *LI4 Yhdessä liikkuen (2op)**
- o yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet
- *LI5 Virkistystä liikunnasta (2op)**
- o virkistystä lisäävät liikuntamuodot
 - o rentoutus ja kehonhuolto

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

LI6 **Ulkopalloilu (2op)**

- jalkapallo
- pesäpallo
- ultimate
- tennis
- beachvolley
- jääpelit

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

LI7 **Sisäpalloilu (2op)**

- koripallo
- lentopallo
- käsipallo
- salibandy
- sulkapallo
- futsal
- pöytätennis

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

LI8 **Wanhojen tanssit (2op)**

- harjoitellaan vanhojenpäivän tansseja

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

LI9 **Liikutaan räväkästi (2op)**

- kiipeily
- laserammunta
- kamppailulajit
- curling
- ratsastus
- avantouinti
- sukellus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

L110

Yksilöliikunta (2op)

- suoritetaan itsenäisesti suunnitellun harjoitusohjelman mukaan ja opiskelija analysoi opintojen suorittamista harjoituspäiväkirjan avulla

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

L111

Tanssi ja liike (2op)

- latinotanssit
- jazz
- reggaeton
- afro
- twerk
- baletti

Toteutuksessa huomioidaan vallitsevat trendilajit sekä opiskelijoiden toiveet

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

L112

Ryhmäliikunta (2op)

- aerobic
- core
- pumppi
- spinning
- zuMABa

Toteutuksessa huomioidaan vallitsevat trendilajit.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

L113

Tarkkuuslajit (2op)

- sisältö muodostuu tarkkuuslajeista (mm. keilailu ja golf).
- sisältö voi vaihdella vuosittain ja on maksullinen (maksu vaihtelee vuosittain).

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

LI14

Kyvyt käyttöön – liikuntapainoitteinen projekti (2op)

- liikuntapainotteisen projektin sisältö ja toteutustapa valitaan vuosittain osallistuvien opiskelijoiden toiveiden mukaan tai ajankohtaisten teemojen ja tapahtumien ympärille
- toteutus voi olla esimerkiksi osa laajempaa taiteiden välistä projektia, tanssillisen esityksen suunnittelu kilpailuihin tai tapahtumaan, laajemman liikunnallisen tapahtuman suunnittelu ja toteutus.

Moduulin arvosana: suoritusmerkintä (S)

LI15

Liikunnan valinnainen teema (2op)

- lukuvuositain vaihtuvaisältöinen moduuli tai toisessa oppilaitoksessa suoritettu moduuli.

Moduulin arvosana: suoritusmerkintä (S)

LI16 - LI25

Urheiluvalmennus (20op)

- muodostuu henkilökohtaisesta harjoittelusta ja oman urheilijapolun rakentamisesta. Oppilas pitää säännöllisesti harjoituspäiväkirjaa sekä pohtii tavoitteiden saavuttamista, että toteutumista.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

Maantiede

Pakolliset opinnot

GE1

Maailma muutoksessa (2op)

Maantiede tieteenalana

- ympäristön ja maailman tarkastelu maantieteessä
- maantieteen hyödyntäminen työelämässä ja arjessa
- alueelliset ajankohtaiset uutiset

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutosten mekanismit
- nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia
- kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat
- ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä

Ihmiskunnan muutoksia

- väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset
- puhtaan veden puute, nälkä
- hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys
- pakolaisuus
- kestävän kehityksen sitoumukset

*GE2

Sininen planeetta (2op)

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt

Ilmakehä ja vesikehä

- ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa
- veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO
- sää ja sen ennustaminen
- ilmastoalueet

Kivikehä

- maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina
- endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen

Maannokset ja kasvillisuusalueet

*GE3

Yhteinen maailma (2op)

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät
- paikkojen kokeminen ja miellekartat

Väestö, asutus ja kulttuurit

- väestörakenne ja väestönmuutokset
- asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet
- kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema

Kaupungit ja kaupungistuminen

- maankäyttö ja rakennettu ympäristö
- kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- maa-, metsä- ja kalatalous
- kaivannaiset, energialähteet
- teollisuus
- kiertotalous

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu
- globalisaatio
- innovaatioiden alueellinen leviäminen

GE4*Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta (2op)**

Maantieteellinen tutkimus

- geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet
- ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen
- luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla
- geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- kaavoitus eri aluetasoilla
- osallistumisen keinot

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- Tutkielman tai projektin näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen. Keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta. Tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

GE5**Kartografia (2op)**

- opitaan tulkitsemaan karttoja
- käytetään karttojen tekemiseen ja tulkitsemiseen liittyviä työvälineitä
- käytetään maantieteen yo-kokeessa tarvittavia tietokoneohjelmia erilaisten graafien tuottamisessa
- syvennetään paikkatietojärjestelmän tuntemusta
- harjoitellaan maantieteen perusasioiden ja -ilmiöiden havainnollistamista

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

GE6

Matkailumaantiede (2op)

- matkailun kehitys
- tärkeimmät matkailualueet maailmassa
- matkailun riskialueet
- matkailu Suomeen
- matkailun merkitys kohdealueella
- kestävä matkailu
- oman matkasuunnitelman teko

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

GE7

Suomen maantiede (2op)

- pohditaan sijainnin merkitystä oman maan ominaispiirteisiin
- perehdytään Suomen
- maankamaraan ja pinnanmuotoihin
- ilmastoon ja säähän
- vesistöihin
- eliömaantieteeseen
- väestöön ja asutukseen
- talouteen ja elinkeinoin
- ihmisen toimintaan ja ympäristöongelmiin
- maan erilaisiin aluejakoihin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

GE8

Eriarvoinen maailma (2op)

- perehdytään kehittyvien valtioiden luonnonoloihin, kulttuuriin, talouselämään ja väestön kehittyneisyyden mittareihin
- pohditaan globalisaation vaikutuksia alueiden kehityksen hidastajana ja mahdollistajana
- selvitetään, miten kansainväliset järjestöt voivat tukea alueiden kehittymistä

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

GE9

Maantieteen maastotyöskentely (2op)

- perehdytään Lohjan alueen geologiaan
- tutustutaan Lohjan geomorfologisiin muodostumiin maastossa
- opitaan havainnoimaan ja mittaamaan säätekijöitä
- tehdään maantieteellinen tutkimus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

GE10

Maantieteen kertaus abeille (2op)

- keskeisten sisältöjen kertaus (opintojaksot 1–4) ja kokonaisuuksien hahmottaminen
- maantieteen ainerealiin vastaaminen

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Matematiikka

Kaikille yhteinen matematiikan pakollinen opintojakso.

MAY1

Luvut ja yhtälöt (2op)

- lukujoukot ja peruslaskutoimitukset
- luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo
- prosenttilaskenta
- potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus
- funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- yhtälöpari
- neliö- ja kuutiojuuri
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä matematiikasta lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

MAA2 ⇔ MAB2

MAA3 ⇔ MAB3

MAA6 ⇔ MAB8

MAA8 ⇔ MAB5

MAA9 ⇔ MAB7

MAA15 ⇔ MAB11

MAAO ⇔ MAB0

Matematiikan pitkä oppimäärä

Pakolliset opinnot

MAA2

Funktiot ja yhtälöt 1 (3op)

- polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö
- 2. asteen yhtälön ratkaisukaava
- polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)
- polynomien tekijät
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)
- rationaalifunktiot ja -yhtälöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt

MAA3

Geometria (2op)

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen
- ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

MAA4

Analyttinen geometria ja vektorit (3op)

- vektoreiden perusominaisuudet
- vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- suorat ja tasot avaruudessa

MAA5**Funktiot ja yhtälöt 2 (2op)**

- suunnattu kulma ja radiaani
- yksikköympyrä
- sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksiin
- sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen
- murtopotenssi ja sen yhteys juureen
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmi ja logaritmin laskusäännöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt

MAA6**Derivaatta (3op)**

- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat
- sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat
- funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- yhdistetty funktio ja sen derivointi
- funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

MAA7**Integraalilaskenta (2op)**

- integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi
- määrätty integraali
- suorakaidesääntö
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

MAA8**Tilastot ja todennäköisyys (2op)**

- keskiluvut ja keskihajonta
- korrelaatio ja lineaarinen regressio
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- permutaatiot ja kombinaatiot
- todennäköisyyden laskusäännöt
- binomijakauma
- diskreetti todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo

MAA9**Talousmatematiikka (1op)**

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

MAA10*3D-geometria (2op)**

- vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa
- piste- ja ristitulo
- piste, suora ja taso avaruudessa
- kulma avaruudessa
- yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa
- kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa

MAA11*Algoritmit ja lukuteoria (2op)**

- algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto
- vuokaavio
- yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeeriseen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi
- konnektiivit ja totuusarvot
- kokonaislukujen jaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi
- Eukleideen algoritmi
- aritmetiikan peruslause

MAA12*Analyysi ja jatkuva jakauma (2op)**

- paloittain määritelty funktio
- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- funktioiden raja-arvot äärettömydessä
- epäoleelliset integraalit
- jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

MAA13

Pitkän matematiikan kertaus 1 (2op)

- Luvut ja yhtälöt (MAY1)
- Funktiot ja yhtälöt 1 (MAA2)
- Geometria (MAA3)
- Analyyttinen geometria ja vektorit (MAA4)

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

MAA14

Pitkän matematiikan kertaus 2 (2op)

- Funktiot ja yhtälöt 2 (MAA5)
- Derivaatta (MAA6)
- Integraalilaskenta (MAA7)
- Tilastot ja todennäköisyys (MAA8)
- Talousmatematiikka (MAA9)

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

MAA15

Sähköiset työvälineet matematiikassa (2op)

- Eri aihepiireistä valittujen tehtävien tekemistä sähköisillä työvälineillä
- Abitti-ympäristön ohjelmistot matematiikassa

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MAA16

Lineaarialgebra ja kompleksiluvut (2op)

Moduulista on erityisesti hyötyä erityisesti yliopistojen ja korkeakoulujen matemaattisten, luonnontieteellisten sekä teknisten alojen jatko-opinnoissa.

- Matriisilaskenta
- Ristitulo, skalaarikolmitulo
- Lineaariset yhtälöryhmät
- Lineaariavaruus
- Kompleksiluvut
- Polynomiyhtälöt

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S)

MAA17

Pitkän matematiikan teemamoduuli (2op)

Moduulin sisältö esim.

- vaihtuvasisältöinen moduuli
- moduulin suoritukseksi kelpaa myös muussa toisen tai korkea-asteen oppilaitoksessa suoritettu sisällöltään riittävän laaja pitkään matematiikkaan liittyvä kurssi

Opintojakson arviointi: toteutuksesta riippuen arvosana 5–10 tai suoritusmerkintä (S).

MAA0

Johdanto matematiikkaan (2op)

- peruskoulun oppimäärän keskeisiä sisältöjä, kuten peruslaskutoimitukset, murtoluvut, potenssit, polynomien laskutoimitukset, ensimmäisen asteen yhtälöt ja funktiot
- moduuli on tarkoitettu opiskelijoille, joiden peruskoulun arvosana on korkeintaan hyvä (8)
- moduuli suoritetaan yleensä 1. opiskeluvuoden syksyllä

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

Matematiikan lyhyt oppimäärä

Pakolliset opinnot

MAB2

Lausekkeet ja yhtälöt (2op)

- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- aritmeettinen lukujono ja summa
- geometrinen lukujono ja summa

MAB3

Geometria (2op)

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa

MAB4

Matemaattisia malleja (2op)

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen
- ennusteet ja mallin hyvyys

MAB5

Tilastot ja todennäköisyys (2op)

- tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- todennäköisyyden käsite
- yhteen- ja kertolaskusääntö
- kombinaatiot ja tuloperiaate
- todennäköisyyslaskennan malleja

MAB6 Talousmatematiikan alkeet (1op)

- suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- indeksi
- korkokäsite, yksinkertainen korko
- verotus
- valuutat

MAB7 Talousmatematiikka (1op)

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

***MAB8 Matemaattinen analyysi (2op)**

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä
- funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla

***MAB9 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat (2op)**

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

MAB10

Lyhyen matematiikan kertaus (2op)

- lukion lyhyen matematiikan oppimäärä tiivistettynä

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

MAB11

Sähköiset työvälineet matematiikassa (2op)

- eri aihepiireistä valittujen tehtävien tekemistä sähköisillä työvälineillä
- Abitti-ympäristön ohjelmistot matematiikassa

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MAB12

Lyhyen matematiikan teemamoduuli (2op)

- vaihtuvasisältöinen moduuli
- suoritukseksi kelpaa myös muussa toisen tai korkea-asteen oppilaitoksessa suoritettu sisällöltään riittävän laaja, lyhyen matematiikkaan liittyvät opinnot

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

MAB0

Johdanto matematiikkaan (2op)

- peruskoulun oppimäärän keskeisiä sisältöjä, kuten peruslaskutoimitukset, murtoluvut, potenssit, polynomien laskutoimitukset, ensimmäisen asteen yhtälöt ja funktiot
- moduuli on tarkoitettu opiskelijoille, joiden peruskoulun arvosana on korkeintaan hyvä (8)
- moduuli suoritetaan yleensä 1. opiskeluvuoden syksyllä

Opintojakson arviointi suoritusmerkintä (S).

Musiikki

Pakolliset opinnot

MU1

Intro – kaikki soimaan (2op)

- monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto
- luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät
- musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto
- musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet
- mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin

MU2

Syke – soiva ilmaisu (2op)

- musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto
- suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit
- luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

*MU3

Genre – globaali uteliaisuus (2op)

- erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja musiikkikulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset
- musiikkikulttuurit kulttuurin osana
- monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa

*MU4

Demo – luovasti yhdessä (2op)

- moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu
- musiikillinen tai taiteidenvälinen prosessi ryhmän resurssien mukaan
- musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

MU5

Kyvyt käyttöön – Musiikkiprojekti (2op)

- musiikkiprojektin sisältö ja toteutustapa valitaan vuosittain osallistujien toiveiden mukaan tai ajankohtaisten teemojen ja tapahtumien ympärille
- toteutus voi olla esimerkiksi konsertti, sävellysprojekti, äänitteen tekeminen tms.
- musiikkiprojekti voi olla myös osa laajempaa taiteidenvälistä projektia
- musiikkiprojektin voi suorittaa myös omatoimisesti yksin tai ryhmänä, jolloin aihe ja toteutustapa voi olla melkein mitä vain musiikkiin liittyvää

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MU6

Kitara 1 (2op)

- kitaran virittäminen ja kielenvaihto
- säestäminen sointumerkeistä
- melodian soittaminen tabulatuureista

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MU7

Kitara 2 (2op)

- säestäminen sointumerkeistä
- melodian soittaminen
- soolon soittamisen alkeet
- opiskelijoiden omia kappalettoiveita

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MU8

Pianolla säestäminen 1 (2op)

- kolmisointujen muodostaminen
- säestäminen sointumerkeistä
- melodian soittaminen nuottikirjoituksesta

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MU9

Pianolla säestäminen 2 (2op)

- sointukäännöksen muodostaminen
- sointujen lisävelet
- erilaisia komppaustyytlejä
- melodian soittaminen nuottikirjoituksesta
- opiskelijoiden omia kappalettoiveita

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MU10

Bändisoitto 1 (2op)

- kaikkiin bändisoittimiin tutustuminen ja soittimien perustekniikat (rummut, kitara, basso, koskettimet, mikrofoniin laulaminen, treeniäänentoiston käyttäminen)
- opiskelija valitsee yhden soittimen, jonka harjoitteluun hän syventyy
- yhteissoittoa valituilla instrumenteilla ja ohjelmistolla

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MU11

Bändisoitto 2 (2op)

- oman bändi-instrumentin harjoittelun syventäminen
- yhteissoittoa yhdessä valitulla ohjelmistolla

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MU12

Kuoro 1 (2op)

- äänenkäytön ja laulutekniikan harjoituksia
- yksi- ja moniäänisiä lauluja
- esiintymisiä koulun järjestämässä tilaisuuksissa

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MU13

Kuoro 2 (2op)

- äänenkäytön ja laulutekniikan harjoituksia
- yksi- ja moniäänisiä lauluja ohjelmistoa laajentaen
- esiintymisiä koulun järjestämässä tilaisuuksissa

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MU14

Kuoro 3 (2op)

- äänenkäytön ja laulutekniikan harjoituksia
- yksi- ja moniäänisiä lauluja ohjelmistoa laajentaen
- esiintymisiä koulun järjestämässä tilaisuuksissa

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MU15

Musiikkiteknologia (2op)

- äänentoistolaitteiden käyttäminen
- musiikin äänittäminen midi- ja audiomuodossa
- äänen muokkaaminen ja editoiminen
- joidenkin musiikinteko-ohjelmien ja sovelluksien käytön opettelu tietokoneella, tabletilla tai älypuhelimella (äänitys, editointi, miksaus, nuottikirjoitus ym.)

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MU16

Musiikin valinnainen teema (2op)

- lukuvuosittain vaihtuvaisältöinen moduuli tai toisessa oppilaitoksessa suoritettu moduuli

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Huom. Opintojaksot MU17 - MU24 ovat Länsi-Uudenmaan musiikkiopistossa suoritettavia opintoja, jotka musiikkiopiston opiskelija voi saada hyväksiluettua lukio-opinnoiksi.

MU17

Musiikin perusopintojen Musiikkitaito 3 –opintokokonaisuus (2op)

- instrumenttiopintoja pää- (ja sivu-) soittimessa
- yhteismusisointia orkesterissa tai kuorossa ja/tai kamarimusiikkia tai bändisoittoa
- musiikin hahmotusaineiden opintoja

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MU18

Musiikin syventävät instrumenttiopinnot ja lopputyö (2op)

- instrumenttiopintoja pää- (ja sivu-) soittimessa

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

MU19

Yhteismusisoinnin syventävät opinnot 1 (1op)

- opiskelija osallistuu musiikkiopiston kuoro- tai orkesteritoimintaan lukuvuoden ajan (1 op/lukuvuosi) ja osallistuu esiintyjänä vähintään kahteen konserttiin

TAI

- opiskelija osallistuu kamarimusiikkiteoksen harjoitusprosessiin ja esiintymiseen tai bändiprojektiin (1 op/projekti)

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MU20

Yhteismusisoinnin syventävät opinnot 2 (1op)

- opiskelija osallistuu musiikkiopiston kuoro- tai orkesteritoimintaan lukuvuoden ajan (1 op/lukuvuosi) ja osallistuu esiintyjänä vähintään kahteen konserttiin

TAI

- opiskelija osallistuu kamarimusiikkiteoksen harjoitusprosessiin ja esiintymiseen tai bändiprojektiin (1 op/projekti)

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MU21

Syventävät kaikille yhteiset musiikin hahmotusaineiden opinnot (2op)

- kirjoitetun ja soivan musiikin analysointiharjoituksia: sävellajien, harmonioiden ja pienoismuotojen tunnistusta
- musiikkiteknologiaa
- musiikin historiaa

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MU22

Musiikin teorian syventävät opinnot (2op)

- opiskelija kehittää musiikin hahmotustaitojaan analysoimalla kuultua ja kirjoitettua musiikkia

kurssilla käsitellään

- duuritonalityetin harmonia nelisoinnuin
- yhdistetyn mollin mukainen mollitonalityetti: luonnollinen, harmoninen ja melodinen molli
- 4-äänisen harmonian kirjoitus ja analyysi
- yksinkertainen äänenkuljetus
- harmoniaopin mukainen laajempi äänenkuljetus
- duuriasteikon moodit
- reharmonisaatio ja sijaisoinnut

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Opinto-ohjaus

Pakolliset opinnot

OP1

Minä opiskelijana (2op)

- o henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma
- o itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi
- o toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky
- o hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä
- o opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen
- o jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät
- o työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen
- o lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

OP2

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus (2op)

- o henkilökohtaisen opintosuunnitelman päivittäminen; opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- o jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla
- o työelämä tietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa
- o työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen
- o oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen
- o oman hyvinvoinnin edistäminen
- o tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin
- o lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

OP3

Työ- ja yrityselämään tutustuminen (2op)

- kurssi suoritetaan itsenäisesti
- opiskelija työskentelee itse valitussa ja hankitussa työpaikassa vähintään 30 tunnin ajan
- opiskelija näyttää työtodistuksensa ja laatii raportin tiedonhakunsa ja työkokemuksensa pohjalta

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

OP4

Tutorointi (2op)

- tutorkoulutus ja tutortapaamiset
- toimiminen tutorina lukuvuoden ajan
- lukion tutortoiminnan toteuttaminen: ryhmäyttäminen, opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen
- lukion esittely ja markkinointi: vierailut ja tutustumisryhmien ohjaaminen

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

OP5

Korkeakouluopinnot 1 (1op)

- itsenäisesti suoritettava korkeakoulun tarjoama lukiolaiselle suunnattu yhden opintopisteen laajuinen opintokokonaisuus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

OP6

Korkeakouluopinnot 2 (2op)

- itsenäisesti suoritettava korkeakoulun tarjoama lukiolaiselle suunnattu kahden opintopisteen laajuinen opintokokonaisuus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

OP7

Korkeakouluopinnot 3 (3op)

- itsenäisesti suoritettava korkeakoulun tarjoama lukiolaiselle suunnattu kolmen opintopisteen laajuinen opintokokonaisuus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

OP8

Korkeakouluopinnot 4 (4op)

- itsenäisesti suoritettava korkeakoulun tarjoama lukiolaiselle suunnattu neljän opintopisteen laajuinen opintokokonaisuus
- Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

OP9

Korkeakouluopinnot 5 (5op)

- itsenäisesti suoritettava korkeakoulun tarjoama lukiolaiselle suunnattu viiden opintopisteen laajuinen opintokokonaisuus
- Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Psykologia

Pakolliset opinnot

PS1 Toimiva ja oppiva ihminen (2op)

Psykologia tieteenä

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- psyykinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista
- biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta
- sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisatiosta ja tilannetekijöistä
- kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä
- tietoinen ja ei-tietoinen toiminta

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- psyykinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset
- biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen
- sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista

Psykologinen tutkimus

- tieteellinen tieto ja arkitieto
- tieteellisen tutkimuksen prosessi
- otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa
- psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet
- esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista

***PS2 Kehittyvä ihminen (2op)**

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- perimän merkitys
- kypsyminen ja oppiminen
- herkkyykskaudet
- plastisuuden merkitys kehityksessä

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
- temperamentti
- minuus ja minäkäsitys
- tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely
- vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- kieli ja ajattelu
- toiminnanohjaus

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- henkilökohtainen identiteetti
- sosiaalinen identiteetti
- kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti
- sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen
- vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys

Psykologinen tutkimus

- kaksos- ja adoptiotutkimus
- pitkittäis- ja poikittaistutkimus
- esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista

***PS3**

Tietoa käsittelevä ihminen (2op)

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely
- tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- sisäiset mallit ja havaintokehä
- havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta
- tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus
- perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä

Muisti

- työmuistin ja säilömuistin toiminta
- muistin rekonstruktivisuus ja unohtaminen
- perustietoa muistin hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä

Kieli

- kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä
- perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä

Päätöksenteko

- nopea ja hidas ajattelu
- esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- hermoston ja aivojen päärakenteet
- hermosolun ja synapsin toiminta
- tiedon kulku hermoverkoissa
- plastisuus
- esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- kokeellisen tutkimuksen periaatteet
- esimerkkejä tapaustutkimuksista
- esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista
- kokeellisen tutkimuksen suunnittelu

*PS4

Tunteet ja mielenterveys (2op)

Tunteiden psykologia

- tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus
- perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta
- tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus
- tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä
- tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä

Psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- hallintakeinojen ja defenssien merkitys
- resilienssin merkitys hyvinvoinnille
- nukkumisen ja vuorokausirytmien merkitys psyykkiselle toiminnalle
- keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät
- stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja
- kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen

Mielenterveys

- mielenterveys käsitteenä
- yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista
- esimerkkejä mielenterveysongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävästä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista
- esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta

Psykologinen tutkimus

- ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus
- esimerkkejä fysiologisia mittausten menetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista

***PS5**

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (2op)

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- perustietoa käyttäytymisgenetiikasta

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- temperamentti
- piirreteoreettinen näkökulma
- motivaatio
- yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit
- identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- älykkyyden määritelmiä
- älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet
- perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä
- luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotyyppien, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen
- esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta
- ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet
- tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään
- kulttuurien eri ulottuvuuksia
- esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen
- esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta

Psykologinen tutkimus

- yksilöllisten erojen tutkiminen
- persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät
- reliabiliteetti ja validiteetti
- esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista
- esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

PS6

Elämänhallinta ja ihmissuhteet (2op)

- elämänhallinnan keinoja ja taitoja
- vuorovaikutustaidot
- itsetuntemus
- psyykinen työ erilaisissa kriiseissä ja vaikeuksissa

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

PS7

Psykologinen tutkimus (2op)

- käyttäytymistieteellisen tutkimuksen käyttämät metodeja
- tutkimusraportin/tieteellisen kirjoitelman laadiminen
- tutkimusprojektin suunnittelu, toteuttaminen, raportointi ja arviointi

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

PS8

Sosiaalipsykologia (2op)

- yksilön sosiaalistuminen yhteisön jäseneksi
- sosiaalinen vaikuttaminen, kuten viestintä ja asenteet
- ryhmien synty ja rakenne
- ryhmäsuhteet
- vuorovaikutustutkimuksen menetelmiä

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

PS9

Muuttuva psykologia (2op)

- katsaus psykologian historiaan
- keskeisiä tutkimuksia
- psykologian historian vaikutuksia nykypsykologiaan

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

PS10

Psykologian sovellusalueet (2op)

- positiivinen psykologia
- kasvatopsykologia
- kriisipsykologia
- mediapsykologia
- uskontopsykologia
- liikennepsykologia
- ympäristöpsykologia
- moraalipsykologia
- taidepsykologia
- evoluutiopsykologia jne.

Sisältö voi vaihdella lukuvuosittain.

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

PS11

Psykologian kertaus abeille (2op)

- keskeisten sisältöjen kertaus (PS1–PS5)
- ylioppilaskokeen rakenne ja tehtävätyypit

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

PS12

Psykologian valinnainen teema (2op)

Lukuvuosittain vaihtuvasisältöinen moduuli tai toisessa oppilaitoksessa suoritettu moduuli.

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

Ranska

A - oppimäärä

Ranskan voi suorittaa A-kielenä opiskelemalla ko. kielen itsenäisesti sekä osallistumalla ko. kielen näyttökokeisiin. Opintojaksojen RAA1 - RAA6 suorittamisesta on neuvoteltava rehtorin ja ko. kielen aineenopettajan kanssa.

Pakolliset opinnot

RAA1

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakenta (1op)

- ranska porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen
- tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen ranskan näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

RAA2

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen (3op)

- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- kohdekielen äänneiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyylit erilaisissa medioissa

RAA3

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2op)

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

RAA4**Kieli vaikuttamisen välineenä (2op)**

- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

RAA5**Kestävä tulevaisuus ja tiede (2op)**

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekirjittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

RAA6**Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2op)**

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

RAA7*Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2op)**

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

RAA8*Viesti ja vaikuta puhuen (2op)**

- harjoitellaan puhumisen sujuvuutta, puhutun kielen ymmärtämistä ja keskustelutaitoja
- harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista
- syvennetään pakollisten moduulien aihepiirejä

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

RAA9

Preppausta abeille (2op)

- laajennetaan sanastovalmiutta vaativien tekstien avulla
- kerrataan kielioppia opiskelijoiden tarpeet huomioiden
- valmistaudutaan YO-kirjoituksiin vanhoja YO-tehtäviä tehden

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RAA10

Sanasto haltuun (2op)

- laajennetaan sanastoa aihepiirisanastojen ja tekstien avulla käyttäen sähköisiä materiaaleja

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RAA11

Kirjoita taitavasti (2op)

- harjoitellaan erityyppisten tekstien tuottamista
- valmentaudutaan myös ylioppilaskirjoituksia varten erilaisten kirjallisten tuotosten avulla

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RAA12

Peruskoulun kertausta (2op)

- kerrataan peruskoulusanastoa ja opitaan uuttakin
- opitaan ranskan kielen tärkeimmät rakenteet
- kerrataan verbimuotojen käytön perusasiat
- opetellaan prepositioita, artikkeleita ym.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RAA13

Kohti kansainvälisyyttä (2op)

- osallistuminen kansainväliseen projektiin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RAA14

Abikertaus (2op)

- muualla suoritettu abiturienteille suunnattu kertaus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Perusopetuksen 8. vuosiluokalla alkanut oppimäärä (B2)

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

- *RAB21 Perustason alkeet 3 (2op)**
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
 - vapaa-ajan vietto ja harrastukset
 - koulu
- *RAB22 Perustaso 1 (2op)**
- ranskan maantieteellinen levinneisyys, variantit
 - Suomi ranskan opiskelun näkökulmasta
 - arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua
- *RAB23 Perustaso 2 (2op)**
- hyvinvointi ja terveys
 - eri elämänvaiheet
- *RAB24 Perustaso 3 (2op)**
- eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta
 - ajankohtaiset kulttuuriaiheet
 - luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella
- *RAB25 Perustaso 4 (2op)**
- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
 - tulevaisuudensuunnitelmat
- *RAB26 Perustaso 5 (2op)**
- ajankohtaiset aiheet
 - kohdekieliset mediat
 - lähdekritiikki

***RAB27 Perustason jatko 1 (2op)**

- erilaiset asuinympäristöt
- kestävä elämäntapa

***RAB28 Perustason jatko 2 (2op)**

- kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö
- tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin
- kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

RAB29 Preppausta abeille (2op)

- valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen erilaisten tekstien avulla
- kerrataan ja syvennetään kielioppia ja sanastoa
- materiaalina myös vanhoja ylioppilaskirjoitusten tehtäviä

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RAB210 Kielioppi (2op)

- kerrataan kieliopin keskeisiä rakenteita ja tehdään niihin liittyviä tehtäviä sekä YO-kokeiden rakenneosioita
- valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RAB211 Maantuntemus (2op)

- tutustutaan kohdekielisten maiden yhteiskuntaan mm. maantieteen, kulttuurin, tapojen ja historian kautta
- perehdytään eri alueiden kielellisiin eroihin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RAB212**Kohti kansainvälisyyttä (2op)**

- tarkastellaan kansainvälisyyttä ja elämänmuotojen erilaisuutta
- tehdään tehtäviä erikseen valitusta aihepiiristä
- moduuliin sisältyy mahdollisesti omakustanteinen matka kohdemaahan

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RAB213**Abikertaus (2op)**

muualla suoritettu abiturienteille suunnattu kertaus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RAB214**Peruskoulun kertausta (2op)**

- kerrataan peruskoulussa opittuja perusrakenteita ja sanastoa tekstien, harjoitusten ja kuullunymmärtämisen kautta

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Lukiossa alkava oppimäärä (B3)

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

- *RAB31 Perustason alkeet 1 (2op)**
- rutiininomaiset viestintätilanteet
 - keskeisimmät viestintästrategiat
 - tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset
- *RAB32 Perustason alkeet 2 (2op)**
- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
 - sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
 - tavanomaiset asiointitilanteet
- *RAB33 Perustason alkeet 3 (2op)**
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
 - vapaa-ajan vietto ja harrastukset
 - koulu
- *RAB34 Perustaso 1 (2op)**
- ranskan maantieteellinen levinneisyys, variantit
 - Suomi ranskan opiskelun näkökulmasta
 - arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua
- *RAB35 Perustaso 2 (2op)**
- hyvinvointi ja terveys
 - eri elämänvaiheet
- *RAB36 Perustaso 3 (2op)**
- eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta
 - ajankohtaiset kulttuuriaiheet
 - luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella
- *RAB37 Perustaso 4 (2op)**
- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
 - tulevaisuudensuunnitelmat

- *RAB38 Perustaso 5 (2op)**
- ajankohtaiset aiheet
 - kohdekieliset mediat
 - lähdekritiikki

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

- RAB39 Preppausta abeille (2op)**
- valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen tekstien avulla
 - kerrataan ja syvennetään kielioppia ja sanastoa
 - materiaalina myös vanhoja ylioppilaskirjoitusten tehtäviä
- Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

- RAB310 Kielioppi (2op)**
- kerrataan kieliopin keskeisiä rakenteita ja tehdään niihin liittyviä tehtäviä sekä YO-kokeiden rakenneosioita
 - valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin
- Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

- RAB311 Maantuntemus (2op)**
- tutustutaan kohdekielisten maiden yhteiskuntaan mm. maantieteen, kulttuurin, tapojen ja historian kautta
 - perehdytään eri alueiden kielellisiin eroihin
- Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

- RAB312 Kohti kansainvälisyyttä (2op)**
- tarkastellaan kansainvälisyyttä ja elämänmuotojen erilaisuutta
 - tehdään tehtäviä erikseen valitusta aihepiiristä
 - moduuliin sisältyy mahdollisesti omakustanteinen matka kohdemaahan
- Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

- RAB313 Abikertaus (2op)**
- muualla suoritettu abiturienteille suunnattu kertaus
- Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Ruotsi

A - oppimäärä

Pakolliset opinnot

- RUA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1op)**
- vertailua äidinkieleen ja muihin kieliin ruotsin näkökulmasta
 - tavoitteiden asettelu lukion A-ruotsin opiskelulle
 - oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen ruotsin kielen näkökulmasta
 - monikielisyys voimavarana
 - erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
 - toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen
- RUA2 Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen (3op)**
- pohjoismaiset ja kansainväliset suhteet arjessa ja lähiympäristössä, liikkuvuus
 - rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
 - erilaiset ruotsin puhujat autenttisissa ympäristöissä, puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
 - ruotsin kielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen, ruotsin eri variantit ja vertailua muihin kieliin
 - viestintätyylit eri medioissa
- RUA3 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2op)**
- luova toiminta
 - pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt
 - ruotsinkieliset mediat
 - kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle

RUA4**Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä (2op)**

- pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta ja sen tausta
- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

RUA5**Kestävä tulevaisuus ja tiede (2op)**

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekiittäisyys
- esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

RUA6**Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2op)**

- ruotsin kielen rooli jatkossa opiskelijan elämässä ja kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- pohjoismaiset yhteisöt tai yritykset työnantajina (vapaaehtoistoiminta, kansalaisjärjestöt)
- itsenäistyvän nuoren elämänhallinta

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

RUA7*Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2op)**

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

RUA8*Viesti ja vaikuta puhuen (2op)**

- puhumisen eri piirteet
- ruotsin puhujien taustojen tai äidinkielten vaikutus puhetilanteissa
- dialogisuus

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

RUA9

Preppausta abeille (2op)

- vahvistetaan keskeisiä kielioppirakenteita
- kartutetaan sanastoa
- harjoitellaan kirjallista tuottamista ja kuullun ymmärtämistä
- oppimateriaalina käytetään myös vanhojen ylioppilaskirjoitusten tehtäviä

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RUA10

Kielioppi (2op)

- kerrataan ja syvennetään opiskelijan kielioppirakenteiden hallintaa monipuolisten harjoitusten avulla

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RUA11

Ruotsia iloisesti (2op)

- kerrataan ja vahvistetaan ruotsin kielioppirakenteita
- aktivoidaan ja kartutetaan eri aihepiirien sanastoa
- opetuksessa käytetään monipuolista materiaalia, kuten sanomalehtiä, sarjakuvia, lauluja, runoja, videoita sekä verkkomateriaaleja
- moduuliin sisältyy mahdollisuuksien mukaan omakustanteinen teatterivierailu / elokuvissa käynti

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RUA12

Peruskoulun ruotsin kertaus (2op)

- kerrataan keskeisiä peruskoulun kielioppirakenteita
- vahvistetaan ja kartutetaan perussanastoa

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RUA13

Kirjoittaminen (2op)

- opetellaan erityyppisten tekstien suunnittelua, toteutusta ja arviointia
- harjoitetaan kirjoittamalla sanastotaitoja ja rakenteiden hallintaa
- painopiste eri tyyppisten kirjoitusten tuottamisessa: mielipidekirjoitukset, blogitekstit, puheet, tekstiyhteenvedot

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RUA14

Kohti kansainvälisyyttä (2op)

- osallistutaan kansainväliseen projektiin tai tutustutaan toiseen pohjoismaahan tekemällä tehtäviä eri aihepiireistä.
- moduuliin sisältyy usein omakustanteinen matka kohdemaahan joko omatoimisesti tai ryhmässä opettajan johdolla
- moduuli voidaan toteuttaa yhteistyössä toisen oppiaineen kanssa

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RUA15

Abikertaus (2op)

- muualla suoritettu ylioppilaskirjoituksiin valmentava, laajuudeltaan moduulia RA9 vastaava moduuli

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Perusopetuksen 6. vuosiluokalla alkanut oppimäärä (B1)

Pakolliset opinnot

- RUB11 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1op)**
- o opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen
 - o kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet
 - o omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen
- RUB12 Ruotsin kieli arjessani (3op)**
- o ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
 - o oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö
 - o yksilön ja yhteisön hyvinvointi
 - o ääntämisen harjaannuttaminen
- RUB13 Kulttuuri ja mediat (2op)**
- o suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt
 - o ruotsinkieliset mediat
 - o opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi
- RUB14 Ympäristömme (2op)**
- o kulttuurinen moninaisuus
 - o erilaiset elinympäristöt
 - o ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta
- RUB15 Opiskelu- ja työelämä (2op)**
- o opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta
 - o tulevaisuuden suunnitelmat
 - o vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään
 - o itsenäistyvän nuoren elämänhallinta
 - o kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
 - o erilaisten hakemusten laatiminen

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

***RUB16 Viesti ja vaikuta puhuen (2op)**

- vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen
- puhumisen eri piirteet
- aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä

***RUB17 Kestävä elämäntapa (2op)**

- kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta
- eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

RUB18 Arkea ja kulttuuria (2op)

- arkitilanteisiin ja eri aihepiireihin kuuluvien tekstien ja harjoitusten avulla kartutetaan sanastoa
- vahvistetaan keskeisiä kieliopin rakenteita
- harjoitellaan myös kirjallista tuottamista ja kuullun ymmärtämistä
- oppimateriaalina käytetään myös vanhojen yo-kirjoitusten tehtäviä
- moduuliin voi sisältyä omakustanteinen vierailu teatterissa tai elokuvissa

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RUB19 Preppausta abeille (2op)

- vahvistetaan keskeisiä kielioppirakenteita
- kartutetaan sanastoa
- harjoitellaan kirjallista tuottamista ja kuullun ymmärtämistä
- oppimateriaalina käytetään myös vanhojen ylioppilaskirjoitusten tehtäviä

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RUB110 Kielioppi (2op)

- kerrataan ja syvennetään opiskelijan kielioppirakenteiden hallintaa monipuolisten harjoitusten avulla

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RUB111

Ruotsia iloisesti (2op)

- kerrataan ja vahvistetaan ruotsin kielioppirakenteita
- aktivoidaan ja kartutetaan eri aihepiirien sanastoa
- opetuksessa käytetään monipuolista materiaalia, kuten sanomalehtiä, sarjakuvia, lauluja, runoja, videoita sekä verkkomateriaaleja
- moduuliin sisältyy mahdollisuuksien mukaan omakustanteinen teatterivierailu / elokuvissa käynti

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RUB112

Peruskoulun ruotsin kertaus (2op)

- kerrataan ja vahvistetaan ruotsin kielioppirakenteita
- vahvistetaan ja kartutetaan perussanastoa

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RUB113

Kirjoittaminen (2op)

- opetellaan erityyppisten tekstien suunnittelua, toteutusta ja arviointia
- harjoitetaan kirjoittamalla sanastotaitoja ja rakenteiden hallintaa

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RUB114

Kohti kansainvälisyyttä (2op)

- osallistutaan kansainväliseen projektiin tai tutustutaan toiseen pohjoismaahan tekemällä tehtäviä eri aihepiireistä
- moduuliin sisältyy usein omakustanteinen matka kohdemaan joko omatoimisesti tai ryhmässä opettajan johdolla
- moduuli voidaan toteuttaa yhteistyössä toisen oppiaineen kanssa

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

RUB115

Abikertaus (2op)

- muualla suoritettu ylioppilaskirjoituksiin valmentava, laajuudeltaan moduulia RUB19 vastaava moduuli

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Saksa

A - oppimäärä

Saksan voi suorittaa A-kielenä opiskelemalla ko. kielen itsenäisesti sekä osallistumalla ko. kielen näyttökokeisiin. Opintojaksojen SAA1 - SAA6 suorittamisesta on neuvoteltava rehtorin ja ko. kielen aineenopettajan kanssa.

Pakolliset opinnot

SAA1

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1op)

- saksa porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen
- tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen saksan näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

SAA2

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen (3op)

- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- saksan äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; saksan variantit ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyylit erilaisissa medioissa

SAA3

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2op)

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

SAA4**Kieli vaikuttamisen välineenä (2op)**

- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

SAA5**Kestävä tulevaisuus ja tiede (2op)**

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista moni- mutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

SAA6**Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2op)**

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

SAA7*Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2op)**

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

SAA8*Viesti ja vaikuta puhuen (2op)**

- puhumisen eri piirteet
- saksan käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin
- dialogisuus

oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

SAA9

Preppausta abeille (2op)

- laajennetaan sanastovalmiutta vaativien tekstien avulla ja kerrataan kielioppia opiskelijoiden tarpeet huomioiden
- valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin vanhoja YO-tehtäviä tehden

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

SAA10

Sanasto haltuun (2op)

- laajennetaan sanastoa aihepiirisanastojen ja tekstien avulla käyttäen sähköisiä materiaaleja.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

SAA11

Kirjoita taitavasti (2op)

- harjoitellaan erityyppisten tekstien tuottamista
- valmentaudutaan myös ylioppilaskirjoituksia varten erilaisten kirjallisten tuotosten avulla.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

SAA12

Peruskoulun kertausta (2op)

- kerrataan peruskoulusanastoa ja opitaan uuttakin.
- opitaan saksan tärkeimmät rakenteet
- kerrataan verbimuotojen käytön perusasiat
- opetellaan prepositioita, artikkeleita ym.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

SAA13

Kohti kansainvälisyyttä (2op)

- osallistuminen kansainväliseen projektiin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

SAA14

Abikertaus (2op)

- muualla suoritettu abiturienteille suunnattu kertaus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Perusopetuksen 8. vuosiluokalla alkanut oppimäärä (B2)

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

- *SAB21 Perustason alkeet 3 (2op)**
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
 - vapaa-ajan vietto ja harrastukset
 - koulu
- *SAB22 Perustaso 1 (2op)**
- ranskan maantieteellinen levinneisyys, variantit
 - Suomi saksan opiskelun näkökulmasta
 - arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua
- *SAB23 Perustaso 2 (2op)**
- hyvinvointi ja terveys
 - eri elämänvaiheet
- *SAB24 Perustaso 3 (2op)**
- eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta
 - ajankohtaiset kulttuuriaiheet
 - luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella
- *SAB25 Perustaso 4 (2op)**
- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
 - tulevaisuudensuunnitelmat
- *SAB26 Perustaso 5 (2op)**
- ajankohtaiset aiheet
 - kohdekieliset mediat
 - lähdekritiikki
- *SAB27 Perustason jatko 1 (2op)**
- erilaiset asuin ympäristöt
 - kestävä elämäntapa

SAB28*Perustason jatko 2 (2op)**

- kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö
- tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin
- kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

SAB29**Preppausta abeille (2op)**

- valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen erilaisten tekstien avulla
- kerrataan ja syvennetään kielioppia ja sanastoa
- materiaalina myös vanhoja ylioppilaskirjoitusten tehtäviä

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

SAB210**Kielioppi (2op)**

- kerrataan kieliopin keskeisiä rakenteita ja tehdään niihin liittyviä tehtäviä sekä YO-kokeiden rakenneosioita
- valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

SAB211**Maantuntemus (2op)**

- tutustutaan kohdekielisten maiden yhteiskuntaan mm. maantieteen, kulttuurin, tapojen ja historian kautta
- perehdytään eri alueiden kielellisiin eroihin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

SAB212**Kohti kansainvälisyyttä (2op)**

- tarkastellaan kansainvälisyyttä ja elämänmuotojen erilaisuutta
- tehdään tehtäviä erikseen valitusta aihepiiristä
- moduuliin sisältyy mahdollisesti omakustanteinen matka kohdemaahan

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

SAB213**Abikertaus (2op)**

- muualla suoritettu ylioppilaskirjoituksiin valmentava, laajuudeltaan moduulia SAB39 vastaava kertaus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

SAB214

Peruskoulun saksan kertaus (2op)

- kerrataan peruskoulussa opittuja perusrakenteita ja sanastoa tekstien, harjoitusten ja kuullunymmärtämisen kautta
- valmistaudutaan saksan kielen lukio-opintoihin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Lukiossa alkava oppimäärä (B3)

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

***SAB31**

Perustason alkeet 1 (2op)

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

***SAB32**

Perustason alkeet 2 (2op)

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

***SAB33**

Perustason alkeet 3 (2op)

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

***SAB34**

Perustaso 1 (2op)

- saksan maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi saksan opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

***SAB35**

Perustaso 2 (2op)

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

- *SAB36 Perustaso 3 (2op)**
- eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta
 - ajankohtaiset kulttuurialueet
 - luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella
- *SAB37 Perustaso 4 (2op)**
- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
 - tulevaisuudensuunnitelmat
- *SAB38 Perustaso 5 (2op)**
- ajankohtaiset aiheet
 - kohdekieliset mediat
 - lähdekritiikki

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

- SAB39 Preppausta abeille (2op)**
- vahvistetaan keskeisiä kielioppirakenteita
 - kartutetaan sanastoa sekä harjoitellaan kirjallista tuottamista ja kuullun ymmärtämistä
 - materiaalina myös vanhojen ylioppilaskirjoitusten tehtäviä
- Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).
- SAB310 Kielioppi (2op)**
- kerrataan ja syvennetään kieliopin keskeisiä rakenteita monipuolisten harjoitusten ja YO-kokeiden rakenneosioiden avulla
 - valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin
- Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).
- SAB311 Maantuntemus (2op)**
- tutustutaan kohdekielisten maiden yhteiskuntaan mm. maantieteen, kulttuurin, tapojen ja historian kautta
 - perehdytään eri alueiden kielellisiin eroihin
- Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

SAB312

Kohti kansainvälisyys (2op)

- tarkastellaan kansainvälisyyttä ja elämänmuotojen erilaisuutta
- tehdään tehtäviä erikseen valitusta aihepiiristä
- moduuliin sisältyy mahdollisesti omakustanteinen matka kohdemaan

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

SAB313

Abikertaus (2op)

- muualla suoritettu ylioppilaskirjoituksiin valmentava, laajuudeltaan moduulia SAB39 vastaava kertaus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Suomi toisena kielenä -opetus toteutetaan Lohjan lukion aikuislinjalla. Oppimäärän valinnasta voi keskustella S2-opettajan kanssa ja äidinkielen ja kirjallisuuden opinnoista voi joustavasti siirtyä S2-opintoihin milloin tahansa lukion aikana.

Pakolliset opinnot

S21 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2op)

- pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen
- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto
- kielen- ja tekstinhuoltoa
- erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

S22 Kieli- ja tekstitietoisuus (1op)

- suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys, kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet
- eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot
- opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat

S23

Vuorovaikutus 1 (1op)

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelemaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen
- kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot
- tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio

S24

Kirjallisuus 1 (2op)

- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- eläytyvää ja analyttistä kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta
- kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikkittely
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna

S25

Tekstien tulkinta 1 (2op)

- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- perustelemisen harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot
- kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli
- yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos

S26

Kirjoittaminen 1 (1op)

- kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot
- sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys
- asiatyylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaussuhteet

S27

Vuorovaikutus 2 (1op)

- kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen
- yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa
- esiintymistäidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen

S28

Kirjallisuus 2 (2op)

- Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta
- eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos

***S29**

Vuorovaikutus 3 (2op)

- kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojen sekä puhumisen ja esiintymisen taitojen monipuolistaminen, kielen rekisterit ja tilanteen edellyttämä kielenkäyttö
- vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitys jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä toimiminen
- dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä
- vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointi
- mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen

***S210**

Kirjoittaminen 2 (2op)

- aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi
- omaäänisten tekstien tuottaminen
- tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa
- luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen
- ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

***S211**

Tekstien tulkinta 2 (2op)

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta
- analyysin ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- runokokoelma tai näytelmäteksti

Terveystieto

Pakolliset opinnot

TE1

Terveys voimavarana (2op)

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit
- terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli
- terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta
- seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet
- mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät
- stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä
- keinoja kuormituksen hallintaan
- opiskeluhyvinvointi

*TE2

Terveys ja ympäristö (2op)

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi
- terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- kestävä kehitys ja terveys
- ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy
- työhyvinvointi

Mielihyvä ja riippuvuus

- riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit
- keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja

TE3*Terveys ja yhteiskunta (2op)**

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- terveystietämyksiä ja sairauksien selitysmalleja
- keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä
- tulevaisuuden terveystaasteita ja mahdollisuuksia

Sairaudet ja hoito

- epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit
- sosiaali- ja terveystalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen
- itsehoito ja omahoito

Eettiset kysymykset

- eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit
- keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä, kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia
- terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi
- terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

TE4**Terveystiedon kertaus abeille (2op)**

- keskeisten sisältöjen kertaus (kurssit 1-3)
- terveystiedon käsitteiden tarkentaminen ja niiden käyttö vastauksissa
- pohditaan aihekokonaisuuksia ja rakennetaan käsittekarttoja
- harjoitellaan erilaisia vastaustekniikoita
- suoritetaan työstämällä erilaisia harjoitteita YO-kirjoituksiin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

TE5**Terveystiedon valinnainen teema**

- lukuvuositain vaihtuvaisältöinen moduuli tai toisessa oppilaitoksessa suoritettu moduuli

Opintojakson arviointi: arvosana 5–10 tai suoritusmerkintä (S)

Tietotekniikka

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

AT1

Sähköiset oppimisympäristöt (1op)

- ylioppilastutkinnossa käytettävän sähköisen koeympäristön käyttö
- ylioppilaskokeessa tarvittavat ohjelmistot
- lukio-opinnoissa tarvittavat oppimisympäristöt ja ohjelmistot

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

AT2

Toimisto-ohjelmistot (1op)

- tekstinkäsittelyohjelmistot
- esitysgrafiikkaohjelmistot
- taulukkolaskentaohjelmistot
- taulukot
- kaaviot
- funktiot

Opintojakson arviointi: toteutuksesta riippuen suoritusmerkintä (S) tai arvosana 5–10 tai suoritusmerkintä (S)

AT3

Kuvankäsittely (1op)

- bittikarttakuvien käsittely kuvankäsittelyohjelmilla
- grafiikan luominen vektorigrafiikkaohjelmilla
- tekijänoikeudet

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

AT4

Ohjelmointi 1 (2op)

- muuttujat
- tietotyypit
- ehtolauseet
- toistolauseet
- aliohjelmat, metodit

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

AT5**Web-kehitys 1 (2op)**

- HTML-editori, selainohjelmointikielet
- web-suunnittelu ja web-kehittäminen

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

AT6**Ohjelmointi 2 (2op)**

- muuttujat, tyypit, lauseet, lausekkeet, operaattorit
- metodit
- luokat, oliot

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S)

AT7**Web-kehitys 2 (2op)**

- erilaiset web-editorit ja julkaisujärjestelmät
- koodaaminen ja web-ohjelmointi
- sosiaalisen median palvelujen monipuolinen hyödyntäminen
- tekijänoikeudet, netiketti ja digitaaliset vuorovaikutustaidot

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

AT8**Pelikehitys (2op)**

- pelikehitysympäristön hallinta
- pelisuunnittelu ja ohjelmointi

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

AT9**Robottiikka (2op)**

- sulatetut järjestelmät ja robotiikka
- ohjelmointi

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

AT10**Kuvankäsittely 2 (1op)**

- bittikarttakuvien ja vektorigrafiikkakuvien luominen ja käsittely
- voidaan mahdollisesti perehtyä myös 3D-grafiikan luomiseen ja 3D-mallinnusohjelman käyttöön

Opintojakson arviointi: arvosana 5–10 tai suoritusmerkintä (S)

AT11

Tietokannat (1op)

- opetellaan rakentamaan yksinkertaisia relaatiotietokantoja sekä hakemaan ja käsittelemään tietokantaan tallennettua tietoa
- tietokantaohjelman käyttö

Opintojakson arviointi: arvosana 5–10 tai suoritusmerkintä (S)

AT12

Tietotekniikan teemamoduuli (2op)

- vaihtuvasisältöinen moduuli
- moduulin suoritukseksi kelpaa myös muussa toisen tai korkea-asteen oppilaitoksessa suoritettu sisällöltään riittävän laaja tietotekniikkaan liittyvä kurssi.

Opintojakson arviointi: toteutuksesta riippuen suoritusmerkintä (S) tai arvosana 5–10 tai suoritusmerkintä (S)

Uskonto - evangelisluterilainen

Pakolliset opinnot

UE1

Uskonto ilmiönä – kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä (2op)

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuristausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille

UE2

Maailmanlaajuinen kristinuskko (2op)

- kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa
- uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa
- katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- karismaattinen kristillisuus ilmiönä
- kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet
- ekumenia ja uskontodialogi
- kristinuskko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

*UE3

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2op)

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

UE4*Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2op)**

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa

UE5*Uskonnot tieteessä, taiteessa ja populaarikulttuurissa (2op)**

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla

UE6*Uskonto, tiede ja media (2op)**

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet
- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

UE7**Katsomukset tänään (2op)**

- suurten maailmanuskontojen pohjalta syntyneet yhteisöt ja niiden toiminta (esimerkiksi Amma-liike ja Bahai)
- uushenkisyys (esimerkiksi enkeliusko, Karhun kansa)
- ei-uskonnolliset katsomukset (esimerkiksi parodiauskonnot, ateistinen henkisyys)

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

UE8**Muinaiset myytit (2op)**

- myyttisten kertomusten tyyppejä ja usein toistuvia teemoja
- muinaisten korkeakulttuurien, kuten Kreikan tai Egyptin mytologia
- muinaissuomalainen mytologia
- muinaisskandinaavinen mytologia
- sisältö voi vaihdella lukuvuosittain

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

UE9

Uskontotieteellinen tutkimus (2op)

- uskontotieteen suhde muihin tieteenaloihin
- uskontotieteen käyttämät metodit
- oman tutkimusprojektin toteutus ja siihen liittyen mahdollinen kenttätyö
- tutkimusraportin/ tieteellisen kirjoitelman laadinta ja sen esittely
- valmiiden tuotosten arviointi

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

UE10

Uskontojen pyhät tekstit (2op)

- juutalais-kristilliseen perinteeseen kuuluvien kirjojen synty ja sisältö pääpiirteittäin
- esimerkkejä muiden uskontojen pyhistä teksteistä, kuten Tripitaka, Veda-kirjallisuus ja Tao Te Ching
- pyhien tekstien yhteiskunnallisia tulkintoja tänään
- kurssin sisältö voi vaihdella lukuvuosittain

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

UE11

Uskonnon kertaus abeille (2op)

- keskeisten sisältöjen kertaus (opintojaksot UE1–UE6)
- uskonnon ylioppilaskokeen tehtävätyypit ja rakenne

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

UE12

Uskonnon valinnainen teema (2op)

- lukuvuosittain vaihtuvasisältöinen moduuli tai toisessa oppilaitoksessa suoritettu moduuli

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

Uskonto - ortodoksinen

Pakolliset opinnot

UO1

**Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä
(2op)**

- uskonnollisuus ja uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- kristinuskon synty ja leviäminen, kirkolliskokoukset ortodoksinen kirkon opin, etiikan ja ihmiskuvan muotoutumisen perustana
- kristikunnan jakaantuminen ja sen vaikutukset
- juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- ortodoksinen kirkon, juutalaisuuden ja islamin kohtaamiset

UO2

Ortodoksisuus maailmassa (2op)

- ortodoksisen kirkon opillisten perusteiden sekä hengellisen elämän vaikutus kulttuuriin ja ihmisten arkeen
- ortodoksisen paikalliskirkkokäsitteen muodostuminen
- Bysantin kirkko ja luostarilaitos itäisen kristillisyyden lähteenä ja sen yhteiskunnalliset vaikutukset
- ortodoksiset kirkot Euroopassa ja muilla mantereilla sekä niiden paikalliset erityispiirteet
- orientaaliset ortodoksiset kirkot
- läntinen kristillisyyden, katolinen kirkko, protestanttiset kirkot ja karismaattinen kristillisyyden sekä niiden erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnallinen vaikutus
- ajankohtaisia ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja
- ortodoksiset kirkot ja ekumeeninen liike sekä uskontodialogi
- ekumenia ja uskontojen välinen vuorovaikutus

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

*UO3

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2op)

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan, Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntauksien ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan, Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

UO4*Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2op)**

- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden ilmeneminen suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- kristinuskon tulo Suomeen ja luostarien vaikutus ortodoksisuuteen Karjalassa
- ortodoksit lännen ja idän välissä, autonominen Suomen ortodoksinen kirkko ja suuntautuminen suomalaiseen yhteiskuntaan
- kielelliset ja kansalliset ortodoksiset vähemmistöt Suomessa
- luterilainen ja katolinen kirkko sekä muita uskonnollisia yhteisöjä Suomessa
- kristinuskon suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa
- uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa

UO5*Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus (2op)**

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus ja uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa
- ortodoksisen taiteen muodot: kirkkomusiikki, ikonitaidet, arkkitehtuuri, hymnografia
- Raamatun kertomusten ja kristillisen opin tarkastelu taiteen eri muotojen avulla
- uskontojen ja erityisesti ortodoksisuuden ilmeneminen tämän päivän taiteessa

***UO6**

Ortodoksisuus, tiede ja media (2op)

- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja symbolien käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus ja ortodoksisen kirkon mediamaailma
- uskonnon käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki
- tiede, media ja ortodoksisen kirkon eettinen opetus

Venäjä

A - oppimäärä

Venäjän voi suorittaa A-kielenä opiskelemalla ko. kielen itsenäisesti sekä osallistumalla ko. kielen näyttökokeisiin. Opintojaksojen VEA1 - VEA6 suorittamisesta on neuvoteltava rehtorin ja ko. kielen aineenopettajan kanssa.

VEA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakenta (1op)

- venäjä porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen
- tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen venäjän näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

VEA2 Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen (3op)

- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- kohdekielen äänneiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyylit erilaisissa medioissa

VEA3 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2op)

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

VEA4**Kieli vaikuttamisen välineenä (2op)**

- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

VEA5**Kestävä tulevaisuus ja tiede (2op)**

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekiittäisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

VEA6**Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2op)**

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

VEA7*Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2op)**

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

VEA8*Viesti ja vaikuta puhuen (2op)**

- harjoitellaan puhumisen sujuvuutta, puhutun kielen ymmärtämistä ja keskustelutaitoja
- harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista
- syvennetään pakollisten moduulien aihepiirejä

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

VEA9

Preppausta abeille (2op)

- laajennetaan sanastovalmiutta vaativien tekstien avulla
- kerrataan kielioppia opiskelijoiden tarpeet huomioiden
- valmistaudutaan YO-kirjoituksiin vanhoja YO-tehtäviä tehden

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

VEA10

Sanasto haltuun (2op)

- laajennetaan sanastoa aihepiirisanastojen ja tekstien avulla käyttäen sähköisiä materi-aaleja

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

VEA11

Kirjoita taitavasti (2op)

- harjoitellaan erityyppisten tekstien tuottamista
- valmentaudutaan myös ylioppilaskirjoituksia varten erilaisten kirjallisten tuotosten avulla

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

VEA12

Peruskoulun kertausta (2op)

- kerrataan peruskoulusanastoa ja opitaan uuttakin
- opitaan venäjän tärkeimmät rakenteet
- kerrataan verbimuotojen käytön perusasiat
- opetellaan prepositioita, artikkeleita ym.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

VEA13

Kohti kansainvälisyyttä (2op)

- osallistuminen kansainväliseen projektiin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

VEA14

Abikertaus (2op)

- muualla suoritettu abiturienteille suunnattu kertaus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Perusopetuksen 8. vuosiluokalla alkanut oppimäärä (B2)

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

- *VEB21 Perustason alkeet 3 (2op)**
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
 - vapaa-ajan vietto ja harrastukset
 - koulu
- *VEB22 Perustaso 1 (2op)**
- venäjän maantieteellinen levinneisyys, variantit
 - Suomi venäjän opiskelun näkökulmasta
 - arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua
- *VEB23 Perustaso 2 (2op)**
- hyvinvointi ja terveys
 - eri elämänvaiheet
- *VEB24 Perustaso 3 (2op)**
- eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta
 - ajankohtaiset kulttuurialueet
 - luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella
- *VEB25 Perustaso 4 (2op)**
- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
 - tulevaisuudensuunnitelmat
- *VEB26 Perustaso 5 (2op)**
- ajankohtaiset aiheet
 - kohdekieliset mediat
 - lähdekritiikki

***VEB27 Perustason jatko 1 (2op)**

- erilaiset asuinympäristöt
- kestävä elämäntapa

***VEB28 Perustason jatko 2 (2op)**

- kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö
- tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin
- kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

VEB29 Preppausta abeille (2op)

- valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen tekstien avulla
- kerrataan ja syvennetään kielioppia ja sanastoa
- materiaalina myös vanhoja ylioppilaskirjoitusten tehtäviä

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

VEB210 Kielioppi (2op)

- kerrataan kieliopin keskeisiä rakenteita ja tehdään niihin liittyviä tehtäviä sekä YO-kokeiden rakenneosioita
- valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

VEB211 Maantuntemus (2op)

- tutustutaan kohdekielisten maiden yhteiskuntaan mm. maantieteen, kulttuurin, tapojen ja historian kautta
- perehdytään eri alueiden kielellisiin eroihin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

VEB212 Kohti kansainvälisyyttä (2op)

- tarkastellaan kansainvälisyyttä ja elämänmuotojen erilaisuutta
- tehdään tehtäviä erikseen valitusta aihepiiristä
- moduuliin sisältyy mahdollisesti omakustanteinen matka kohdemaahan

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

VEB213**Abikertaus (2op)**

- muualla suoritettu abiturienteille suunnattu kertaus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

VEB214**Peruskoulun kertausta (2op)**

- kerrataan peruskoulussa opittuja perusrakenteita ja sanastoa tekstien, harjoitusten ja kuullunymmärtämisen kautta
- valmistaudutaan venäjän kielen lukio-opintoihin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Lukiossa alkava oppimäärä (B3)**Valtakunnalliset valinnaiset opinnot**

VEB31*Perustason alkeet 1 (2op)**

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

VEB32*Perustason alkeet 2 (2op)**

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

VEB33*Perustason alkeet 3 (2op)**

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

VEB34*Perustaso 1 (2op)**

- venäjän maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi venäjän opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

VEB35*Perustaso 2 (2op)**

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

VEB36*Perustaso 3 (2op)**

- eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuuriaiheet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

VEB37*Perustaso 4 (2op)**

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

VEB38*Perustaso 5 (2op)**

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

VEB39

Preppausta abeille (2op)

- valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen erilaisten tekstien avulla
- kerrataan ja syvennetään kielioppia ja sanastoa

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

VEB310

Kielioppi (2op)

- kerrataan kieliopin keskeisiä rakenteita ja tehdään niihin liittyviä tehtäviä sekä YO-kokeiden rakenneosioita
- valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

VEB311

Maantuntemus (2op)

- tutustutaan kohdekielisten maiden yhteiskuntaan mm. maantieteen, kulttuurin, tapojen ja historian kautta
- perehdytään eri alueiden kielellisiin eroihin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

VEB312

Kohti kansainvälisyttä (2op)

- tarkastellaan kansainvälisyyttä ja elämänmuotojen erilaisuutta
- tehdään tehtäviä erikseen valitusta aihepiiristä
- moduuliin sisältyy mahdollisesti omakustanteinen matka kohdemaahan

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

VEB313

Abikertaus (2op)

- muualla suoritettu abiturienteille suunnattu kertaus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Yhteiskuntaoppi

Pakolliset opinnot

YH1

Suomalainen yhteiskunta (2op)

Suomen yhteiskunnan rakenne

- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Demokratia ja oikeusvaltio

- ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus
- pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta
- kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys
- Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä
- median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen

Voidaan käsitellä myös Lohjan paikallisia asioita.

Taloustieto (2op)

Kansantalous ja sen toimijat

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus
- oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla
- työ, yrittäjyys ja yritykset

Suomi globaalin talouden osana

- rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset

Talouspolitiikka

- kestävä talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- julkinen talous ja sen tasapaino
- talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet

Voidaan käsitellä myös Lohjan paikallisia asioita.

YH3

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (2op)

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus
- kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet
- Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja
- kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus
- Suomi osana EU:n päätöksentekoa
- EU:n talous- ja aluepolitiikka
- EU globaalina toimijana

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- paikallinen ja kansallinen turvallisuus
- Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka
- muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

*YH4

Lakitieto (2op)

Oikeusjärjestyksen perusteet

- juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet
- oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö
- oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä
- oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- sopimus- ja vahingonkorvausoikeus
- perhe- ja jäämistöoikeus
- varallisuus oikeus
- tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus
- työoikeus
- asumiseen liittyvä sopimusoikeus
- hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa
- prosessi- ja rikosoikeus
- ympäristöoikeus

Voidaan käsitellä myös Lohjan paikallisia asioita.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

YH5

Yhteiskuntaopin abikertaus (2op)

- opintojakso on tarkoitettu ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville
- opintojaksojen 1–4 keskeisten sisältöjen kertaus
- annetaan ohjeita yo-kokeeseen valmistautumiseen
- opintojaksolla voidaan kirjoittaa harjoitusesseitä ja pitää mahdollisesti koe

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

YH6

Taloustieto käytännössä (2op)

- rahoitus
- asuminen
- sijoitukset
- yritystoiminta
- budjetointi
- eläkejärjestelmä
- kansantalouden vaikutteet
- talouden sudenkuopat

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

YH7

Vuosi yrittäjänä 1 (1op)

- johdatus yrittäjyyteen
- johdatus kiertotalouteen ja vastullisuuteen
- osaaminen menestystekijänä
- innovaatiot
- liikeidean muodostaminen

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

YH8

Vuosi yrittäjänä 2 (3op)

- yritystoiminnan käynnistäminen ja liikeidean kirkastaminen
- yritystoiminnan kehittäminen, seuranta ja raportointi
- yritystoiminnan lopettaminen, arviointi ja tulevaisuus
- lukuvuoden aikana on mahdollisuus osallistua myös yrityskilpailuihin tai messuille

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

YH9

Lukiolaisten sijoittajakoulu (2op)

Rahoitusmarkkinat ja oman talouden hallinta

- yritysten liiketoimintaan ja arvonmäärittämiseen liittyvät tunnusluvut
- vastuullinen sijoittaminen
- hajauttaminen ja allokaatio
- verotus
- osake- ja korkomarkkinat
- korkoa korolle -ilmiö
- taloussuhdanteet
- riski ja tuotto
- asuntomarkkinat
- yrityskulttuuri
- rahastot
- johdannaiset

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

YH10

Yhteiskuntatieteiden maailma (2op)

- kulutus ja työelämä
- perhe, seksuaalisuus ja sukupuoli
- politiikka ja vallankäyttö
- yhteiskuntatieteellisiä tulkintoja oman aikakauden erityisluonteesta
- yhteiskuntatieteiden tutkimusmenetelmiä
- sisältö voi vaihdella lukuvuosittain

Opintojakson arviointi: arvosana 5–10 tai suoritusmerkintä (S).

YH11

Oman talouden hallinta (2op)

Tämä opintojakso on yksi Talous ja nuoret TAT:n bisneskurseista lukiolaisille. Opintojakso suoritetaan itsenäisesti verkossa avoimen yliopiston opintoina, jolloin opiskelija saa suorituksen samalla kertaa sekä lukio-opintoihin että avoimeen yliopistoon. Ilmoittautuminen opintojaksolle tehdään TATin verkkosivujen kautta. Opiskelijan tulee kertoa opintosuunnitelmastaan opinto-ohjaajalleen ennen ilmoittautumista ja suunnitella hänen kanssaan, miten opin-tojakso sopii parhaiten lukujärjestykseen.

Omaa taloutta lähestytään opintojaksolla eri näkökulmista:

- pohditaan tulojen eri mahdollisuuksia
- tarkastellaan menoja ja niiden pitämistä aisoissa
- tutustutaan säästämisen ja sijoittamisen erilaisiin vaihtoehtoihin
- puhutaan myös lainoista ja maksamisesta

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

YH12

Globaalit markkinat ja vastuullinen liiketoiminta (2op)

Tämä opintojakso on yksi Talous ja nuoret TAT:n bisneskurseista lukiolaisille. Opintojakso suoritetaan itsenäisesti verkossa avoimen yliopiston opintoina, jolloin opiskelija saa suorituksen samalla kertaa sekä lukio-opintoihin että avoimeen yliopistoon. Ilmoittautuminen opintojaksolle tehdään TATin verkkosivujen kautta. Opiskelijan tulee kertoa opintosuunnitelmastaan opinto-ohjaajalleen ennen ilmoittautumista ja suunnitella hänen kanssaan, miten opintojakso sopii parhaiten lukujärjestykseen.

- perehdytään yleisesti talouden globalisaatioon ja toimintaympäristöön
- edetään yritysten kansainväliseen toimintaan, johon sisältyvät:
- yritysten globaalit strategiamallit
- riskienhallinta ja kilpailukytekijät
- käsitellään talouden megatrendien ja kiertotalouden tarjoamia kaupallisia mahdollisuuksia
- vastuullinen liiketoiminta ja sen osa-alueet

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

YH13

Myynti, markkinointi ja kaupallistaminen (2op)

Tämä opintojakso on yksi Talous ja nuoret TAT:n bisneskurseista lukiolaisille. Opintojakso suoritetaan itsenäisesti verkossa avoimen yliopiston opintoina, jolloin opiskelija saa suorituksen samalla kertaa sekä lukio-opintoihin että avoimeen yliopistoon. Ilmoittautuminen opintojaksolle tehdään TATin verkkosivujen kautta. Opiskelijan tulee ker-toa opintosuunnitelmastaan opinto-ohjaajalleen ennen ilmoittautumista ja suunnitella hänen kanssaan, miten opin-tojakso sopii parhaiten lukujärjestykseen.

- kauppojen aikaansaaminen ja asiakassuhteiden luominen ovat kaiken liiketoiminnan perusta
- myynnin osalta opintojaksolla keskitytään myyntitekniikoihin sekä ratkaisumyyntiin, jolla tarkoitetaan asiakkaiden tarpeisiin vastaamista luottamusta herättäen
- kaupallistamisen osalta syvennytään brändin rakentamiseen
- markkinoinnissa puolestaan digitaaliseen markkinointiin

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

YH14

Yhteiskuntaopin valinnainen teema (2op)

- lukuvuosittain vaihtuvaisältöinen moduuli tai toisessa oppilaitoksessa suoritettu moduuli

Opintojakson arviointi: arvosana 5–10 tai suoritusmerkintä (S).

Äidinkieli ja kirjallisuus

Pakolliset opinnot

ÄI1

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2op)

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

ÄI2

Kieli- ja tekstitietoisuus (1op)

- erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä
- monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsite, tekstilajin käsite
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet

ÄI3

Vuorovaikutus 1 (1op)

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

Ä14

Kirjallisuus 1 (2op)

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja

Ä15

Tekstien tulkinta 1 (2op)

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

Ä16

Kirjoittaminen 1 (1op)

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

Ä17

Vuorovaikutus 2 (1op)

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

Ä18

Kirjallisuus 2 (2op)

- Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

*Ä19

Vuorovaikutus 3 (2op)

- opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot
- oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä
- dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka
- mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen

*Ä110

Kirjoittaminen 2 (2op)

- kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen
- tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet
- kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu
- aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä
- tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa.

ÄI11*Tekstien tulkinta 2 (2op)**

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- erilaisia tapoja tulkita tekstejä
- tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa
- monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

ÄI12**Kielen ja kirjoittamisen perusteet (2op)**

- erilaisten tekstien analyysi, tulkinta ja kirjoittaminen
- keskeisten käsitteiden kertaus
- asiatekstin laatimisen vaiheet
- yhden teoksen lukeminen ohjatusti

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

ÄI13**Elokuva/Media (2op)**

- elokuvien ja tv-sarjojen estetiikkaa, vaikutus- ja ilmaisukeinoja eri näkökulmista
- elokuvien analysointia ja tulkintaa monipuolisesti: klassikot, taide-elokuva, dokumenttielokuva, lyhytfilmit, eri lajityypit mangasta mainoselokuvaan
- tuotetaan myös itse elokuvallisia sisältöjä ja julkaistaan eri alustoilla (Youtube, mobiilisovellukset jne.)
- osallistutaan erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin niin luokassa kuin verkossakin kurssin aiheisiin liittyen

Opintojakson arviointi: arvosana 5 - 10 tai suoritusmerkintä (S).

Ä114

Luova kirjoittaminen (2op)

- erityyppisten ja -tyylisten kaunokirjallisten tekstien tulkintaa ja tyyliharjoituksia
- proosan ja lyriikan erilaiset kerrontamuodot ja tekstilajit
- opiskelijoiden tekstien analysointia ja palautteen antamista
- omien tekstien muokkaamista ja kirjoittamista
- omien kuvitteellisiin teksteihin liittyvien suunnitelmien toteuttamista
- omien kirjallisten haaveiden toteuttamista

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Ä115

Julkaisun tekeminen (2op)

- tutustuminen eri viestintävälineisiin, lähinnä sanomalehtiin, aikakauslehtiin ja sähköisiin viestimiin mahdollisilla vierailuilla aluelehdessä (Länsi-Uusimaassa), alueradiossa, televisiossa ja/tai muussa vastaavassa kohteessa
- koulun julkaisun tekeminen alusta loppuun saakka (suunnittelu, juttujen laatiminen, valokuvaus, taitto, markkinointi)

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Ä116

Ilmaisutaito I (2op)

- rentoutumisharjoituksia
- erilaisia aistiharjoituksia
- sanatonta viestintää: ilmeiden, eleiden ja asentojen merkitys ilmaisussa
- äänenkäyttöharjoituksia
- keskusteluharjoituksia
- erilaisia ilmaisuharjoituksia: esim. pantomiimia, runonlausuntaa, tarinoiden keksimistä, pieniä näytelmiä, musiikkiin eläytymistä, improvisointia, statusharjoituksia
- tietoa erilaisista esityksistä ja niiden analysointia
- esiintymisen ja ilmaisun teoriaa
- osallistumista koulun juhlien järjestelyihin
- mahdollisuuksien mukaan teatterivierailu

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Äi17

Ilmaisutaito II (2op)

- erilaisia ilmaisuharjoituksia
- valmiin näytelmän harjoittelu ja esittäminen tai esityksen rakentaminen oman tekstin pohjalta
- lavastuksen, pukujen ym. tekniikan suunnittelu ja toteutus kyseiseen esitykseen
- osallistuminen koulun eri juhlien ohjelman suunnitteluun ja toteutukseen tarpeen mukaan
- oman ja toisten draamallisen työskentelyn arviointia
- mahdollisuuksien mukaan teatterivierailu

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Äi18

Kielenhuolto (2op)

- kieliopin perusasioiden ja oikeakielisyysääntöjen kertaaminen
- monipuolinen kielenhuollon tehtävien tekeminen
- omien kirjallisten tekstien erittelyä kielenhuollon näkökulmasta.

Opintojakson arviointi: arvosana 5–10 tai suoritusmerkintä (S).

Äi19

Kyvyt käyttöön I – Taideprojekti (2op)

- sisältö ja toteutustapa valitaan vuosittain osallistujien toiveiden mukaan tai ajankohtaisten teemojen ja tapahtumien ympärille

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Äi20

Kyvyt käyttöön II – Taideprojekti (2op)

- sisältö ja toteutustapa valitaan vuosittain osallistujien toiveiden mukaan tai ajankohtaisten teemojen ja tapahtumien ympärille

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Äi21

Äidinkielen ja kirjallisuuden valinnainen teema (2op)

- syventää äidinkielen ja kirjallisuuden osaamista jonkin teeman kautta

Opintojakson arviointi: arvosana 5–10 tai suoritusmerkintä (S).

Temaattiset opinnot

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

TO1

Järvikaupunki 1 – Näe, koe ja oivalla (2op)

- yhteen tai useampaan Lohjan seutuun liittyvään teemaan perehtyminen
- teemat ja toteutustavat voivat vaihdella lukuvuosittain

Opintojakson arviointi: arvosana 5–10 tai suoritusmerkintä (S).

TO2

Järvikaupunki 2 – Liiku, nauti ja virkisty (2op)

- keskitytään yhteen tai useampaan liikkumis- ja virkistysmuotoon ja sisällöt voivat vaihdella vuosittain (purjehdus, melonta, soutu, sup-lautailu, uinti, avantouinti, pyöräily, maastopyöräily, lenkkeily, ratsastus, retkeily, luontopolut jne.)
- sisällöissä otetaan huomioon järvikaupunkimme erityispiirteet luontoa ja ekologisuutta unohtamatta

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

TO3

Järvikaupunki 3 – Tutki, sovela ja syvennä (2op)

- sisällöt ja teemat valikoituvat vuosittain ohjaavien opettajien ja/tai osallistuvien opiskelijoiden erityisosaamista ja valmiuksia parhaalla tavalla hyödyntäen. (Esim. järvi, luonto, lii-kunta, matkailu, teollisuus, työpaikat, oppilaitosyhteistyö, kulttuuri, päätöksenteko, historia, kaupunkisuunnittelu, harrastustoiminta jne.)

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

TO4

Saaristomerenkulku (2op)

- merenkulkuoppi
- kompassioppi ja paikanmääritys
- merenkulun turvalaitteet
- reittisuunnittelu
- merenkulkusäädökset
- ympäristötieto

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

TO5

Rannikkomerenkulku (2op)

- paikanmäärittäminen
- eksymän määrittäminen
- kompassioppi
- sorto
- virta
- vuorovesi
- sääoppi
- ulkomaan veneily

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

TO6

Esiintymistaito ja tapahtumien järjestäminen (2op)

- esiintyminen vähintään viidessä koulun juhlassa tai muussa tapahtumassa
- esiintyminen voi olla laulamista, soittamista, näyttelemistä, tanssimista, juontamista tai mitä tahansa muuta esiintymistä

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

TO7

Taiteidenvälinen projekti 1 (2op)

- projektin laajuus ja sisältö vaihtelevat eri toteutusvuosina
- sisältöä voidaan tuottaa myös oppiainekohtaisilla opintojaksoilla
- toteutuksessa voidaan yhdistellä esimerkiksi opiskelijoiden kirjoittamia tekstejä tai käsikirjoituksia, sävellyksiä, musiikkia, koreografioita, tanssia, teatteria, kuvallista ilmaisua, liikkuvaa kuvaa jne.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

TO8

Taiteidenvälinen projekti 2 (2op)

- projektin laajuus ja sisältö vaihtelevat eri toteutusvuosina
- sisältöä voidaan tuottaa myös oppiainekohtaisilla opintojaksoilla
- toteutuksessa voidaan yhdistellä esimerkiksi opiskelijoiden kirjoittamia tekstejä tai käsikirjoituksia, sävellyksiä, musiikkia, koreografioita, tanssia, teatteria, kuvallista ilmaisua, liikkuvaa kuvaa jne.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

TO9

Taiteidenvälinen projekti 3 (2op)

- projektin laajuus ja sisältö vaihtelevat eri toteutusvuosina
- sisältöä voidaan tuottaa myös oppiainekohtaisilla opintojaksoilla
- toteutuksessa voidaan yhdistellä esimerkiksi opiskelijoiden kirjoittamia tekstejä tai käsikirjoituksia, sävellyksiä, musiikkia, koreografioita, tanssia, teatteria, kuvallista ilmaisua, liikkuvaa kuvaa jne.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

TO10

Näyttämötekniikka 1 (2op)

- opiskelija perehtyy yhteen tai useampaan näyttämötekniikan osa-alueeseen ja osallistuu sen toteutukseen koulun juhlissa, konserteissa ja muissa tilaisuuksissa
- liveäänentoisto
- äänen livetallennus ja studioäänittäminen
- valotekniikka
- videotalliointi ja striimaus
- lavastus ja somistus
- roudaus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

TO11

Näyttämötekniikka 2 (2op)

- opiskelija perehtyy yhteen tai useampaan näyttämötekniikan osa-alueeseen ja osallistuu sen toteutukseen koulun juhlissa, konserteissa ja muissa tilaisuuksissa
- liveäänentoisto
- äänen livetallennus ja studioäänittäminen
- valotekniikka
- videotalliointi ja striimaus
- lavastus ja somistus
- roudaus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

TO12

Näyttämötekniikka 3 (2op)

- opiskelija perehtyy yhteen tai useampaan näyttämötekniikan osa-alueeseen ja osallistuu sen toteutukseen koulun juhlissa, konserteissa ja muissa tilaisuuksissa
- liveäänentoisto
- äänen livetallennus ja studioäänittäminen
- valotekniikka
- videotaltiointi ja striimaus
- lavastus ja somistus
- roudaus

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Lukiodyplomit

- KULD2 Kuvataiteen lukiodyplomi (2op)**
- perustuvat lukiodyplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan
 - muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfoliosta.
- LILD4 Liikunnan lukiodyplomi (2 op)**
- muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastusneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.
- MELD5 Median lukiodyplomi (2 op)**
- perustuvat lukiodyplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan
 - muodostuvat portfolion ja mediaesityksen muodostamasta kokonaisuudesta.
- MULD6 Musiikin lukiodyplomi (2 op)**
- opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytösalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto
 - erilaiset toteutustavat ja osa-alueet
- TALD7 Tanssin lukiodyplomi (2 op)**
- tanssillisena tehtävänä soolo- tai ryhmäteos, jonka opiskelija voi suorittaa joko esiintymällä tanssijana tai tekemällä koreografian
 - tanssilliseen tehtävään liittyvä kirjallinen työ
 - tanssin lukiodyplomiin sisältyvä tutkielma
- TELD8 Teatterin lukiodyplomi (2 op)**
- opiskelijan määrittelemä aihe joltakin teatterin alalta ja siihen liittyvä esitys
 - työskentelyprosessin hallinta
 - taiteellisen prosessin arviointitaidot
 - taiteellisen kokonaisuuden ymmärtäminen
 - teatterin keinot
 - yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot
 - esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus

Muut opinnot

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

MO1

Opiskelu haltuun! (1op)

- ajankäytön suunnittelu: kalenterointi ja lukusuunnitelman tekeminen
- motivaatio, hyvinvointi ja jaksaminen opiskelussa
- opiskelutekniikat
- keskittyminen
- oppimiseen liittyvät tunteet
- stressi
- vuorovaikutustaidot
- omien vahvuuksien tunnistaminen

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MO2

Järjestötoiminnan moduuli (2op)

- yhdistystoiminnan perusteet

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MO3

Ihmisen biologiaa, fysiikkaa ja kemiaa (2op)

- biologian osuudessa syvennetään pääosin BI5 moduulin ihmiskehon anatomian ja fysiologian tuntemusta sekä BI4-moduulin solujen ja geenien toiminnan mekanismeja.
- fysiikan osuudessa tutkitaan ihmiskehoa lukiofysiikasta tutuilla malleilla ja tutustutaan lääketieteen teknologiaan
- kemian osuudessa sovelletaan jo opittuja kemian laskutaitoja ihmiselimestön kemiaan liittyvien tehtävien kautta ja lasketaan yhdessä aiempien vuosien lääketieteen pääsykokeiden kemian osuuden tehtäviä

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MO4

Itsetuntemus ja ryhmätyötaidot 1 (1op)

- itsetuntemus
- ryhmän muotoutumisen vaiheet
- vuorovaikutustaidot
- tunnetaidot
- stereotyyppit

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MO5

Itsetuntemus ja ryhmätyötaidot 2 (1op)

- itsetuntemus
- ryhmän muotoutumisen vaiheet
- vuorovaikutustaidot
- tunnetaidot
- stereotyyppit

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MO6

Liikuntatutor-toiminnan moduuli (1op)

- opiskelukyvyn parantaminen säännöllisen liikunnan avulla
- muiden opiskelijoiden aktivointi liikunnalliseen elämäntapaan

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MO7

Vertaistutor-moduuli (1op)

- tutorin omien tietojen ja taitojen vahvistaminen opetettavissa oppiaineissa
- vuorovaikutustaitojen kehittyminen
- opetettavien opiskelijoiden tietotaitojen lisääntyminen vertaistutoroinnin kautta
- opettamisen ja oppimisen ilo

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MO8

Maailmankansalaisen kypsyyskoe (2op)

- itse valittava kansainvälisyyteen liittyvä teema
- kansainvälinen, kansallinen, paikallinen ja henkilökohtainen taso

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MO9

Kerhotoiminta (1op)

- itseohjautuvuus
- toimiminen ryhmässä

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MO10

Kerhotoiminnan järjestäminen (1op)

- vastuullisuus ja itseohjautuvuus
- toimiminen pitkäjänteisesti
- viestintätaitojen kehittäminen

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

MO11

Kerhotoiminnan kehittäminen (2op)

- itseohjautuvuus
- innovointi
- organisaatiokokonaisuudet

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

Lohjan Yhteislyseon lukio

www.lyll.fi

<https://lohja.inschool.fi/>

<https://www.Facebook.com/lohjanyhteislyseonlukio>